Blauwe damp

Marcel Maassen

bron
Marcel Maassen, *Blauwe damp*. Sun, Nijmegen 1994

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/maas013blau01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

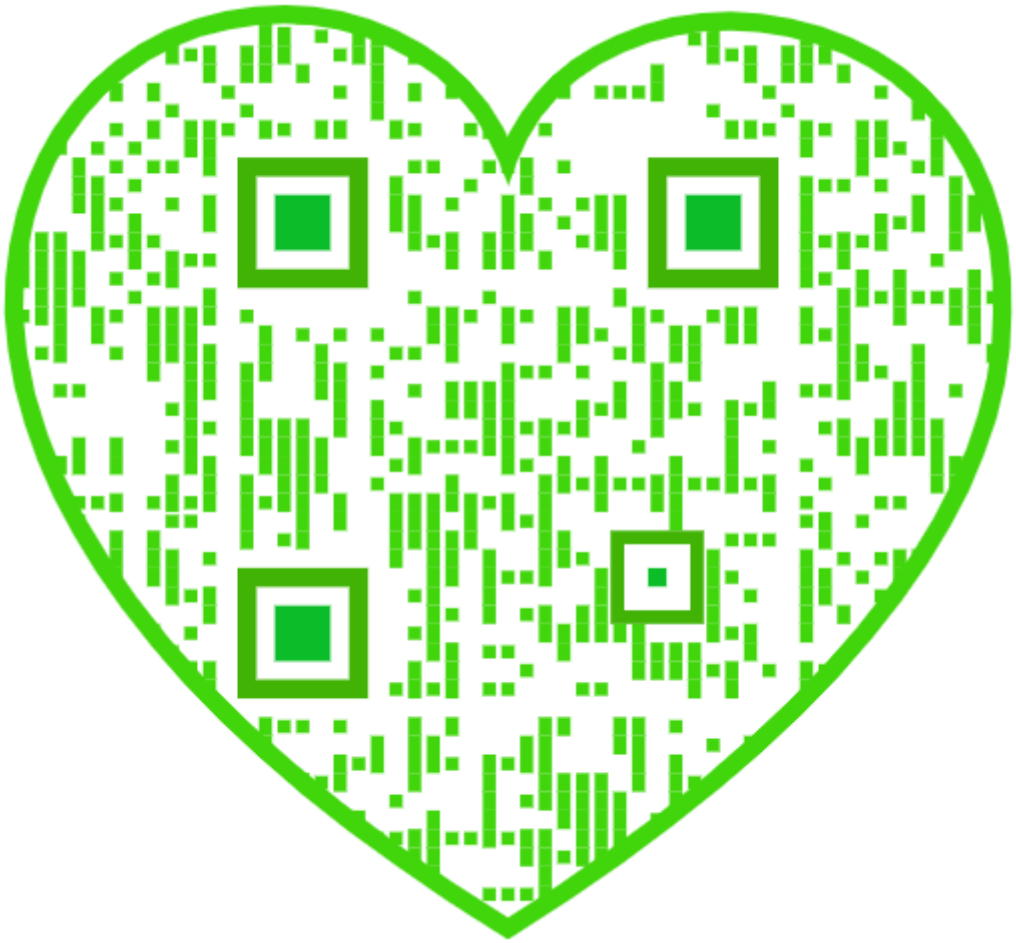

voor D.

[Woord vooraf]

Ze zou nooit meer terugkomen, had ze gezegd. Nog diezelfde dag kwam ze terug. Op maandagmiddag, net na drieën, piepte de voordeur en even later stonden ze voor me: zij en haar allerbeste vriend, die altijd een soort broer voor haar was met wie ze plotseling verrassend goed bleek te kunnen neuken, Marie-José en haar broer stonden voor de stoel waarin ik de ochtend had zien komen en de dag wilde zien gaan, deze memorabele dag die ik helemaal wilde ondergaan, naakt in mijn stoel, rokend, de ene sigaret na de andere. Zij sprak niet en ik sprak niet. Hij hield helemaal zijn mond. Ze hadden grote dozen in de handen en naderhand haalden ze nog meer dozen ergens vandaan. De dozen werden gevuld en toen ze alles hadden wat ze wilden hebben, vertrokken ze.

Dat ik me goed voelde, een hele of een halve dag, en dat ik dan, plotseling, haar hele wezen in een suikerpot herkende. In de koelkast, onder het bed, op de wc, overal lag ze op de loer om me te pakken, dan en daar, wanneer ik haar het minst verwachtte. Ze maakte me waanzinnig. Steeds zag ik weer haar ogen, die felle donkere ogen. Mijn God, een vrouw als zij te bezitten, haar nog één keer te bezitten om haar dan te kunnen doden. Marie-José, kom nog één keer bij me terug!

Ze is veranderd. Dat denkt ze. Dat zegt ze. Ik weet wel beter. Ze zegt dat ze even op visite komt en ze zit op de bank alsof ze op visite is, beentjes over elkaar en vooral niet leunen. Het is niet waar: het is onze bank en het is haar hoekje en dadelijk trapt ze de schoentjes uit, de beentjes onder de bibs en ze moet gapen want ze is een beetje moe en ze wil nog wel wat praten, babbelen, gewoon over niets, maar ze is zo moe, haar oogjes dicht en haar snaveltje toe, ze slaapt en ik pas op.

Ze denkt werkelijk dat dit zomaar kan. Ze kletst zonder te ademen, bang voor de stilte, ze kletst en kletst, niet over hem en niet over mij en niet over ons, je kletst zomaar over niets en je denkt waarachtig dat het kan. Gekke meid: praat maar door, je stem blijft toch dezelfde en onder je nieuwe bloes hangen nog steeds je borsten en op de rechter zit een sproet.

Dat weet ik toch. Kom, doe gewoon, ik ken je toch, je kent me toch, kom muis, kom bij mij...

Ze is terug. We vrijen. ‘When something is over, it starts again’, zegt Marlon Brando. En inderdaad, alles begint gewoon weer opnieuw. Ook dit: ‘Denk maar gerust aan Walter als je komt.’

Ze huilt. In elk oog een meertje dat langzaam overloopt. Een glazen lijntje van oog naar oor aan weerskanten van haar gezicht.

Ik rol van de bank op de vloer, volg met mijn blik de scheuren in het plafond en luister naar haar snikken.

Nog even en dan zal ze opstaan, langzaam, heel langzaam. Dan gaat ze weer weg. Ze gaat gewoon weer een keer weg.

Gevecht met de draak

‘Zij was de vriendin van Jos en ik was verliefd op haar omdat ik hem haatte en toen ging hij dood nadat ik hem had verraden en later kreeg ik verkering met haar en toen hoefde ik haar steeds minder en op het laatst hoefde ik haar helemaal niet meer totdat zij mij niet meer hoefde en een ander kreeg en ik haar weer terug wilde maar niet kreeg...’

‘Een draak van een verhaal.’

‘Het spijt me, het is naar het leven. Je zult het ermee moeten doen. Ik zal in elk geval proberen het heel mooi op te schrijven en ik zal de gebeurtenissen een beetje door elkaar hutselen en dan is het literatuur.’

Marcel Muurens en Marie-José van der Kamp, hoe het kwam en weer voorbijging, de hele treurige geschiedenis. Een draak van een verhaal, zegt Bertram. Daar valt weinig tegen in te brengen.

Een goede naam is 't wel, ‘Marie-José’: ‘Jos’ zit erin, mijn dode vriend Jos, haar dode vriend Jos. Maria en Jozef, met een beetje fantasie. En ze heet echt zo: Marie-José van der Kamp.

‘Wat dacht je hiervan: “Een fel-realistische beschrijving van het verwerkingsproces van een tragische relatie”. Zoiets. Wie schrijft zo'n flaptekst eigenlijk?’

Bertram, mijn bovenbuurman, tweeëndertig, filosofiestudent sinds z'n puberteit, kalend alcoholist, alleenstaand en eenzaam. Mijn vriend. Toen ik in die novembernacht in 1984 - zes jaar geleden inmiddels en wat vliegt de tijd - in deze kamer voor 't eerst mijn onderbroek uittrok, woonde hij er al. Zes mensen leefden er in dit huis. De slaapkamer was Marie-José's enige kamer en na een week of wat werd haar kamer ons huis. Eén voor één zijn ze vertrokken, onze vrienden medebewoners, en hun kamers hebben we verdeeld. Boven was van Bertram en beneden van ons. Zo hadden we uiteindelijk een etage: een woonkamer, een slaapkamer en een schrijfkamer. Daar zitten wij dan nu, Bertram en ik, Pudding en Gisteren, en we praten over mijn vorige boek en over mijn volgende boek.

Hij: ‘Dit is een mooie zin.’

Ik: ‘Ja hè.’

Wij twee: een gezellig koppel.

Of het me spijt, wil hij weten. Of ik het jammer vind dat het zo is gelopen.

Hoe is het dan volgens hem gelopen?

En wat is spijt?

Door de jaren heen zijn er zoveel dingen gebeurd die me niet lekker zitten. Ernstige zaken en minder ernstige zaken. Je kunt wel overal spijt van hebben maar daar word je uiteindelijk niet beter van. ‘Als ik het over mocht doen, zou ik het allemaal heel anders aanpakken.’ Jazeker, we zouden het allemaal heel anders aanpakken en we zouden allemaal heel gelukkig worden. Dat is dan zo'n beetje de diepste wijsheid die al 't gepieker oplevert. En wat koop je ervoor? Niets. Niemand heeft het ooit over mogen doen. En terecht. Het is juist de kunst het de eerste keer goed te doen.

Wat me bijvoorbeeld spijt: dat Anja Meurkens en ik, in dat anderhalf jaar dat we toch verkering hadden, nooit echt met elkaar naar bed zijn geweest. Dat het nooit gelukt is, dat vind ik jammer.

Nog meer spijt. We zijn veertien. De school is uit en we staan met z'n allen bij het fietsenrek. Gerard jat mijn fietspomp en gooit 'm naar Jos. Jos vangt mijn fietspomp en gooit 'm naar Mike. Het is een spel: zij hebben mijn pomp en ik moet 'm pakken. Ik doe mijn best maar het lukt niet. Ik word kwaad, krijg tranen in mijn ogen... Hoe kwader ik ben, des te leuker het wordt, voor hen. Uiteindelijk ben ik woedend en geven ze mijn pomp terug. ‘Ga maar gauw naar huis, mamma heeft een eitje voor je gebakken’, zegt Jos. Ik loop weg en pak mijn fiets.

Ik ben nog steeds woedend als ik op mijn fiets stap en langzaam naar de poort rijd. Daar lopen ze: Gerard en Jos en Mike. Gerard kijkt om en lacht. Mike ook en uiteindelijk Jos ook. Terwijl ik voorbij rijd, schop ik Mike in z'n maag; dan fiets ik gauw door. Ze schreeuwen ‘Lafaard!’ maar dat hoor ik niet. Mike is geen echte vriend, Jos en Gerard wel.

Dat is in elk geval spijt en zo is er wel meer: bakken vol spijt. Maar Marie-José?

Jammer is het natuurlijk dat het zo gelopen is. Jammer voor mij dat ik niet meer slapen kon en niet eten, dat ik niets meer kon dan zittend in een stoel aan het raam wat voor me uit staren, wat terug denken, beetje huilen...

Maar goed, langzamerhand gaat het weer wat beter. Ik eet en drink als een normaal mens, ga de straat op als een normaal mens, doe de dingen die mensen zoal doen en bovenal: ik schrijf weer. Meer dan ooit zelfs. In nog geen twee weken heb ik *Cel* helemaal herschreven, 'aangepast' zou je kunnen zeggen, 'aangepast aan het zich verdiepende inzicht'. Het is er beter door geworden, rijper vooral, volwassener. Het is nog beter dan het was, het is goed en zal gepubliceerd worden. Ik heb het Bertram weer laten lezen. Hij vond het goed, heel goed. 'Als je ziet hoeveel drek er tegenwoordig wordt gepubliceerd, dan kan ik me niet voorstellen dat ze dit niet willen hebben.' Dat zei hij. Mijn boek wordt gepubliceerd. Desnoods stuur ik het naar tien uitgevers tegelijk.

Marie-José en ik: kinderspel

Moeder ziet ons nog altijd fietsen. Zelf weet ik er niets meer van. ‘Net een zigeunerinnetje.’ Dat zei moeder toen, dat beweert ze tenminste. ‘Die donkere ogen met dat donkere haar, het is net een zigeunerinnetje.’ Moeder zegt zoveel. Dat ze toen al zag dat wij een paartje waren, ze zag het aan de manier waarop we met elkaar speelden, er zat iets diepers in, iets van liefde, hoe we met elkaar spraken, zó jong en dan toch zó wijs, alsof we al jaren getrouwd waren. Moeders zien alles. Dat zeggen ze. Ik geloof het niet.

Moeder is blind. Moeder is dom. Ze doet haar nog steeds de groeten.

‘Is Marie-José ook thuis?’

‘Nee, ze heeft een ouderavond.’ (Misschien moet ik zeggen: ‘Nee, ze ligt onder een andere man.’)

‘Alweer?’

‘Ja moeder, ze ligt alweer onder die andere man.’

‘Jeetje, nou, dan doe haar maar de groetjes als ze thuiskomt.’

‘Dat zal ik zeker doen.’

En toch is het goed dat er moeders zijn. Er is zoveel vergeten. Zoveel verhalen die je zelf niet meer kunt vertellen. Dan is het toch goed dat er moeders zijn die weten hoe het was. Een moeder zoals mijn moeder, die leeft om te onthouden: ‘Ik zie jullie nog steeds fietsen. Allebei op zo'n heel klein fietsje. En als je dan thuiskwam van school dan kwam je altijd binnen rennen, je rende altijd, je rende door de achterdeur naar binnen en door de voordeur naar buiten, en altijd naar Marie-José, nietwaar vader? Dat kun je geloven of niet maar ik heb toen al gezegd dat jullie het perfecte paartje waren, nietwaar vader, heb ik dat niet toen al gezegd? Vraag maar aan je vader, die weet dat wel.’

Moeder zit vol verhalen. Ons wandelend dossier. Ze werkt met trefwoorden; ideaal tijdens slappe feestjes. In elke zin zit wel een woord uit een verhaal, iets leuks om te vertellen ook al is het al duizendmaal verteld, zo'n verhaal over mij en de wc-bril, toen ik net alleen had leren plassen en toen ik dat aan opa wilde laten zien, net groot genoeg om het piemeltje op de

rand van de pot te leggen en opa zegt: ‘Wat een grote jongen’, en hij zegt: ‘Opa kijk, kan ook met losse handen’, en hij laat die handjes los en hij staat te plassen en terwijl hij plast, valt opeens die bril omlaag op z'n piemeltje en hij huilen, schreeuwen...

Dat soort verhalen. Prachtig als moeder vertelt. Ze ziet ons nog altijd fietsen en spelen en verder ziet ze niets.

Marie-José en ik waren vriendjes toen we zes waren. We zaten naast elkaar in de klas, de eerste klas van de Sint-Josephschool in Lindenheuvel, in Geleen, we gingen samen naar school en samen naar huis en we speelden samen wanneer we vrij hadden. Het is al heel lang geleden en we waren nog heel erg klein en ik kan me er niets van herinneren. Het is ook niet belangrijk. Een jaar later zat ik naast iemand anders en ging ik met iemand anders naar school en naar huis en speelde ik met iemand anders en Marie-José was mijn vriendje niet meer.

Maar opeens was ik ‘verliefd’:

Ik probeer gekust te worden. Ik moet gekust worden, ik moet in het midden staan, m'n ogen zogenaamd dicht, draaien, draaien. ‘Eén twee drie vier vijf zes zeven, wie moet ik een kusje geven?’ Tijdens het draaien stiekem gluren, kijken waar ze staat. Dan sta ik stil, de arm houdt stil en de vinger wijst naar haar, Marie-José! Ik moet haar kussen, mag haar kussen. Iedereen lacht ons uit zoals dat hoort, ik zeg ‘bah’ zoals dat hoort, zij ook, maar zij vindt mij niet vies en ik vind haar mooi, zij geeft mij een wang om te kussen, een wang die ik kus, zacht en echt. Nu is het haar beurt: is het toeval dat ze mij aanwijst? Iedereen lacht ons uit zoals dat hoort, wij zeggen ‘bah niet alweer’, en ik bied haar mijn wang die ze kust, zacht en echt... Het kan geen toeval zijn, niet zo vaak.

Ach, een wolkje liefde en ik weet niet wanneer. Het is ook niet belangrijk. Lang heeft het niet geduurd en erg diep was het niet. Iedereen ging met iemand en ik wilde met haar. Het is er niet van gekomen, toen niet.

De eerste acht jaren van mijn leven hadden er niet hoeven zijn. Ik weet er toch niets meer van. Wat heb je aan een leven waarvan je je nagenoeg niets kunt herinneren? En dat kleine

beetje dat je je nog wel herinnert, is een puinhoop. Een Dashtrommel vol oude rotzooi, kapot speelgoed en vieze kammetjes met nog zes of zeven tanden, lege aanstekers en ook nog twaalf afgekloven Lego-steentjes die niet meer op elkaar passen. Een misselijke grap is het, je vroege kindertijd. Jonge onbesuisde jaren waarvoor je de rest van je leven moet boeten. Het houdt je bezig tot je dood, als je niet uitkijkt. Toen was je te jong en te dom om de dingen te duiden en het werd maandag en dinsdag en woensdag en jij wist van niets want je was een kind. Die achterbakse onschuld waarom je werd benijd door volwassenen en waarom je later het jongetje met de rode rubberlaarsjes van de overkant benijdt... Die schijnbare onschuld... Trap er niet in! Boeten zullen ze, allemaal. Ouder worden ze, die onbezonnen schatjes, ouder en triester en ze eindigen allemaal hetzelfde: verliefd op het kind dat ze ooit waren maar waarvan ze zich helaas zo verdomd weinig kunnen herinneren. Suf worden ze, suf van het zoeken naar hun vergeten leven. Ze vullen er hun laatste jaren mee, met zoeken en duiden, met voelen wat ze indertijd niet konden voelen. Ik trap er niet in. Een onnozel leven is geen leven. Misschien goed genoeg voor een hond, maar niet voor mij. De eerste acht jaren van mijn leven tellen niet mee.

Een ‘batteraaf’ was ik. Dat is Limburgs. Een batteraaf is een boefje, een belhamel, een deugniet, een rakker, een kwajongen vol streken, een jongen van de straat die rotjes tussen de benen van het blinde paard van de dove groenteman gooit, zo'n jongen waarop je onmogelijk kwaad kunt wezen en die je als moeder het liefst zou willen kussen terwijl je hem voor dit of dat staat uit te schelden, gewoon omdat het toch zo'n heerlijk schatje blijft. Een jongen met een hart van goud. Zo'n jongen was ik, een batteraaf, kortweg: een batje. Zo heeft moeder het me verteld. Ze heeft verteld dat ik vroeger een batje was en dat de hele buurt mij kende en ze heeft ook verteld wat ik zoal heb uitgespookt en ik weet niet of het allemaal wel klopt maar het klonk beslist niet gek. Als ik dus aan vroeger denk, aan de tijd waarvan ik mij niets kan herinneren, dan zie ik mezelf het liefst als een batje, als een ondeugende jongen met een hart van goud.

Batjes waren we, wij allemaal: Jos, Gerard, Martin Zeevaarders, Robbie Hartmans, Jackie Beelen en ik en misschien nog een paar anderen. We hadden weer een mooi plan. Tien waren we, of negen of elf. Zelf was ik tien. Het was in mei 1976. Dat jaar rekende ik boven het gemiddelde niveau, was mijn huiswerk altijd in orde, mijn gedrag ten opzichte van de leerkracht spontaan en koppig tegelijk en ten opzichte van mijn medeleerlingen normaal maar ook een tikkeltje bazig. Ik zou bevorderd worden naar klas zes, maar zover was het toen nog niet. Eerst was er nog een schoolkamp en eerst was er nog een eerste avond en op die avond hadden wij lang gewacht.

'Ruig' noemden wij onszelf. Wij waren de ruigen en iedereen die niet ruig was, was een eikel. De ruigen hadden de eikels verboden op de slaapzaal te praten of met zaklampen te schijnen. Minstens een kwartier zou het stil moeten zijn voordat we door de gang konden gaan sluipen, de trap op, naar boven, naar de meidenzaal. Alles ging goed, de gang, de trap, het lukte allemaal maar toen Jos de deur van de meidenzaal zachtjes opende en wij één voor één naar binnen glipten, toen begon een paar meiden te gillen en te schreeuwen. Zij die ons verwachtten, bleven stil, alleen de trutten schreeuwden. Voor de anderen was het avontuur daarmee voorbij maar voor mij en voor haar, voor Marie-José en mij begon het pas. Terwijl de anderen, in hun haast zich te verstoppen voor een meester of een juffrouw die zeker komen zou, niets beters wisten te verzinnen dan een bed om onder te kruipen of een gordijn om zich achter te verschuilen, verrichtte ik de grootste heldendaad uit mijn nog jonge leven: zonder toestemming af te wachten, kroop ik naast Marie-José in bed. Diep dook ik weg en hield mij schuil. Zo lag ik stil en benauwd voor 't eerst met haar in bed, zó dichtbij, ik links en zij rechts, voor 't eerst werkelijk samen, gescheiden door een muur van ijle lucht. Gesis en gefluister in de verte. De deur gaat open en lawaai breekt los. Gegiechel. Eén voor één worden mijn vriendjes onder bedden en achter gordijnen vandaan gesleurd. Iemand zit op een kast en durft er niet meer af. Meidengegniffel. De stem van meester Lanoy. En al die tijd lig ik bewegingloos in het bed van Marie-José van der Kamp, bang voor de meester en bang voor haar, bang voor nu en bang voor straks. Wat zal

zij zeggen? Nu ligt ze stil en zwijgt, zij zal mij niet verraden, maar straks wanneer de meester iedereen heeft gevonden behalve mij, wanneer hij weggaat, zal ze dan kwaad op me zijn, me uitschelden, uitlachen?

Na een tijdje werd het stil en een paar tellen later barstte de meidenzaal uit in gelach. De dekens werden van mij afgeslagen. Langzaam kropen mijn ogen langs haar buik omhoog, langs haar hals, haar kin, haar lippen die nog steeds dezelfde zijn, het neusje met de kleine wip en tenslotte die ogen, die twee donkere ogen waarmee ze me aankeek zonder te vragen, zonder te lachen of te schelden. Dat was het moment, die stille seconde in een zaal vol gillende meiden...

Jaren later: zeventien was ik. Ik ging met Anja Meurkens en Marie-José ging met Jos. Ik lag op Anja en had weer gefaald. Tussen mijn benen hing een gevoelloos volgedruppeld condoom en over mijn rug gleden de zachte warme handen van Anja en in mijn oor zoemde haar zachte warme stem die me razend maakte. ‘Het is toch niet erg. Zo is het ook fijn.’

‘Ik moest je suf neuken’, bedacht ik. Nog groter werd mijn droefenis: ‘Kon ik haar maar suf neuken...’ Ik dacht aan Marie-José. Zij zou onder mij liggen, suf geneukt en wel, en ze zou zeggen dat ze nog nooit, nooit, zo geneukt had, was. Ik dacht aan Marie-José: na het vrijen in de holte van haar buik, mijn pink in haar navel, mijn neus een auto op weg over haar buik tussen twee bergen omhoog naar haar hals, haar kin, haar lippen, daarboven een neusje met een kleine wip en twee gaten erin en daarboven een donker oog aan elke kant. Ik kijk naar haar en zij kijkt naar mij, zonder te lachen en zonder te schelden, alleen de stilte.

Weer jaren later: Jos is dood en Anja vergeten. Ik ga met niemand en Marie-José gaat met niemand en we komen elkaar tegen in de friettent en we gaan met elkaar naar bed. Onze eerste keer: na het neuken lig ik stil in de holte van haar buik en langs haar buik kijk ik omhoog, kijk haar aan, denk aan toen, en vraag: ‘Wil jij met mij gaan?’ Zij vraagt: ‘Waarnaartoe?’ Wij vinden dat leuk, we lachen. Maar toen, op het schoolkamp in de vijfde klas van de lagere school, toen wij

elkaar een seconde aankeken, toen wist ik niets anders te verzinnen dan op te staan, zo snel mogelijk te vluchten, me uit te laten jouwen door een zaal vol meiden in pyjama en tenslotte ook door haar. Maar wat had ik dan kunnen doen?

Elke dag lig ik zo naast haar, nog steeds: twee kinderen van tien in een zaal vol gillende meiden. Ik vraag of ze met mij wil gaan en zij zegt ja en we neuken zoals we nooit hebben geneukt.

Het leven is een doos vol oude troep. Zo'n doos die je elke twee jaar opruimt, heel je leven tussen je benen op het tapijt - kijk, een verjaardagskaartje van oma, 't laatste voordat zij stierf; het bidprentje van Jos: ‘Zo snel als je was, zo snel heb je ons verlaten’ - zo'n doos vol oude troep die je maar niet weg kunt gooien. O ja, dat verhaal, ja, dat is leuk, dat was in de vijfde klas van de lagere school. Dat zat zo: we waren op kamp en toen ging ik met een stel anderen 's avonds naar de meidenzaal en toen werd iedereen betrapt behalve ik want ik had me verstopt in het bed van Marie-José. De anderen hebben die nacht voor straf een boswandeling moeten maken, samen met meester Lanoy en zonder zaklamp. Oude troep.

In het voorjaar van 1975 won Teach In het Eurovisie Songfestival met *Ding a dong*. In het voorjaar van 1976 ging de vijfde klas van de Sint-Josephschool in Lindenheuvel op schoolkamp. In die klas zat ik, mijn beste vriend Jos Molders, onze latere vriendin Marie-José van der Kamp en nog een stuk of twintig andere kinderen, misschien wel meer.

Zo'n kamp verandert nooit. Altijd is er een meidenzaal en een jongenszaal, strikt gescheiden, altijd zijn er begeleiders die dat zo willen houden en altijd zijn er jongens die zelfs hun leven willen wagen om op die meidenzaal te geraken. Zo ging dat in de vijfde klas van de lagere school en zo ging dat nog steeds zes jaar later, tijdens de ‘werkweek’ van de vijfde klas van de middelbare school. Misschien is er dit kleine verschil: heel vroeger was met het betreden van die meidenzaal elke jongenswens vervuld. Wat had je daar eigenlijk te zoeken met je tien jaar en je piemel zonder haar? Jaren later had je tenminste nog een doel: er moet geneukt worden! Iedereen was

ongeveer hetzelfde, iedereen sleepte diezelfde zware zak vol zaad met zich mee, die zak waarmee de meidenzaal werd betreden en weer verlaten, ondertussen extra gevuld met onvervuld verlangen en een sterk verhaal: hoeveel vingers erin konden en hoe diep ze pijpte. Misschien dat een enkeling zich van zijn geilheid kon laten beroven, ik in elk geval niet. (‘Joke Soons is zo geil als boter. Ik lag naast haar en ze greep zo naar mijn fluit, toen haalde ze 'm eruit en stopte ze 'm erin. Lekker geneukt jongen. Dat is een geil wijf.’ Een jaar later lig ik in haar bed. Ze is preuts en maagd, net als ik.)

Wij waren Teach In: Jos Molders, Marcel Muurens, Marie-José van der Kamp en Christina Damoiseaux. Wij wonnen. A b b a om werd tweede. Met A b b a hadden we ruzie. Iemand met een oranje hoedje deed het *Wilhelmus* in z'n eentje in koor en werd derde. Omdat wij gewonnen hadden, mochten we nog een keer optreden. Nu schaam ik me dood maar toen was ik erg trots. Zo trots zelfs, dat ik me helemaal kon vinden in het plan van Christina om onze playback-act uit te breiden met nog meer nummers van Teach In, te verfijnen met allerlei ingewikkelde danspasjes en echter te maken, met een echte gitaar voor Jos en een echt drumstel voor mij. Christina en ik wisten de anderen te overtuigen van onze mogelijkheden en uiteindelijk werd eensgezind besloten dat we beroemd zouden worden.

Er werd hard gewerkt. Elke woensdagmiddag kwamen we samen in de garage van Christina Damoiseaux om nog meer nummers in te studeren, dansjes te bedenken, chips te eten, van emmers een drumstel te maken en van een plank een gitaar. Eigenlijk was het strontvervelend. Jos en ik zaten maar wat te zitten, we hadden niks te vertellen, we mochten alleen maar kijken naar Christina en Marie-José die zesendertig keer hetzelfde singeltje half draaiden en zesendertig keer hetzelfde dansje bedachten. Eigenlijk waren het twee enorme trutten, maar Jos was gek op Christina en ik was gek op Marie-José en dus zaten we elke woensdagmiddag in die garage trouw op ons krukje te zwijgen, te wachten tot de dames vonden dat hun gehuppel tot in de kleinste details perfect was. Dan was het onze beurt. Weer datzelfde liedje en diezelfde pasjes maar

nu met gitaar en drum. Natuurlijk mocht ik niet echt drummen, niet echt met mijn stokken op de emmers slaan, dat leidt enorm af, dan raken zij het ritme kwijt. Wat waren het eigenlijk kutwijven. Marie-José is nog steeds een kutwijf.

We moeten niet haatdragend zijn. Wij moeten kunnen vergeten en vergeven, zand erover. Niet aan Jos denken, aan die keer dat hij sloeg, met de vuist, om niets, midden in de klas, vol op het gezicht. Iedereen keek toe en zag die kinderachtige tranen die een jongen zo diep doen vallen, omdat het de tranen van de machteloze zijn.

Nee, niet haatdragend zijn. Dat ze verzadigd en bloedgeil uit het ene bed stapte en ongewassen in het volgende gleed. Dat ze 's nachts naast mij kroop, mij wekte om zich te laten nemen door mij - haar ogen dicht - door Walter of door een ander, door weet ik wie. Kussen en kirren om elke aai, terwijl ze het sperma van een ander nog in zich droeg. Ik moet niet haatdragend zijn. Vergeten en vergeven en zand en betere herinneringen: ook ik heb haar genomen.

In de zomervakantie werd Teach In stilzwijgend ontbonden. Jos was niet meer op Christina en dus was ik ook niet meer op Marie-José. Nog een paar keer vroegen ze wanneer we weer gingen oefenen en wij zeiden dat we nog wel zouden zien. Daarmee leek alles voorbij.

Maar niets gaat helemaal verloren en ook Teach In niet. Een half jaar later zei Jos: ‘Ik ga met Christina.’ Hoe dat zo plotseling kwam, heb ik nooit geweten. ‘Nu moet jij met Marie-José gaan’, zei hij en ik vond het goed. Jos zou het vragen. Twee dagen later kwam Christina naar me toe en zei: ‘Het is goed.’ Toen ging ik met Marie-José.

Jos ging met Christina en ik ging met Marie-José. Dat was in januari 1977, in de zesde klas. Zo stilzwijgend als de opheffing was geweest, zo stilzwijgend was de heroprichting van Teach In. ‘Zullen we woensdag oefenen?’ vroeg Marie-José. Ik vond dat goed en dus zaten Jos en ik die woensdag weer trouw op ons krukje in de garage van Christina te wachten tot onze vriendinnetjes vonden dat ze de top van hun artistieke kunnen hadden bereikt. Grote ambities hadden ze: met carna-

val zouden wij in het Barbara-zaaltje optreden. ‘Een prima plan’, vonden wij en dus zaten we een dag later in de huiskamer van de rector van de Barbara-kerk, die tevens de uitbater van het zaaltje was. Nadat we het hadden uitgelegd, vond ook hij het een prima plan en we spraken af dat wij op de zondag van carnaval, om acht uur's avonds, zouden optreden.

Er werd driftig geoefend. Gelukkig stonden alle ouders achter ons, anders hadden we het nooit zover kunnen schoppen. Gelukkig was moeder veel enthousiaster dan ik, anders zou ik daar op het podium nog drastischer voor lul hebben gezeten met mijn emmers. Moeder was geweldig: onze buurjongen die met zijn communie een speelgoeddrumstel had gekregen, was ontroostbaar toen zij met goedvinden van z'n ouders met zijn trommels onder haar arm hun huis verliet. Mijn neefje verloor zijn gitaar.

Maar de echte gitaar en het speelgoeddrumstel en de zwartgrijze glitterpakjes die moeder voor de hele band had gemaakt, konden de Lindenheuvelse jeugd er niet van weerhouden ons uit te lachen, ons uit te joelen, met chips te gooien, met lege en met volle plastic bekertjes. Zonder moeder hadden ze ons waarschijnlijk van het podium afgeschopt, maar met moeder was het evengoed een nachtmerrie. Lindenheuvel is toch al niet de beste buurt van Geleen, maar het volk dat rondom het Barbara-zaaltje woonde, in de straten van de Oude Kolonie, dat was toch nog wat erger. Het was een hel. Kleine ettertjes, nog kleiner dan wij, die half op het podium lagen om eens uitgebreid onder de rokjes van Christina en Marie-José te kijken. Diezelfde ettertjes die even later van onderaf chips tegen hun kruis probeerden te gooien. Een meisje dat gedurende ons hele optreden had staan wachten, staan loeren, om in een moment van onoplettendheid datgene te doen waarvan iedereen had gezegd dat ze het niet durfde: een bekertje cola leeggieten in het klankgat van de gitaar van Jos, de gitaar van mijn neefje dat twee tellen later bovenop haar lag. (Tante Loes was er gelukkig niet bij. De verbetenheid waarmee zij gewoonlijk de ballen die in haar voortuin belandden, kapot sneed - die van haar eigen zoontje incluis - had het kreng beslist het leven gekost.) Dan was er ook nog een jongen die me eindeloos zat te treiteren door tijdens ons

optreden voortdurend met zijn vuist op mijn grote trom te slaan. Eén keer wist ik hem met mijn stokken op zijn vingers te meppen, maar dat was niet genoeg, hij ging gewoon door. Eigenlijk wilde ik hem meteen na afloop al te lijf, maar met moeder erbij werd dat te ingewikkeld. Toen ik die jongen een week of twee later op straat tegenkwam, stormde ik onmiddellijk op hem af. Ik kreeg een ongenadig pak slaag.

Behalve moeder sprak niemand meer over Teach In. (Godzijdank: niemand uit onze klas had die gedenkwaardige avond in het Barbara-zaaltje meegemaakt. Op het schoolplein liepen wij rond zoals we dat altijd hadden gedaan, we waren nog steeds dezelfden.) Moeder speelde moeder. Op de avond van ons optreden dacht ze mij te moeten troosten: ‘Jullie waren fantastisch! Maar dat volk daar, dat crapule uit de Oude Kolonie, dat is allemaal schorriemorrie.’ Mijn moeder: dat crapule is schorriemorrie. Er is maar één moeder en dat is moeder. Een week lang was alles een beloning: ‘Zo, jij krijgt nog wat extra jus omdat jullie zo mooi gespeeld hebben.’ Ongevraagd en onnodig kwam ze vier keer per dag naar mij toe om me te troosten, om me te bedelven onder complimenten. Natuurlijk, stel je voor, de jongen zou zijn zelfrespect eens kunnen verliezen. Arme moeder: zelfrespect, dat is iemand om je heen die minder is. Mijn laatste beetje zelfrespect heeft mij nu verlaten en jij weet van niets. Je moest eens weten, je zou nog één keer mijn moeder kunnen zijn, je vingers zacht door m'n haar laten glijden, me strelen en zeggen: ‘Marcel, jongen, het lag niet aan jou, jij was fantastisch, maar zij, dat loeder, dat is een kreng.’

Indertijd had ik geen moeder nodig. Onze schaamte hadden we achtergelaten in het Barbara-zaaltje, in een buurt waar wij niets te zoeken hadden, en verder bleef alles gewoon zoals het was. Ik ging nog steeds met Marie-José en Jos ging nog steeds met Christina en dus waren Jos en ik altijd samen, waren Marie-José en Christina altijd samen en nooit waren wij met z'n vieren bij elkaar. Zo stilzwijgend als Teach In voor de tweede maal werd opgeheven, zo stilzwijgend werden de verkeringen die geen verkeringen waren, voortgezet. En hoewel ik in die tijd iedereen die mij vroeg hoe het met de meisjes ging, antwoordde dat ik voorzien was, wist ik dat

eigenlijk helemaal niet zo zeker. Eigenlijk vreesde ik het tegendeel en na verloop van tijd besloot ik dat het uit was, zonder Marie-José daarvan op de hoogte te stellen. Ik was bang. Stel je voor, je schrijft een briefje dat het uit is en dat stop je in haar jaszak en de volgende dag vind je in je eigen jaszak een briefje waarop zij heeft geschreven dat het al weken uit is. Of nog erger: ze zegt het waar iedereen bij staat. Nee, het leek me beter niets te doen, het aan te laten indien het nog aan was en het uit te laten indien het uit was. Naderhand, op de laatste schooldag van de zesde klas, bleek dat Marie-José wel wist hoe het zat. Althans, zij maakte het toen officieel uit en dus zal het tot die tijd wel aan zijn geweest. Of het haar erg heeft geraakt, weet ik niet. In elk geval was ik zeer tevreden met mijn reactie: ‘Uit? Het is al weken uit.’ Dat was het begin van onze ruzie. Meer dan drie jaar spraken wij geen woord met elkaar, kenden we elkaar niet, tot die vrijdagavond op de schaatsbaan, toen Jos met haar kwam aanzetten.

De laatste schooldag van de zesde klas. Onze allerlaatste dag op de Sint-Josephschool in Lindenheuvel. 's Avonds is er feest in 't Volkshoes; overdag is er feest op school. We moeten allemaal iets doen en wij doen Teach In. Het is de schuld van Marie-José. Jos en ik, wij willen helemaal geen Teach In meer zijn, nooit meer, maar we moeten gewoon. Marie-José heeft ons opgegeven en wij moeten meedoen. De garage, de krukjes, de zwartgrijze glitterpakken, het speelgoeddrumstel en - helaas - de zelfgemaakte gitaar: we zijn weer terug. De allerlaatste keer.

Een half uur voor ons optreden zegt Jos dat ik met hem mee moet gaan, hij moet me iets vertellen. Ik ga met hem mee, we gaan naar de wc en Jos vertelt: hij heeft heel erge ruzie met Christina, hij heeft dit gezegd en zij heeft dat gezegd en toen heeft Jos het uitgemaakt.

‘Was het dan nog aan?’ Dat weet Jos niet. Hij heeft een plan: straks, als we moeten optreden, dan doen we alsof er niets aan de hand is, ik ga gewoon zitten en hij blijft gewoon staan, en als de muziek begint te spelen dan doen we niks, helemaal niks, we zingen niet en we spelen niet. Dat is een goed plan.

Een half uur later rennen Christina en Marie-José huilend de klas uit en worden Jos en ik uitgescholden en toegejuicht. De meester vindt het ‘werkelijk geen stijl’. 's Avonds, op het feestje in 't Volkshoes, zijn er drie partijen. Sommigen hebben geen mening of mogen die niet hebben en staan zomaar wat te staan; anderen, vooral jongens, vinden ons erg ruig en kloppen ons op de schouders, terwijl de rest, vooral meisjes, mooi opgesteld in een cirkel rondom de getroffenen, zich enkel bezighoudt met hardop schelden en zachtjes troosten. Marie-José huilt. Huilt ze nog steeds of is ze opnieuw begonnen?

‘Niks van aantrekken’, zegt Jos. Van een feest is geen sprake. Dan gebeurt het: de meiden waaieren uiteen en er is een nieuwe Marie-José, droog van gezicht, vol moed en vastberaden. Ze komt naar mij toe, mijn vrienden wijken, en we staan met z'n tweeën in het hart van de zaal.

Zij zegt: ‘Ik maak het uit.’

Ik zeg: ‘Uit? Het is al weken uit.’

Zo mooi zal het niet zijn geweest. Achteraf, in je hoofd, is het allemaal prachtig, mooie dialoog en subliem geacteerd. Het zal allemaal wat stunteliger zijn gegaan. Misschien heeft zij staan snotteren en half stamelend gezegd dat het uit was en waarschijnlijk heb ik als een schuw vogeltje voor haar gestaan, schichtig achterom kijkend, zoekend naar steun, een lachje van Jos of iets anders dat moed geeft. Zo zal het ongeveer zijn gegaan. Misschien heb ik niet eens iets teruggezegd.

Dat was mijn vroege Marie-José: van weinig of geen belang. Zo had het kunnen blijven, als Jos er niet was geweest. Want als Jos er niet was geweest, dan was het nooit meer iets geworden. Dan hadden wij nooit meer iets tegen elkaar gezegd, vergeten dat we elkaar kenden. Dat was niet erg geweest. Marie-José was zomaar een meisje met wie ik ooit had gefietst, met wie ik eerst ging en later niet meer. Van verliefdheid was geen sprake. Zomaar een meisje. Zomaar een stomme trut. En als Jos er niet was geweest dan was ze dat ook altijd gebleven. Dan was alles goed geweest.

Moeder belde. Of alles goed was. Alles was goed. Met Marie-

José ook? Ja, met Marie-José ook. En inderdaad: waarschijnlijk gaat alles heel goed met hen.

Een meisje, midden twintig, Surinaams zonder dat het er iets toe doet, schoonmaakster op de universiteit tijdens mijn eerste jaar, haalt haar natte doek door de asbakken op de balie van de portier die ik om een fietspomp heb gevraagd. Haar antwoord op de vraag 'Hoe gaat het met u?':

'Goed. Maar eigenlijk ook niet zo goed, m'n broer is gisteren doodgestoken in Utrecht.'

Portier (man die deur opent; zelf geen deur) en ik kijken elkaar aan: grap of geen grap?

Hij: 'Dat meent u toch zeker niet?'

Poetsdame: 'Jawel hoor, kijk maar in de krant, het staat erin.'

Portier en ik kijken elkaar weer aan, willen lachen maar durven niet, kijken naar haar en naar haar natte doek over het tafelblad: gewoon gek of door omstandigheden?

Ik: 'Heeft u veel broers?'

Zij: 'Nee, gelukkig niet. Dit was de laatste.'

En ze poetst de telefoon.

Hij probeert het nog een keer: 'U blijft er rustig onder.'

Zij: 'Ja hoor, wat moet je anders? Het leven gaat door, nietwaar?'

Dat is waar (zij het niet voor iedereen).

'Nou, tot morgen dan maar weer', zegt ze. En gaat weg.

Hij haalt een krant te voorschijn en zoekt en vindt: woordenwisseling tussen junks eindigt in steekpartij. 'Nou ja, junks.'

Zo eenvoudig kan een leven zijn.

'Is Marie-José ook thuis?'

'Nee moeder, ze is niet thuis. En ze komt ook niet meer thuis, nooit meer.'

'O nee?'

'Nee, want ze neukte toch al zo lang met Walter dat ze maar besloot bij hem te gaan wonen.'

'Ja, begrijp ik, tuurlijk, kan ik me voorstellen.'

Maar je kunt er natuurlijk ook een boek over schrijven. Het hele verhaal, alles wat er maar iets mee te maken heeft. Het is maar net wat je wilt.

Walter

Ik kende hem niet en ik wilde hem niet kennen want hij was een lul en dat moest hij blijven.

Tweemaal heb ik 'm gezien. Bij onze laatste ontmoeting zat ik in m'n blote kont te kijken hoe ze het huis leegroofden. Een echte leraar. Zo iemand die overal met z'n grote smoel tussen zit en nooit iets te melden heeft. Een kermis-intellectueel. Er zijn er zoveel. Al die goedgeklede eikels die hardnekkig proberen te vergeten hoe ze vroeger op school werden beetgepakt door vijf of zes klasgenootjes die hen helemaal dubbelvouwden en met hun kont zo diep in een vuilnisbak propten dat ze er niet meer alleen uit konden komen, zodat ze moesten huilen en schreeuwen tot er een leraar kwam opdraven om hen eruit te trekken. Ze zijn overal: van die kereltjes die vroeger al slaag kregen wanneer ze het in hun stomme kop durfden te halen naar Jantje of Pietje of Klaasje te kijken, die dus maar niet keken maar ook dan nog slaag kregen, van die kereltjes die altijd en overal de lul waren, totdat ze gingen studeren en terechtkwamen in een wereldje waarin alleen maar hun eigen soort rondliep, een wereldje waarin zij een beetje minder een eikel waren, waarin zij eindelijk een beetje de baas waren, de leuke jongen, de stoere jongen, de macho met aan elke vinger een lelijk wijf, die kereltjes die niet meer weten wat ze feitelijk zijn: niets, helemaal niets. Er zijn zoveel Walters.

Walter, Walter, niets dan Walter. En raad eens wat Walter toen zei... En Walter heeft een nieuwe auto... En Walter heeft een nieuwe fiets... En Walter heeft nieuwe sokken... En Walters vader is dood. Walter voor en Walter na, hier Walter daar Walter overal Walter, lang leve Walter. Ik werd gek van haar Walter. Dan zat ik in mijn stoel en deed geweldig mijn best om een stukje te lezen, maar ondertussen luisterde ik onafgebroken naar dat geouwehoer aan de telefoon in de andere hoek van de kamer, Marie-José en Walter, samen lekker keuvelen. ‘Zal ik dan een rok aantrekken of m'n zwarte spijkerbroek?’ En hij gaf warempel antwoord, de sukkel.

‘Cel’ noemde hij mij, als hij me per ongeluk aan de telefoon kreeg. ‘Cel’, zo van: ‘Hè Cel, vind je niet Cel? Leuke Cel.

Lieve Cel. Vriend Cel.’ Dan zag ik die kop haarscherp voor me. Sommige mensen hebben zo'n kop... Zo'n kop waarin alles wat je in dit leven verafschuwt tot uitdrukking komt. Alles, alle haat van alle tijden in één vuist in één slag tegen één zo'n kop en dan nooit meer. Soms schieten woorden te kort.

Er was een feestje ter ere van een of ander afscheid in de docentenkamer van het Sint-Michiel, de school waaraan Marie-José lesgaf en nog steeds lesgeeft. Ze had er stage gelopen en na haar afstuderen kon ze er meteen voor zoveel uur aan de slag. Er waren al zoveel feestjes geweest, van die oeverloze docentenfeestjes zonder begin of einde of hoogtepunt - o die saaiheid, die troosteloze saaiheid, ik haatte die feestjes en ik haatte die mensen, ik haatte het zo. Ik wilde er niet meer heen en ik ging er ook niet meer heen.

‘Kom toch gezellig mee’, had Marie-José gezegd, ‘dan kun je Walter ook eens ontmoeten.’ Nee, ik ging niet gezellig mee.

Ze kenden elkaar een paar maanden. Hij was nieuw op school. Sinds augustus gaf hij er economie en Marie-José en hij waren vanaf het eerste moment dikke maatjes. ‘Gek hè, het klikte meteen tussen Walter en mij. Vind je dat niet gek? Dat heb je niet zo vaak, dat je meteen voelt dat het klikt. Of wel?’

Nee, ik had dat niet zo vaak. Bij mij klikte er niet zo gek veel meer. Ik was toen al een goed eind op weg naar de ultieme eenzaamheid. Hele dagen zat ik aan mijn bureau, achter mijn computer, zat ik te schrijven en te staren, was ik bezig aan mijn roman, m'n levenswerk of althans het eerste deel daarvan, mijn debuut. Ik had meer dan genoeg aan mezelf en mijn boek, Marie-José kon me gestolen worden en aan haar Walter had ik helemaal geen behoefte. Al zou de wereld toen zijn vergaan, ik zou het niet eens hebben gemerkt, zou vergeten zijn te sterven. Ik had mijn doel en dat was genoeg. Maar niet voor haar uiteraard. Wat heb je aan een hamster die alleen maar vreet en slaapt?

Echt radicaal was ik niet. Als ik haar helemaal niet nodig had gehad, dan zou ik haar wel van me af hebben geschopt. Dat heb ik nooit gedaan. In ruil voor mijn rust was ik bereid af en toe mijn kunstjes te vertonen: filmpje pikken, bezoekje hier bezoekje daar, pappa en mamma, wat kletsen en wat seks.

Voor mij echter geen feestje meer. Ik had er geen trek in. Voor mij geen Walter. Ik bleef lekker thuis, een rustig en tevreden hamstertje wezen.

‘Dan niet’, zei ze. Ze drong niet aan en we kregen geen ruzie. Walter toeterde en zij vloog naar buiten. ‘Veel plezier’, riep ze. Ik zweeg.

Ik zat achter de computer en vroeg me af wat ik moest schrijven. Een vaag verhaal zat er in mijn hoofd, wat flarden en wat beelden. Halve aanzetten gleden over het scherm. Ik probeerde ergens aan te klampen, in te haken. Het lukte niet. Geen zin.

Zonder een letter te hebben geschreven, schakelde ik de computer uit en de TV aan. Muziek erbij, een glas bier, een sigaret. Op tafel lag een boek van Marie-José. Ik sloeg het open en keek erin en legde het weer weg. Ik speelde met mezelf en hield halverwege weer op. Toch nog maar een keer proberen.

Achter de computer zat ik opnieuw voor me uit te staren. Samen met Walter fladdert ze nu van groepje naar groepje, mijn schone nachtvlinder. Kleine gilletjes en kleine slokjes, sabbelend aan haar sigaretje. Nu is ze los; nu is ze vamp. Marie-José, muisje. Ze heeft me gewoon laten stikken. Hij hoefde niet eens te toeteren, ze stond al buiten: ‘Veel plezier!’

Plezier? Achter de computer zeker. Ze leeft, ze leeft waarachtig en ze heeft lol. Met hem. Mijn Marie-José: stil, saai, zwaarmoedig. Oninteressant. En opeens is ze los.

Ik haatte hem.

‘Emotioneel overspel’ noemde ik het, 's nachts, toen ze naast mij in bed kroop, toen we ruzie maakten. ‘Wat is het meisje toch opeens vrolijk’, zo begon ik. Ik wist dat ik niet zou stoppen voordat zij schreeuwend uit bed zou springen om op de bank te gaan slapen. Ik wilde ruzie en ik zou ruzie krijgen, ik wilde het. Maar zo vurig als die nacht had ik haar nog nooit meegemaakt. Nauwelijks had ik een eerste speldeprik uitgedeeld, of ze sprong al op. Ik dacht dat ze gek werd. Ik lag op mijn rug en keek ademloos omhoog in haar krankzinnige bruine ogen en wachtte op haar dood. Ze ging tekeer als een beest, ze schreeuwde en vloekte en tierde.

‘Denk jij godverdomme dat ik mijn hele leven door jou laat vergallen, dat ik als een mummie door mijn eigen huis wil lopen... Jij leeft niet! Dooie! Dooie hond! Denk je dat ik me hier wil laten begraven! Bekijk 't maar, ga maar lekker schrijven, ga maar gauw beroemd worden... Ik wil verdomme leven, leven...’

Ze schreeuwde nog veel meer. En al die tijd lag ik daar maar, lag ik haar aan te staren zonder iets te zeggen. Ik was ook veel te verbaasd om iets te zeggen. En bovendien: het was zo ontzettend komisch haar zo te zien, zo intens belachelijk en idioot... Ik lag daar maar en keek haar sprakeloos aan totdat het tot me doordrong dat ik nog nooit zo had moeten lachen. Toen lachte ik zoals ik nog nooit had gelachen. Vreemd genoeg werd ze daar rustig van. Kalm stapte ze van het bed en liep de kamer uit. Geluidloos sloot ze de deur. Ik bleef lachen.

Ik had die avond kunnen ontwaken uit mijn schrijversdroom. Dat gebeurde niet. Ik dacht aan schrijven en aan niets anders dan schrijven, vond het best zoals het ging en wat Marie-José ervan vond, interesseerde me niet. Zij had haar werk op school en ik had thuis mijn werk, mijn boek. We hadden elkaar, zoveel of zo weinig als we maar wilden en alles was prima. Geen klachten.

Zij wilde meer van het leven, zei ze. En ze meende het, dat had ik moeten zien. Walter zag het. Ze had duidelijk gesproken, geschreeuwd had ze... En ik dacht aan schrijven en schreef rustig door en vergat en werd pas wakker toen de eerste afwijzingen op de mat vielen. Dat was in maart 1990. Ik streek eens door mijn haar en dacht: waar zijn de lovende recensies? Waar zijn de interviews? Waar is de staatsprijs? En later: godverdomme! Toen streek ik nog eens door mijn haar en keek om mij heen: waar is Marie-José? Toen was het al te laat. Voor ons, bedoel ik. Niet voor de waanzin, dat niet. Er was nog tijd genoeg voor waanzin. Tijd te over. Bakken vol waanzin.

Alsof ik het rook

Mij maakte ze niks wijs. Ik wist altijd precies waar ze was geweest, met wie, en wat ze had gedaan. Alsof ik het rook. En soms was dat ook echt zo, soms rook ik hem gewoon. Of ik proefde hem: als ik haar kuste in haar hals of tussen haar borsten, als ze naast me lag in bed, nadat ze een avond met hem was geweest, dan proefde ik zijn zweet op het puntje van mijn speurende tong. ‘Bah, zout’, zei ik dan. En zij maar lachen en gelukkig zijn, stralen: ‘Ja, ik heb gezweet. Hard gefietst.’ Mijn schat. Dat lachje van haar, die valsverliefde ogen, dat handje door mijn haar: ‘Kom schatje, geef kusje.’ Die wijfjes-show van haar, dat verraderlijk gespin. Ze dacht werkelijk dat ik gek was, dat ik haar geloofde, dat is nog wel het ergste. Ja, schatje gaf wel kusje, ik wel, maar schatje wist heus wel beter. Doodknuffelen zou ik haar, doodkussen, mijn Doornroosje.

‘Was het lekker vanavond, meisje?’

Dan verstijfde ze. ‘Begin nou niet weer, ik kan er niet meer tegen.’

Zij kon er niet meer tegen; ik wel. ‘Wat is er meisje?’ vroeg ik dan, liever en onnozeler en subtieler dan zij met haar hele poespas ooit zou kunnen. ‘Wat is er, ik vraag alleen of het leuk was.’

‘Je zei niet “leuk”, je zei “lekker”, of het lekker was vroeg je, of ik lekker met hem geneukt heb, dat bedoel je toch.’

En ik zei dan dat ik me had versproken of dat ik het eten bedoelde, of het eten lekker was, of ze lekker met hem had gegeten. Of ik zei: ‘Ja, ik bedoel ook “lekker“, of dat lekker is zo'n avondje eruit, zo'n avondje uit de sleur, lekker zonder mij, of dat opkikkert, dat bedoel ik.’ Je kunt daar avonden mee vullen, met zo'n halve aanklacht en de ontkenning ervan. Jij komt wel niks te weten maar zij kan jou ook niks echt verwijten en ondertussen heb je het toch maar mooi gezegd, weet zij dat je niet achterlijk bent, dat ze verdomd goed moet uitkijken. Daar wordt ze gek van. En we hebben daar ook heel wat avonden mee gevuld, in het begin. Dat eindigde altijd met een vijandig zwijgen, waarbij we beiden op onze zij gingen liggen, de ruggen naar elkaar, wakker tot diep in de nacht.

's Ochtends was er dan zogenaamd niets meer aan de hand, spraken we gewoon weer tegen elkaar maar voelden wel degelijk de spanning. Daar genoot ik van. Later werd ze ongevoelig voor mijn lieve plaagstootjes, reageerde ze niet meer. Dan zuchtte ze of zweeg, totdat ik gewoon rechtuit zei dat ze met hem had geneukt. Dan hadden we echt ruzie, schreeuwend.

Ik geef toe dat het me ongelooflijk frustreerde dat ik nooit onweerlegbare bewijzen van haar overspel wist te bemachtigen. Weten is heel iets anders dan bewijzen en bewezen heb ik het nooit en zij heeft nooit bekend. Zulke bewijzen die het voor eens en altijd en voor iedereen duidelijk hadden kunnen maken: een condoom, een brief. Nee, nooit heb ik haar kunnen dwingen te buigen en te bekennen. Hoe ongeloofwaardig haar verhalen ook altijd waren, hoe overduidelijk de leugens, nooit was het onomstotelijk te bewijzen en nooit sprak zij zichzelf tegen.

Maar evengoed maakte ze mij niks wijs. Echt niet. Tenminste, niet meer vanaf het moment dat ik erop ging letten. Misschien was ze al langer met hem aan het rotzooien, waarschijnlijk ook al in de tijd dat ik met *Cel* bezig was. Toen heb ik inderdaad niks gemerkt. Maar goed, toen interesseerde het me ook niet. Vandaar.

Tweeëneenhalve maand inmiddels sinds zij vertrok. Het gaat snel, de tijd, al gaan de dagen traag. Voordat je het weet is het augustus en ben je jarig.

Geen spannend leven, mijn vrijgezellenleven: beetje lezen, koken en eten, beetje drinken. En elke dag een stukje schrijven, ook dat. Het gaat wel goed, relatief. Alleen zou ik willen dat ik een heel beroemd schrijver was, dat mijn *Cel* gepubliceerd was en ook nog een stel andere boeken.

Ach, we moeten allemaal klein beginnen, met een novelle wellicht. Ik moest het maar eens opsturen. Al weken ligt het hier, op de tweede plank van de boekenkast, en al weken beloof ik mezelf het op te sturen. Twintig keer per dag blader ik erin. Ik lees en vind het mooi, en twintig keer per dag zweer ik dat ik het zal opsturen en nooit komt het ervan. Het is faalangst, dat weet ik. En dat is onzin: het is goed en het zal gepubliceerd worden, hoe dan ook. Ik ga het gewoon opstu-

ren. Een kort en ingetogen briefje erbij en dan de deur uit. Je kunt wel blijven uitstellen, eeuwig wachten, maar dan gebeurt er niets. Er zal heus niemand komen aanbellen om te vragen of ik toevallig nog ergens een roman heb liggen. Uiteindelijk moet je toch de knoop doorhakken en in het diepe springen. Het manuscript netjes kopiëren, een mooie kaft eromheen en dan op de post. En dat briefje is natuurlijk vreselijk belangrijk, dat is de eerste indruk die je achterlaat. Een correcte, krachtige handdruk moet het zijn, geen slap handje en zeker geen patserige poot. Zelfverzekerd doch bescheiden, dat moet het zijn. 'Hierbij zend ik u mijn manuscript. Zou u zo vriendelijk willen zijn te beoordelen of het in aanmerking komt voor publikatie in uw fonds? Met vriendelijke groeten, Marcel Muurens.' Zoiets, kort en krachtig, niet kruiperig en niet arrogant.

En ik ga mijn ouders eindelijk eens vertellen dat het uit is tussen Marie-José en mij. Dat moet er ook maar eens van komen. Tenslotte hebben ze haar zes jaar lang als hun dochter behandeld en nu zij niet langer hun dochter wenst te zijn, hebben ze het recht dat te weten. Bovendien heb ik geen zin meer om telkens een nieuwe smoes te moeten verzinnen waarom zij niet thuis is en dus niet aan de telefoon kan komen. Ik wil dat niet meer. Het moet er maar eens uit, gewoon rechttoe rechtaan: 'Dag moeder, met Marcel.'

'Dag jongen, hoe is het ermee?'

'Prima, heel goed, en met jullie?'

'Ook heel goed. En met Marie-José?'

'Prima, heel goed, ze ging bij me weg en ze komt nooit meer terug.'

'Ah, kijk eens aan, fijn om te horen. Succes ermee.'

'Dank je moeder. Heel veel dank. En vader wordt ook bedankt. Jullie worden allebei bedankt, want aan jullie heeft het niet gelegen. Het lag aan mij. Of aan haar. Of aan hem. Of aan iemand anders. Wie zal het zeggen?'

Ja, ik ga ze vertellen dat het uit is. Het zal ze verdriet doen, maar dat moet dan maar.

(Ik heb mijn ouders nooit verdriet willen doen en zij mij ook niet. Mijn ouders en ik, wij houden van elkaar. Heel veel. Daarom vertellen wij elkaar dat alles goed gaat, prima, dat we

heel gelukkig zijn en zullen blijven, dat het leven prachtig is en lekker lang. Mijn ouders en ik zullen altijd van elkaar blijven houden. Altijd.)

En ondertussen schrijven we vrolijk door: over Marie-José en Marcel, over Marie-José en Walter en over Marcel alleen, over Marcel en Jos en over Marie-José en Jos en over Marie-José en Marcel en Jos en over veel en veel meer. We schrijven vrolijk door. Bertram is er ook nog en ik heb hem verteld dat ik over Marie-José schrijf en hij wil graag (‘Als je dat misschien oplucht of zo’) eens een stukje lezen (‘Als je dat tenminste aandurft’) en waarom ook niet: ‘Tuurlijk jongen, dat zou me heel wat helpen. Graag, als je dat zou willen doen. Jij bent ervaren in die dingen, jij kent de meisjes. Jij had toch ook eens met eentje getongzoend, is't niet? Nee? Nou, dan was dat iemand anders. Maar evengoed: graag!’

Jos Molders, mijn allerbeste vriend

Jos is er altijd geweest. Zolang ik me mezelf herinner, herinner ik me Jos. Of beter gezegd: ik kan me geen moment herinneren waarop hij er niet was. Hij was mijn vroegste vriend.

Moeder en tante Keet waren vriendinnen op school en vriendinnen zouden ze altijd blijven, zelden ze. En ze bleven altijd vriendinnen, hoewel ze elkaar steeds minder zagen en hoewel hun contact uiteindelijk slechts bestond uit groetjes en felicitaties en condoléances die Jos en ik als trouwe postduiven overvlogen. Vriendinnen bleven ze, al zagen ze elkaar op 't laatst niet meer. Ook moeders hebben hun leven niet geheel in eigen hand. Vandaag zitten ze naast elkaar in de banken bij meester Zus of juffrouw Zo en schrijven lieve versjes over ‘altijd aan je denken’ in elkaars poëzie-album, ze maken vlechten in elkaars haar en vinden met z'n tweeën één jongen leuk, morgen krijgen ze kinderen en overmorgen is alles voorbij. ‘De groeten van moeder.’ ‘Oh, bedankt, doe maar de groetjes terug.’

Moeder kreeg eerst twee andere kinderen en daarna kreeg ze mij. Tante Keet kreeg eerst niets en daarna kreeg ze Jos. In het begin liepen ze nog wat met ons te sjouwen, van de Gladiolensingel naar de Rozenlaan en andersom, maar na een paar jaar was dat voorbij. Drukke tijden. En bovendien, Jos en ik hadden inmiddels leren lopen en trokken er zelf op uit. Voortaan vertelden wij onze moeders wat zij elkaar te vertellen hadden, hielden wij hun vriendschap in stand. Dat duurde totdat het eeuwige ‘groetjes van moeder’ en ‘groetjes terug’ ons begon te vervelen en ook het laatste restje van het ooit zo innige contact verdween.

Jos was mijn held. Hij deed dingen waarvoor ik te jong was, dingen waarvoor ik al weer te oud was toen ik ze eindelijk durfde: van schuurtjes springen, schuurtjes in de fik steken, stront in een brandende krant voor de deur van De Veer, salto van de hoge, slaan met de vuisten, nog meer, veel meer, allemaal dingen die hij zomaar deed omdat hij er lol in had. Niet om zich te bewijzen, nee, gewoon zomaar. Iedereen wist wie hij was en hoe hij was en opscheppen deed hij niet. Hij

was onze held, onze leider. Ik haatte hem. Nu is Jos dood. Hij was achttien en een paar maanden toen hij insliep, achter het stuur van zijn oranje Opel Manta, vijf kilometer voor Amersfoort. Ze hebben 'm nog gecremeerd maar dat was eigenlijk niet meer nodig. Jos had zichzelf al gecremeerd. Tegen een benzinepomp was hij aangereden.

Jos Molders met z'n geniepige kop. Sluik blond haar, lang en piekerig. Daaronder een smal gezicht met een eindeloze kin. Geniepige oogjes. Z'n lijf was als z'n kop: lang en smal. Een stuk, vonden de meisjes. Misschien was hij dat ook.

Ooit heb ik iemand horen beweren dat de bek naar de taal gaat staan, daarmee zijn redeloze haat tegen Brabanders kracht bijzettend: ‘Kijk naar die Brabantse boerentrienen. Ze hebben zo'n asociale bek omdat ze zo'n asociaal taaltje spreken. Hun bek gaat ernaar staan.’ Misschien was iets dergelijks ook op Jos van toepassing. Misschien had hij zo'n geniepige kop omdat hij zo'n geniepig karakter had, omdat z'n kop naar z'n karakter ging staan. Of had hij alleen maar een geniepige kop omdat ik wist dat hij een geniepig karakter had?

Eigenlijk waren we precies hetzelfde. Alleen: hij was beter. In alles. Daarom haatte ik hem en daarom haat ik hem nog steeds, ook al is hij dood. En was hij alleen maar beter geweest in voetballen of meisjes of vechten of in alles wat in het leven verder belangrijk is, ik had het verdragen en gedragen zonder problemen. Maar hij was ook beter in pijn doen. Of misschien was hij daarin niet beter maar lag dat aan mij. Misschien was ik gewoon minder zijn beste vriend dan hij de mijne. In elk geval haatte ik hem. Soms meer en soms minder, soms heel erg.

De vader van Jos had nog tegen de Indianen gevochten. Vroeger, voordat hij met tante Keet trouwde, toen er nog geen auto's waren, toen waren er ook nog geen huizen, Geleen bestond nog niet, alles was nog bos en prairie, alles was van de Indianen, de Sioux, en de vader van Jos had tegen de Indianen gevochten, samen met zijn broer, ome Henk, en ze hadden gewonnen, ze hadden de Indianen verdreven en daarna hadden ze Geleen gebouwd. De vader van Jos sprak ook nog echt Indiaans. Niet veel meer, twee woorden, de rest was hij vergeten: ‘njob’ dat is ‘ja’ en ‘uch’ dat is ‘nee’. Dat was alles.

Iedereen wist dat de vader van Jos tegen de Indianen had gevochten, maar ik was een van de weinigen die het niet van Jos maar van degene die 't het beste weten kon, te horen kreeg: de vader van Jos. Aan tafel bij Jos thuis, tijdens een van die zeldzame keren dat moeder mij toestond bij andere mensen aan te schuiven, een van die minstens zo zeldzame keren dat ik zijn vader überhaupt te zien kreeg, aan die tafel bij Jos thuis zaten wij en luisterden naar Marshall Chris, de vader van Jos, Maarschalk Chris in het Nederlands, ome Chris voor mij en Blauwe Chris voor iedereen die groot genoeg was om te weten dat het enige waartegen Chris Molders in zijn hele leven ooit had gevochten, z'n pikzwarte kater was, zijn onafscheidelijke vijand waarmee hij elke middag in hetzelfde bed ontwaakte.

Wij waren te klein. Elk woord van Marshall Chris was een orakel. ‘Pappa’, zei Jos, ‘vertel nog eens van die waterzak in de woestijn die toen kapot geschoten werd. Van het Opperhoofd met de Drie Benen.’ En pappa vertelde. Op verzoek van zijn zoon verzon hij opnieuw alle indianenverhalen die hij ooit had verzonnen en ook al kon hij zich met de beste wil van de hele wereld niets herinneren van een kapot geschoten waterzak in de woestijn of een opperhoofd met drie benen, wanhopig zijn fijngeprakte aardappelen omspittend op zoek naar een vergeten leven, lukte het hem toch telkens weer een stuk of wat feiten aan z'n zoon te ontfutselen, net genoeg om een verhaal te kunnen vertellen dat nog enige gelijkenis vertoonde met hetgeen er in het hoofd van zijn zoon was blijven hangen.

‘En van die beer pappa, vertel nog eens van die beer.’

‘Aah, die beer, schel uit zeg, dat was wat, die beer... Ja, jaja, dat weet ik nog goed.’

Marshall Chris stak wat aardappelprut en een stukje gehaktbal in z'n mond en kauwde er net zo lang op tot zijn zoon aan mij of aan hem de plot van het verhaal begon te vertellen.

‘Hij had geen kogels meer en toen kwam die beer op hem af en toen...’

‘En toen heb ik die beer bij z'n poten gepakt en net zolang met z'n kop tegen de grond geslagen tot hij morsdood was. Helemaal dood. En toen hebben ome Henk en ik twee weken beer gegeten.’

‘Tegen een boom pap, je hebt hem tegen een boom geslagen.’

‘Da's waar ook. Tegen een boom, maar dat is hetzelfde. Hij was morsdood.’

De man die de wereld alleen in het donker zag, werd overdag een held. Iedereen kende de verhalen over Marshall Chris die wij met zoveel enthousiasme vertelden. Iedereen wist dat de vader van Jos tegen de Indianen had gevochten.

Toen vechten nog stoeien was, won Jos elk gevecht. Hij hoefde niet eens te vechten want er was niemand die het tegen de zoon van Marshall Chris durfde op te nemen. En er was ook niemand die het tegen mij durfde op te nemen: ik had de vader van Jos immers geannexeerd. Chris Molders was mijn vader, mijn held. Wanneer ik ruzie had, dreigde ik met de vader van Jos: ‘Ik ga de vader van Jos halen!’ Dan rende ik weg door het paadje langs het huis van Jos en bleef achter het huis even wachten, een minuut of drie, en liep daarna weer terug naar de straat. ‘Ik zou maar wegrennen, de vader van Jos komt dadelijk. Hij heeft een speer.’ Niemand die dan nog bleef staan. De vader van Jos kwam nooit. De vader van Jos lag boven in bed en sliep.

Z'n vrouw kookte en z'n zoon haalde bier. Z'n vrouw kende hij niet en z'n zoon evenmin.

Iedereen kende daarentegen Chris Molders. De kinderen kenden hem als ‘de vader van Jos’, als de man van wie ze nooit meer te zien kregen dan het hoofd dat elke middag uit het raam van de slaapkamer stak, een hoofd dat riep ‘Jos, bier halen!’ en vervolgens weer verdween, ongeacht of er een Jos op straat was die hem horen kon. De kinderen waren bang voor hem.

Maar Chris Molders was niet alleen beroemd bij de kinderen, ook de groten kenden hem. Chris Molders was de dorpsgek die niet gek was, alleen maar alcoholist. Geen plek op Lindenheuvel waar men hem niet ooit heeft gevonden, slapend, bezopen, zichzelf ondergekotst, z'n broek op z'n knieën, languit in z'n eigen pis, soms met een gebroken arm of been, altijd volslagen van de wereld. Blauwe Chris.

Stilaan begon Marshall Chris te krimpen tot wat hij werkelijk was: de dorpsgek. Stilaan werden wij groter en wijzer en de vader van Jos was mijn vader niet meer. Degenen die vroeger wegrenden wanneer er met de vader van Jos werd gedreigd, begonnen nu zelfs aan te dringen: ‘Toe dan, ga de vader van Jos halen.’ Dan werd er gevochten. Vechten was toen een wilde vorm van stoeien, je tegenstander omver duwen of trappen en op hem springen en vervolgens zolang op hem blijven zitten tot hij zei dat hij genoeg had gehad. Maar niet voor Jos. Stilaan werd Jos de held die zijn vader nooit was. Jos sloeg met de vuisten, hard en vol op de bek. Niemand die tegen Jos durfde te vechten. Weinigen die tegen mij durfden te vechten. Jos was immers mijn vriend: ‘Ik zou maar oppassen want ik ga Jos halen.’ Een enkeling wilde toch vechten en die enkeling kreeg later slaag. ‘Jos, hij heeft mij geslagen.’ Dan sloeg Jos hem in elkaar. Jos was mijn held.

Over de vader van Jos hoorde je niet te spreken. ‘Praat er maar niet over’, zei moeder, ‘dat is zielig.’ Dat zei ze wanneer Jos weer eens iets had gedaan, iets van mij met opzet stukgemaakt, me geslagen, of iets anders. ‘Het heeft allemaal een beetje met zijn vader te maken’, zei moeder.

Jos had geen vader. Wel was er nog altijd iemand die schreeuwde ‘Jos, bier halen!’ Maar dat was niet zijn vader. Dat was een zatlap: Blauwe Chris. Wanneer hij riep, moest Jos bier gaan halen bij de Edah. Zeven halve liters. Elke dag.

Jos was elf jaar toen zijn vader stierf. Ik was op de begrafenis en zag Jos huilen. Dat begreep ik niet helemaal.

Blauwe Chris had niet de moeite genomen naar huis te strompelen of te kruipen om bij vrouw en kind te sterven. Voor de deur van 't Verkeshok was hij even gaan zitten om uit te rusten, voordat hij verder zou gaan. Voor de deur van 't Verkeshok werd hij de volgende ochtend gevonden door de mannen van de vuilniswagen. Het was niet de eerste keer dat ze hem vonden, slapend. Alleen sliep hij deze keer niet.

Mijn eerste leren bal, we spelen met mijn eerste leren bal. Boompjesvoetbal in de Rozenlaan. Jos schopt de bal telkens met opzet in de tuin van De Veer en dadelijk komt De Veer

naar buiten en pakt mijn bal en snijdt hem stuk. Als hij het nog één keer doet, ga ik naar huis. Hij doet het weer. ‘Als je het nog één keer doet, ga ik naar huis!’ En hij doet het weer. ‘Nog één keer!’ En hij doet het weer. Nu moet ik naar huis. Ik huil. Jos lacht en de rest lacht mee. Ik ga naar huis. Ik praat nooit meer met hem.

Dat hij zei dat hij je beste vriend was en dat hij dan toch zulke dingen deed. Ik begreep het niet. Vaak zwoer ik nooit meer met hem te praten, hem niet meer te kennen. Onze ruzies werden altijd weer bijgelegd en altijd werden wij weer elkaars beste vrienden. En als ik dan af en toe eens terugdacht aan wat hij had gedaan, als ik het dan weer eens niet begreep, dan besloot ik dat het iets met zijn vader te maken moest hebben. Het had allemaal met z'n vader te maken.

Het echte leven begon rond mijn twaalfde. Van het leven voor mijn achtste kan ik mij niets herinneren. Met die vier jaren die daartussen liggen, weet ik me niet goed raad. Belangrijk of niet? Hebben die mij op een of andere manier gevormd?

Laten we het hierop houden: het waren jaren waarin een heleboel gebeurde, maar waarin niets gebeurde dat later niet weer gebeurde, veel heftiger en veel beter.

Laat ik het zo samenvatten: in mijn eigen straat was ik een vreemde; de kinderen die er woonden, kende ik niet. Mijn rijk lag om de hoek, in de Rozenlaan. Daar kende ik de mensen en hun huizen, de paadjes achterom, de bomen om in te klimmen en de schuurtjes om op te klimmen, de struiken om je achter te verstoppen, de ‘loop’ van elk knikkerpotje, elke hond en elke poes, ieder kind, alles, ik was er thuis. In de Rozenlaan woonde Jos, mijn vriend, en Gerard, ook mijn vriend. En om de hoek, in een andere straat, woonde nog een Jos, TweedeJos, ook mijn vriend. En TweedeJos had nog een vriend, Eric, en ook Eric was mijn vriend. Wij waren allemaal vrienden: Jos, Gerard, TweedeJos, Eric en ik. Samen naar school, samen voetballen en samen naar Jong Nederland, we deden altijd alles samen. We zouden altijd samen blijven en dat hebben we inderdaad een hele poos gedaan. Maar van al mijn vrienden was Jos mijn allerbeste vriend. Jos Molders.

Samen werden we groter, langzaam, heel langzaam. De dagen waren nog echte lange dagen en de jaren nog echte jaren, rustige, trage kinderjaren. Het waren tijden zonder veel tragiek. Goed, er ging een opa dood en een hamster, een hond liep weg en soms was er ruzie - met Jos of met iemand anders - maar het echt grote verdriet bleef op een afstand. Godzijdank.

Voorbij de trage jaren

Wij wisten niet beter. De wereld zou altijd hetzelfde blijven en wij zouden altijd hetzelfde blijven. We zouden groeien, elke dag een beetje en in een jaar misschien een stuk, maar verder zou alles blijven zoals het was: best lollig.

Zo lagen de zaken niet. We gingen van de lagere school naar de grote school en toen moesten we allemaal veranderen. Plotseling was het niet meer voldoende een goede voetballer of zwemmer te zijn, je moest iets worden dat je de rest van je leven blijven zou. Je moest vooruit in de wereld, je moest iets zijn, iemand zijn. En vooral: je moest beter zijn dan iedereen die je omringde. Als ik me niet vergis, is dat de bron van alle leed van alle tijden. Zo niet, dan toch zeker van het mijne.

Niemand mag zo eindigen als zijn vader en daarom moet iedereen naar school. Sommige vaders eindigen heel beroerd, als alcoholist bijvoorbeeld, dood, liggend voor de kroeg. Niemand mag zo eindigen. Daarom moeten we allemaal naar school.

Eric ging naar de LTS om schilder te worden en Eric werd schilder. TweedeJos ging naar de MAVO om ook iets te worden en als ik het goed heb, is TweedeJos nu iets. Jos en Gerard en ik gingen naar het VWO. Gerard zou dierenarts worden en nu is Gerard arts. Dat is heel goed. Ik ging naar het VWO omdat mijn broer ook naar het VWO was gegaan. ‘Wat Henk kan, kun jij ook’, zei vader, ‘misschien wel meer.’ Vader had ongelijk. Henk is doctorandus en ik niet. Jos mocht niet zo eindigen als zijn vader en dus ging Jos naar het VWO. Nu is Jos dood.

Zo begon het echte, volle leven. Een leven met een heden, een toekomst en een verleden. Dat leven was nog steeds heel lollig maar het was ook meer, het was meer dan dadelijk voetballen en straks eten en in augustus jarig. Het was een bestaan vol vragen en antwoorden: waar ben ik en waar moet ik heen? Een moeilijke zaak.

Toch veranderde het niet wezenlijk. Het leven werd niet ingewikkelder en ook de wereld niet. Je begon er alleen overna te denken.

De jongens van de zolder

Als je jong bent, kun je maar het beste bij een groep horen. Het maakt het leven stukken eenvoudiger. Niet alleen wanneer je ruzie hebt of wanneer je een meisje mooi vindt en niet weet wat je tegen haar moet zeggen als ze naast je staat, nee: in het algemeen is het beter, in het algemeen kun je het beste bij een groep horen. De wereld is zo groot en onoverzichtelijk, zo complex, in je eentje is daar geen beginnen aan. Ook als je groot bent, kun je het beste bij een groep horen, ook dan, maar voor een puber is het gewoon een noodzaak.

Een groep heeft zoveel voordelen. Er is zoveel waarmee je in een groep godzijdank niets te maken hebt. Met Harry van de Biggelaer die een eikel is en vaak slaag krijgt, heb je niets te maken. En je hebt ook niets te maken met huilende leraren of met bakker Loomeyer wiens winkel je leegjat. Een groep heeft zoveel voordelen. De wereld wordt kleiner en duidelijker, je eigen mening wordt belangrijker wanneer je die met anderen deelt - al is het dan niet helemaal je eigen mening. In een groep zit je altijd goed.

Wij waren een groep. Al die jaren op de lagere school waren we vrienden gebleven, en vrienden bleven wij ook nu we naar verschillende scholen of verschillende klassen gingen. Buiten schooltijd waren we steeds bij elkaar: Jos, Gerard, TweedeJos, Eric en ik. Wij noemden ons ‘De Jongens van De Zolder’.

De Zolder was de zolder van Jos Molders. Nadat de vader van Jos was gestorven, werd het huis van familie Molders een jongerencentrum, onze vaste ontmoetingsplaats. Wanneer je je verveelde, dan ging je naar Jos want bij Jos was altijd wat te doen. Altijd was er wel iemand en als er niemand was dan was er altijd nog tante Keet die ons aller tante was, die haar geld omzette in limonade en snoep en later in bier en sigaretten en die nog enkel leefde om te geven, aan Jos en aan ons. Lieve tante Keet: al haar ledematen zou ze hebben afgestaan in ruil voor een extra week Jos. Helaas tante. (Ze is trouwens ook dood. Kanker.)

Het huis van Jos had een zolder en die zolder was van Jos. Er stond een flipperkast, een voetbaltafel en een juke-box. Er

was een bar en boven de bar hing een bordeauxrood houten bordje waarop in sierlijke zwarte letters stond geschreven: ‘De Zolder’. Later, toen bier en meisjes net zo belangrijk werden als voetballen, schreef Jos er in dezelfde sierlijke letters nog iets onder: ‘Hier geldt de IJzeren Wet van Alcohol & Slaap’. Dat was in de tijd dat De Zolder ons feesthol werd, ons neukhol waar nooit werd geneukt (misschien toch, misschien door Jos en Marie-José), onze hemel vol gedroomde ontucht. Maar goed, dat was dus later. Eerst was De Zolder gewoon een zolder waar we altijd zaten te praten en te dromen. Vooral veel dromen. Wij hadden nog zoveel voor de boeg, wij vijven, onze groep, De Jongens van De Zolder.

School

Misschien is het tegenwoordig anders. Misschien zijn leerlingen tegenwoordig openlijk trots op hun prestaties. Ik hoop het maar. Die omgekeerde wedstrijd waartoe wij ons vroeger verplichtten, was vermoeiend en belachelijk. Alleen thuis kon je trots zijn en opscheppen, op school hoorde je een goed punt of rapport beschaamd te verstoppen en een slecht punt of rapport vol plezier aan iedereen te tonen. Ik heb het nooit goed begrepen maar ik deed er toch maar aan mee. Waarom moest je zoveel ophef maken over een twee of een drie? Waarom zoveel uitbundige vreugde, terwijl je liever zachtjes wilde janken?

Leren behoorde je te haten en dus mocht je er niet goed in zijn. Of beter nog: je moest er wel goed in zijn, maar dan stiekem. Natuurlijk haatte ik leren maar ik was er redelijk goed in. School haatte ik niet, integendeel, ik ging graag naar school. Op school is alles te overzien. Op school weet je gauw genoeg wie je vrienden zijn en wie je vijanden, je weet wie je moet pesten en met wie je mag praten, op welk meisje je verliefd mag zijn. En je weet precies wat je moet doen: je moet ongemerkt goede punten halen. Dat is het. Als je begrijpt hoe het in elkaar zit en je weet het handig te spelen, dan is je schooltijd een beste tijd. lle wereld draait zo snel nog niet wanneer je pas twaalf bent.

Op school waren we meestal met z'n drieën: Jos, Gerard en ik. We zaten in verschillende klassen, maar tussen de lessen door zochten we elkaar altijd op. Veel vrienden maakten we niet. Wij hadden genoeg aan elkaar en aan vier of vijf anderen. Later kwamen er nog wat meiden bij en toen waren we met een groepje van tien, min of meer onafscheidelijk. Nog later kwam Marie-José erbij en werd alles anders. Maar dat was pas in de vierde, toen waren we al zestien.

Over school sprak je niet. Over school praten, dat doen eikels. Eric en TweedeJos spraken ook nooit over hun school. Wel merkte je dat ze ons beter vonden omdat wij beter konden leren. Dat vonden wij ook, wij voelden ons ook beter. Dat is heel normaal.

Voetbal

Witte broek en groene trui
dat zijn de Wilskracht-lui
dat zijn de Wilskracht-lui.
Witte broek en groene trui
dat zijn de Wilskracht-lui.

Wij waren de Wilskracht-lui. Dat werden we toen we zeven waren en dat zouden we altijd blijven. Onze club ging nooit verloren. De club was onze familie. Soms ging er iemand in de club dood en dan gingen we met z'n allen naar de kerk, in onze witte broek en onze groene trui. Na de mis schuifelden we achter de kist van een onbekende naar het kerkhof. Soms trouwde er iemand en dan stonden we met z'n allen in onze witte broek en onze groene trui voor de kerk te wachten en we vormden een erehaag voor bruid en bruidegom en klapten en na de mis stonden we weer voor de kerk en vormden weer een erehaag en gooiden met rijst en juichten. Onze club was een echte club en wij waren echte leden. Wij gingen naar elke training en elke wedstrijd, niet alleen van onszelf maar ook van het eerste elftal. Het hele weekend was vervuld van voetbal. Van zaterdagochtend tot zondagavond kwam je enkel thuis om te slapen en te eten. Zondagse kleren had je wel maar droeg je niet, want je had een heel mooi trainingspak. Het hele leven was vervuld van voetbal.

Het was een leven vol rituelen. Je wist precies hoe lang voor een training je niets moest eten. Hoe de veters tussen de noppen van je schoenzool moesten lopen. Hoe hoog de kousen. Shirtje in de broek. Niet met je schoenen over het grind. Nooit kijken of vader er staat. Nooit protesteren. Nooit vergeten op de bal te spugen bij het nemen van een penalty. En het allermooiste en onzinnigste ritueel: het eeuwige gefiets naar ‘het kastje’.

Het kastje was een kastje in de muur van slijterij Brouns en in het kastje kon je lezen wie er waar en wanneer moest voetballen. Allemaal dingen die je allang wist en die nooit veranderden. Je wist precies tegen wie je de volgende zaterdag moest spelen, waar, hoe laat en met wie, je wist het allemaal en

toch ging je vanaf woensdag - wanneer het nieuwe programma werd opgehangen - minstens twee keer per dag naar het kastje om te kijken of je inderdaad tegen die of die zo laat met die en die daar moest spelen. Nooit las je iets dat je niet al wist en toch bleef je gaan. En waarom? Omdat in het kastje je naam stond. Tussen twaalf of dertien andere namen stond daar je eigen naam en iedereen kon het lezen: Marcel Muurens.

Zelf was ik geen beste voetballer, dat geef ik toe, hoewel ik toch een tijdje heb gedacht dat ik het in me had. Ik ging van de D 2 naar de C 2 en van de C 2 naar de C 1 en toen hoorde ik erbij. Van de C 1 ging ik aanvankelijk naar de B 2 maar halverwege het seizoen mocht ik naar de B 1 en het seizoen daarop maakten ze me opeens aanvoerder. Toen dacht ik dat ik het in me had. Dat Jos en Gerard en TweedeJos inmiddels al vervroegd in de A 1 speelden, deerde me niet. Ik voelde me een ster. Dat was dan ook meteen de reden dat ik het jaar daarna de A 1 niet haalde: ik had vedette-neigingen, zelden ze. Misschien was dat ook wel zo. Gelukkig scheurde ik net op tijd mijn enkelbanden, zodat ik zonder met de ogen te knipperen, kon beweren dat ik het maar eens een jaartje rustig aan ging doen in de A 2. Daarna deed ik het nog een jaartje rustig aan in de A 2 en ik vertrok voordat de selectie voor het nieuwe seizoen begon. Zo bleef mij veel bespaard.

Jos noemde mij een statische middenvelder, waarmee hij bedoelde dat ik te dik was en geen conditie had en het spel vanuit de middencirkel meende te kunnen regelen. Misschien had hij gelijk, maar het viel mijn medespelers in elk geval niet op. Af en toe gaf ik een scherpe pass en dan was iedereen tevreden.

Eric was de slechtste voetballer. Wel had hij rijke ouders en de duurste schoenen en vijftien verschillende tenues van buitenlandse clubs en evenzoveel trainingspakken. Eric had op elke training een ander pakje aan. Voetballen kon hij niet maar toch was hij populair. En zijn vader was secretaris, dat scheelt natuurlijk ook.

TweedeJos was keeper en dat valt dus niet te vergelijken.

Jos was een heel goede verdediger en Gerard een heel goede aanvaller. Wie de beste was, valt moeilijk te zeggen, want ik heb ze nooit tegen elkaar zien spelen. Ook niet tijdens trai-

ningspartijtjes, want dan zorgden zij er wel voor dat ze in hetzelfde team zaten. Tijdens de training waren Jos en Gerard elkaars beste vrienden. Eric en ik telden dan even niet mee. Wel na de training, in de kantine, dan wel weer, dan waren we weer een groep.

Toen we een jaar of veertien waren, gingen we altijd naar Fortuna Sittard kijken. Eerst alleen naar de thuiswedstrijden, later ook naar uitwedstrijden. Eerst gingen we gewoon kijken en stonden we rustig achter een van beide goals en volgden de wedstrijd, maar op een of andere manier zijn we later supporters geworden, tuig. Toen stonden we in Vak K, op de overdekte staantribune, bij de ‘Side’. Allerlei rare dingen zijn daar gebeurd, belachelijke dingen. Het bewijst maar weer eens hoe weinig bijzonder ik was te midden van al die doodgewone, doodgoeie jongens.

Ik herinner me de wedstrijd Fortuna Sittard tegen Den Bosch. We waren vijftien. Inmiddels gingen we naar elke uiten thuiswedstrijd van Fortuna en we waren tuig. Daar waren we trots op. We vonden dat we net zo'n tuig waren als de jongens van Vak S, van Feyenoord. We hadden alleen de pech dat Fortuna in de Eerste Divisie speelde: daardoor waren we met minder mensen. Er werd gestolen, geslagen, altijd was er wel ergens een brandje en altijd sneuvelde er wel ergens een ruit, we deden alles wat supporters horen te doen en toch kwamen wij zelden of nooit in de krant. We waren tuig en dat wilden we ook zijn maar gemakkelijk was het niet.

In de uitwedstrijd, in Den Bosch, hadden we flink klappen gehad en dus wilden we wraak. We gingen die zondagmiddag een uur eerder met de trein van Geleen naar Sittard, zodat we de supporters van Den Bosch konden opwachten. In Geleen waren we met een groep van dertig man en in Sittard kwamen er nog eens veertig bij. Zeventig ruige jongetjes tussen de veertien en de achttien jaar, gewapend met vuurwerk en eieren, sommige met messen, boksbeugels en muchako's of met rubber antennes die van auto's waren gesloopt omdat je er zo lekker mee kon meppen. We zouden ze flink te grazen nemen. Maar toen de deuren van de intercity uit Den Bosch opengingen, stapten er ongeveer twintig mensen uit. Geen supporters, alleen wat bejaarden. Verbijsterd waren we.

‘Daar!’ riep plotseling iemand. ‘Die twee, gooien!’

Ik zag vijftig meter verderop een man met een klein jongetje, z'n zoontje wellicht, naar de uitgang lopen. Inderdaad, het jongetje droeg een Den Bosch-sjaaltje. Onmiddellijk begon iedereen eieren en rotjes op hen af te vuren. Het zoontje huilde en de vader schreeuwde. Een oude man begon te schelden en werd daarna ook bekogeld. Toen kwam Jos tussenbeide: ‘Ophouden. Kom op jongens, dit is niet leuk, ophouden.’ Het gooien werd gestaakt, Jos liep naar de man en het jongetje, keek hen begrijpend en vol medelijden aan en zei: ‘Mijnheer, dit is niet leuk, dit moeten ze niet doen.’ De man wilde ook nog iets zeggen maar kreeg daar de tijd niet voor want ondertussen had Jos zijn arm al geheven om een rauw ei op zijn hoofd stuk te slaan. Jos durfde alles.

Het spijt me werkelijk diep dat ik ooit aan dat supportersgedoe heb meegedaan. Als ik denk aan mijn schoenendoos vol plaatsbewijzen en treinkaartjes, de vrolijk met hakenkruisen en ‘Ajax jodenclub’ beschilderde doos, de zelfgemaakte stickers met daarop de naam van ons legioen, de SS-Side, als ik denk aan mijn schoenendoos vol mooie voetbalherinneringen... Het spijt me dat ik ooit met de jongens de Hitler-groet heb uitgebracht aan het bestuur op de ere-tribune. Ik wist niet wat ik deed, het oude verhaal.

Ik wilde tuig zijn, gemeen en angstaanjagend, ik deed alsof ik tuig was en alsof ik meevocht, alsof ik niets en niemand vreesde, maar ondertussen was ik laf en bang, stond ik vooraan bij het schreeuwen en vluchtte als eerste bij het vechten. Het oude verhaal: grote bek en een angstig hart, zoals bijna iedereen. Dat alles spijt me zeer. Maar veel dieper nog dan dat, spijt het me dat ik nog altijd achter de hele zaak aanholde en het liefst zelf vooropliep terwijl ik al lang beter wist. Dat ik mezelf trachtte te overschreeuwen om maar een van hen te kunnen zijn. Dat ik nog altijd ‘vuile jood’ riep, terwijl ik jankend in mijn bed lag na het zien van HOLOCAUST.

Nee, zelf heb ik niet met eieren of vuurwerk gegooid. Ik niet. En hoewel ik het werkelijk laf vond, was dat niet de reden die me weerhield. Ik had graag meegedaan want ondanks alles was het toch verdomd spannend. Nee, het was mijn schijterigheid, mijn lafheid die mij weerhield. Ik was nog

vele malen laffer dan al degenen die wel meededen, want ik wilde kunnen zeggen: ‘Ik heb niets gedaan.’

Door de jaren heen zijn er zoveel dingen gebeurd die me niet lekker zitten.

Jong Nederland

Een mooiere club dan Jong Nederland is er niet. Het is precies wat de naam zegt: Nederland en Jong, het is liefde en haat en prille seks en oorlog en dromen en slikken. Het is een club voor het leven.

Wij waren allemaal lid van Jong Nederland. Al vanaf ons achtste jaar. Elke donderdag was er Jong Nederland-avond in 't Keldertje, de kelder onder de Sint-Josephschool. Dat was ons clubhuis. De vaste leden waren wij, Jos en TweedeJos en Gerard en Eric en ik, en verder waren er altijd wel acht of negen andere leden die kwamen en gingen en weer kwamen. Dan had je nog de leiders die, naarmate we ouder werden, alsmaar ruiger waren. Toen we acht waren, leken het vooral - achteraf gezien - lieve, werkloze, pedofiele kleuterleiders. Maar elk jaar werd onze groep een hogere groep en toen we uiteindelijk de hoogste groep waren, toen we twaalf of dertien waren, werden we geleld door drie criminelen: Tonnie Baten, Louis Dalena en Franjo Meurkens. Hun namen zijn stuk voor stuk een begrip geworden. Louis en Tonnie zitten al bijna vijf jaar vast wegens ‘gewapende overval met dodelijke afloop’. Franjo zit ergens in het Zuiden vast, in Spanje of in Portugal: drugs. Wie ze indertijd zoal hebben vermoord en verkracht, ik weet het niet. Wel weet ik dat zij toen al, een jaar of zeventien oud, de absolute bazen van de wijk waren.

Zou Kapelaan nog steeds beschermheer zijn? Zou de hele club zich nog steeds één keer per jaar verzamelen in het bijzaaltje van de Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand om de speciaal voor de club georganiseerde mis bij te wonen? Trouwens, zou de club nog wel bestaan?

Ik heb nooit begrepen wat de kerk met ons te maken had en wat wij met de kerk te maken hadden. Dan stonden we 's ochtends in carré en Kapelaan stond in het midden, dan stond hij te bidden en achter de man zijn rug haalde Franjo z'n piemel uit z'n broek en begon zich af te trekken. Voor zoiets reed Kapelaan dan veertig kilometer van Lindenheuvel naar ons kampterrein. Ze lachten hem recht in z'n gezicht uit en hij deed alsof hij niets zag.

Het was een vreemde club. Georganiseerd werd er niets,

afgezien van het jaarlijkse kamp in een of ander bos, ergens in Midden-Limburg. Dat betekende niet dat er ook niets gebeurde. Bij Jong Nederland was altijd wat te doen. Blokjesvoetbal elke donderdag. Friet. Fik in een brievenbus, ergens in de wijk. Spoedig bier. Spoedig wijven. Aftrekken en pijpen en hoe dat moet. Ontgroenen. Nog een keer ontgroenen, wanneer iemand dat verdient.

(Ik was elf en had ruzie met Jos. Ik zou weer eens nooit meer met hem praten en hij was weer eens mijn vriend niet meer. Maar zonder Jos had je geen vrienden want al je vrienden waren allereerst vrienden van Jos en zonder vrienden kon je niet en dus sprak je weer met Jos. In die drie of vier weken dat de ruzie duurde, ging ik niet naar Jong Nederland. Wat had ik daar ook te zoeken? Toen ik voor het eerst weer naar de club ging, kreeg ik meteen weer ruzie met Jos. ‘Als je drie keer niet komt, dan ben je uit de club gegaan. Dan moet je opnieuw lid worden en dan moet je opnieuw ontgroend worden.’ Dat zei hij. Dat zei ook de rest en dat zeiden toen ook de leiders. Ik moest opnieuw ontgroend worden. Het zou gebeuren op het eerstvolgende kamp en daar gebeurde het ook. Ik heb er nog foto's van. Zie je me liggen op het gras, armen en benen aan paaltjes gebonden, broek naar beneden, trui omhoog, buik vol modder, kruis vol gras, hoofd vol scheerschuim en veel struif in m'n haar. Best grappig. Ik lach. Dan nog wel. Even later haalt Jos z'n piemel uit z'n broek en pist over me heen. De rest volgt, ook de leiders. Dat lijkt wreed en dat is het ook. Maar het is alleen wreed wanneer je daar zelf ligt. Straks is er weer een andere ontgroening, van iemand anders. Dan schijt je toch gewoon op z'n buik.)

We kunnen niet allemaal Superman zijn. We moeten allemaal roeien met de riemen die we hebben en de een is goed in dit en de ander is goed in dat en we zijn allemaal maar mensen en we moeten elkaar nemen zoals we zijn. Misschien wordt de een wat vaker genomen dan de ander maar dat is heel normaal - we zijn niet allemaal Superman. En het is ook heel gezond wanneer er iemand is die altijd wordt genomen, die altijd de lul is. Als voorbeeld voor de rest. Als huiveringwekkend voorbeeld van hoe het met je af kan lopen als je zwak bent, als je niet terugvecht, als je een eikel bent. Het houdt het vuur

brandend. Dankbaar ben ik dat er iemand is geweest die voor mij een eikel heeft willen zijn.

Ik kan alleen maar hopen dat iemand hem inmiddels heeft doodgeslagen, uit medelijden. Het leven van Zoef was geen leven. Een uitvaart was het, een trage, droeve uitvaart. Arme Zoef. Veel heeft hij geleden. Was hij er niet geweest dan was alles op iemand anders z'n schouders terechtgekomen. Ondertussen was hij wel mooi degene bij wie je altijd terecht kon, met al je angsten, met al je woede, je haat, je wraakzucht, je moordzucht en je teugelloos sadisme. Daarvoor heeft hij een standbeeld verdiend. Maar evengoed verdiende hij de marteldood en welbeschouwd heeft hij die ook gekregen.

Johan Cuppens heette hij. Grote voortanden had hij en daarom heette hij Zoef. Zoef de Haas, voluit. Als hij z'n mond dicht had, zag je nog altijd twee witte blinkende streepjes tussen zijn lippen. Misschien was dat eigenlijk al voldoende voor een doodvonnis, maar er was meer. Iemand met zulke tanden wordt altijd veelvoudig gestraft, heeft altijd grote oren, een spraakgebrek vanwege die tanden, een bril met dikke glazen, een lijf als ongekookte spaghetti, platvoeten, krijgt altijd acne, wordt kaal op z'n twaalfde en sterft altijd een knullige, vroege dood. Zo zit het nu eenmaal in elkaar.

Ik stel het me als volgt voor: zijn moeder vindt hem zielig omdat hij nooit vriendjes heeft. Natuurlijk heeft hij zo'n moeder die tegen zijn wil verjaardagsfeestjes voor hem organiseert en dan ouders van klasgenootjes gaat opbellen om te vragen of hun zoontje of dochtertje dan en dan mag komen en zij zal ze allemaal na afloop thuisbrengen en desnoods wil zij hun best financieel tegemoetkomen als ze maar komen en ze zullen inderdaad komen - dat beloof ik u en dank u zeer en graag gedaan - en jij gaat naar dat feestje en daarmee basta want je hebt het beloofd - ik heb niks beloofd, dat heb jij gedaan - en toch ga je - en dan gaan de kinderen en dan komen ze elkaar onderweg tegen en dan gaan ze toch maar liever verstoppertje spelen. Zo'n moeder.

Zijn moeder vindt hem dus zielig omdat hij geen vriendjes heeft en zij raakt toevallig, bij de groente of bij de kassa, in gesprek met de moeder van Marcel Muurens - ze kennen elkaar van ooit - en zij zegt dat ze zich zorgen maakt over haar

jongen die zo in zichzelf gekeerd is en die nooit vriendjes heeft en de moeder van Marcel Muurens maakt zich helemaal nergens zorgen over want haar jongen is toch zo'n batje, nooit thuis, altijd voetballen of zwemmen of naar Jong Nederland: ‘Apropos Jong Nederland, is dat geen idee voor uw Zoef?’

‘Ik wil niet meer naar Jong Nederland.’

Zoef huilt. Ze hebben hem weer eens geslagen, uit verveling. Hij heeft weer eens een lepel koffiedrab moeten eten omdat hij als eerste af was met blokjesvoetbal, ze hebben weer eens een straf voor hem verzonnen. Zoef wil nooit meer naar Jong Nederland. Hoe vaak is hij al huilend thuisgekomen? Hoe vaak is hij weggelopen van de clubavond, hysterisch gillend? Weer heeft hij achter de kerk zitten huilen, een uur of nog langer, bang om naar huis te gaan, bang voor moeder die nooit wil luisteren. ‘Stel je niet aan’, zegt moeder altijd en verder zegt ze niets. De volgende donderdag zit Zoef stilletjes aan tafel, alvast in z'n pyjama, en langzaam en zwijgend eet hij zijn zuurkool. Eventjes hoopt hij dat moeder het vergeet, één keertje maar. Maar moeder vergeet het niet, nooit. Om twaalf over half zeven trekt zij haar mantel aan. ‘Kom’, zegt ze, ‘we moeten gaan.’ ‘Wat’, zegt hij, ‘waarnaartoe?’ ‘Doe niet zo raar jongen, kom op.’ Zoef huilt. Schreeuwt. ‘Wilniet wilniet wilniet!’ ‘Moet!’ Zoef moet, altijd, zolang hij leeft. Want als Zoef zo verder leeft, zo alleen en op zichzelf, nee, dan wordt het nooit wat. Onder de mensen moet hij, vooruit, vriendjes maken, maak verdomme vriendjes en snel een beetje, schiet op!

Het is echt waar, zijn moeder sleepte hem naar Jong Nederland toe. Dan kwam ze nog even gezellig mee naar beneden. ‘Dag jongens’ en ‘dag mevrouw’. ‘Dan ga ik maar weer eens en veel plezier’, ‘ja mevrouw’ en ‘dag mevrouw’ en dan met z'n allen op Zoef.

Het leven is wreed maar voor de meesten toch draaglijk. Voor mij wel. Voor de meesten is het een kwestie van geven en nemen, schoppen en incasseren. Dan zijn er nog een paar echte schoppers en dat zijn onze helden en helden hebben we nodig. En dan zijn er ook nog een paar verschoppelingen en ook die hebben we nodig. Zij dragen veel leed dat anderen toekomt en het leven van velen wordt zo weer iets draaglijker. Alleen kun je je afvragen wat je voor zulke mensen

voelen moet. Medelijden? Respect? Of moet je ze haten omdat ze zo zwak zijn?

Er was een kamp van Jong Nederland in Helden-Panningen. Ik was twaalf. Ik had die dag iets gedaan bij Jos, iets lulligs, ik weet niet wat. Die avond kroop ik in mijn slaapzak en mijn slaapzak stonk naar pis.

‘Jezus, het stinkt hier naar pis’, zei ik.

Iedereen begon te lachen. Zoef ook.

‘Wat is er?’ vroeg ik.

‘Je hebt zeker in je bed gezeken’, zei Jos. Iedereen lachte weer.

Ik begreep het. Ze hadden op mijn slaapzak gepist. Jos had op mijn slaapzak gepist. (Jos, altijd Jos. Ik weet het zeker.)

Als je een eikel bent en altijd de lul, als je Zoef bent, dan heb je niet zo gek veel keus. Gezellig meelachen, leuk meedoen, dat is alles. Maar ik was geen eikel. Ik was niet zo vaak de lul. En ik lachte ook niet gezellig mee en ik schold ook niemand uit want schelden helpt toch niet, dat weet je. Ik hield me stil en groot, kroop diep in m'n stinkende slaapzak en sliep.

‘Morgen luiers voor 'm kopen’, zei Jos. Gelach.

‘Een kapotje om z'n lul, kan hij dat volzeiken’, zei iemand anders. Gegniffel.

Ik probeerde niet te luisteren, niets te horen. Ik probeerde niet wakker te worden. ‘Nog even’, zei ik tegen mezelf, ‘nog even, ze houden vanzelf wel op. Mijn wraak komt wel.’

En ze hielden vanzelf op. Zo'n grap raakt uitgeput wanneer het slachtoffer zich niet verzet.

De volgende ochtend stond ik vroeg op. Terwijl mijn vrienden nog sliepen in de ene tent en onze leiders in de andere, was ik al druk in de weer met de eerste grap van de nieuwe dag, met mijn antwoord op de laatste grap van gisteren.

Een uurtje later stonden we met z'n allen rondom de hoogste boom van het kampterrein en we keken omhoog en we lachten en hadden pret. Daar hing de fiets van Zoef, helemaal bovenin. En z'n weekendtas. En z'n kleren. En z'n schoenen.

Zoef keek omhoog en lachte. Hij droeg een wit voet-

balbroekje dat veel te strak zat en hij droeg teenslippers en verder droeg hij niets: hij had niets meer om te dragen. Zoef lachte. ‘Nog even’, dacht hij, ‘nog heel even meelachen, ze houden vanzelf op. Straks, als ik dood ben.’

Arme Zoef.

Nee, ik kan het ook niet helpen. Zo is het spel, zo wordt het gespeeld.

Zuipen

Ik was veertien toen ik begon met zuipen. Drinken deden wij niet, hebben we nooit gedaan. Wij zopen al toen we nog maar drieëneenhalf pilsje konden verdragen. Voetballers drinken niet. De jongens van Wilskracht drinken niet.

Er stond een feesttent op de Bloemenmarkt vanwege het zoveeljarig bestaan van Wilskracht. Een hele week feest. Wij mochten de lege glazen ophalen. Elke avond kregen we vijftien consumptiebonnen die we onmiddellijk verkochten. Wij hadden geen bonnen nodig, we kregen alles gratis. Vooral bier. Heel Lindenheuvel wilde ons dronken hebben. Voorzitters en penningmeesters en gewone bestuursleden, spelers van het eerste en hun vrouwen en hun ouders, iedereen was onze beste vriend.

'Billy, vriend, kom eens hier, drink eens een pilsje van me. Jij bent een goeie jongen, hoe heet je ook alweer?'

'Marcel.'

'Aah, Marco, jij bent mijn vriend, een pilsje voor Marco, bier voor Marco!'

We waren veertien. Zeven dagen lang waren we dronken. Van ouders hadden we geen last, we sliepen op De Zolder en tante Keet vond alles goed. Waarschijnlijk had ze het gevoel dat wijlen haar Chris weer eens thuiskwam, maar dan met z'n vijven. Veel nuchterder dan Blauwe Chris zullen we niet zijn geweest.

Binnen een week werd bier net zo belangrijk als voetbal. Het was me allemaal duidelijk: er zijn twee manieren om bij Wilskracht populair te worden, goed voetballen of goed zuipen. Heel erg populair wordt de goede voetballer die ook nog goed kan zuipen. Zo iemand wordt later voorzitter. Zuipen konden we alle vijf erg goed, dat zouden we wel eens laten zien. Na elke training en na elke wedstrijd, van onszelf of van een willekeurig ander team, zaten we in de kantine en bestelden zoveel mogelijk bier tegelijk. Twee pilsjes in de handen en nog twee op de bar en dan zuipen. En dat was nog maar heel gewoon en niet te vergelijken met het echte zuipen wanneer er weer een of ander 'Bal' in 't Verkeshok was: 'Ouwewievebal' of 'Droevebal' of 'Pyjamabal' of een ander

bal, van Wilskracht of van yen andere club, dat deed er niet toe want op elk Bal kwamen dezelfde mensen en bij die mensen hoorden wij. ‘De Jongens’ noemden ze ons, ‘daar zijn de jongens’, riepen ze, ‘geef de jongens 'ns wat te drinken.’ Dan werd er pas echt gezopen. Zo werden we echte Limburgers. Zo werden we volwassen. Een mooie tijd, dat was het. Weet je nog dat Gerard bij ons in de tuin tussen de Afrikaantjes heeft liggen slapen in z'n eigen kots? Weet je dat nog? Dat blijven toch je mooiste herinneringen.

Wijven

Toen wijven nog meisjes waren, waren het allemaal trutten en met trutten wilde je niets te maken hebben. De tijd was voorbij dat je met meisjes kon ‘gaan’, dat was vroeger, dat was op de lagere school. En miste je iets nu je niet meer met ze omging? Veel meer dan onder hun rok kijken of in hun poes knijpen had je toch nooit gedaan en uitgerekend dat vonden ze niet meer goed. Wat moest je nog met meisjes?

Zo rond je veertiende maakte de tijd dan weer een bocht en opeens kon het weer, moest het weer. Opeens kon je weer met meisjes gaan. Ondertussen waren de meisjes alleen wijven geworden, lekkere wijven of lelijke wijven en de lelijke wijven noemde je trutten en met trutten wilde je niets te maken hebben en de lekkere wijven waren lekker en die moest je hebben.

Sommige wijven kreeg je en andere niet. Zo kun je het samenvatten. En hoe meer wijven je kreeg, des te hoger je steeg op de vriendenladder. Het was niet meer dan één van die dingen waarmee je je voor een avond of een week onsterfelijk kon maken.

Zo werden we zestien. We zagen de wereld erg scherp, het leven was duidelijk: er zijn maar twee soorten mensen, ruigen en eikels. De ruigen zijn ruig, kunnen voetballen, zuipen, wijven versieren, ze dragen ruige kleren, kunnen goed leren maar weten dat te verbergen, hebben een grote bek en zijn de baas. Iedereen die niet ruig is, is een eikel. Ook degene die veel kan maar niet kan leren, is min of meer een eikel. Zo iemand kan nog wel je vriend zijn - Eric bijvoorbeeld - maar blijft toch altijd minder. Bij de wijven ligt het ongeveer hetzelfde, zij het dat het bij hen alleen gaat om het uiterlijk.

Zo hadden wij de grote vreemde wereld een stukje kleiner gemaakt, een stuk overzichtelijker.

Jos en Marie-José

Wij hadden geen last van elkaar. We scholden elkaar niet uit en we maakten elkaar niet belachelijk, we roddelden niet, we deden helemaal niets en we zeiden helemaal niets, we liepen langs elkaar heen alsof we elkaar niet kenden en eigenlijk was dat ook zo. Goed, ooit, lang geleden, had ik bij haar in bed gelegen en haar bijna aangeraakt. En gekust hadden we ook, nog langer geleden, op de wang, op het schoolplein. Maar wat stelde dat voor? Bovendien, we werden volwassen, stoer, mijn eerste zaadlozing in de handpalm van een meisje was al geschiedenis, ik had seks gehad, ik was zestien en een vent. En misschien had zij het zelfs al gedaan, echt gedaan.

Een vergeten kinderruzie waaruit een onzinnige traditie was voortgekomen: als je haar ziet doe je net alsof je haar niet ziet. Zo hoort dat. Zo bleef het tot op de dag dat Jos met haar kwam aanzetten.

Elke vrijdagavond gingen we naar de schaatsbaan, naar kunstijsbaan ‘Glanerbrook’. Wij, De Jongens van De Zolder en nog een stel anderen. Het was onze avond. We waren met velen en dus hadden we een grote bek en dus was de schaatsbaan van ons. We deden niets bijzonders: wie een ‘wijf’ had, schaatste met z'n wijf of tongde met z'n wijf en wie geen wijf had, haalde Duitsers onderuit. Duitsers waren vogelvrij: ze konden geen van allen schaatsen en ze hoorden er niet te zijn. Duitsers moesten neer.

Natuurlijk deed je nooit wat je wilde doen, toen al niet. Je zit in de dug-out aan de rand van de schaatsbaan te tongen, je ‘pakt een wijf’ en je verveelt je dood. (‘Een wijf pakken’: Steek ik m'n tong niet te ver uit? Is ze links- of rechtsdraaiend? Wat zou Jos aan het doen zijn?) Wijven zijn ook niet alles. Ze schaatsen als Duitsers en na een uur tongen en beentjewrijven, heb je het wel gezien. En verder willen ze niet gaan. Trouwens, jijzelf ook niet, je zou niet weten wat je moest beginnen.

‘En als je dan vingert, wat doe je dan?’

‘Gewoon.’

‘Wat gewoon?’

‘Gewoon erin stoppen.’

‘Gewoon in de kut?’
‘Je middelvinger.’
‘Waarom die?’
‘Omdat die het langst is, lekker diep.’
‘En dan?’
‘Niks en dan.’
‘Wat moet je dan doen als ie erin zit?’
‘Niks, gewoon erin houden.’
‘En dan, komt ze dan klaar?’
‘Reken maar.’
Je kunt beter Duitsers onderuit halen.

De schaatsbaan, een vrijdagavond. Ik verveelde me verschrikkelijk. De groepen waren niet best verdeeld: Gerard was mijn enige echte vriend in het groepje zonder wijven en de rest was min of meer simpel. Gerard vond dat ook. (‘Simpel’: iemand die er niet bijhoort maar ook niet echt een eikel is, is simpel. Een verdere nuancering van ons mensbeeld.) Er zat niets anders op dan telkens maar weer met diezelfde simpele jongens onze rondjes te draaien, op zoek naar nieuwe slachtoffers of oude slachtoffers die een dubbele afstraffing verdienden. Het ging er niet om wat je deed maar met wie je het deed, en die avond deed ik het met de verkeerde mensen. Het was ook mijn eigen schuld, ik had niet goed opgelet. Aan het begin van de avond, tussen acht uur en half negen, vond er altijd een splitsing plaats. Sommigen gingen schaatsen en anderen gingen zitten. Wie ging schaatsen, bleef schaatsen en wie in de dug-out ging zitten, bleef daar zitten. Na verloop van tijd kwamen er vanzelf wat wijven opdagen. De wijven werden dan keurig verdeeld.

Die avond waren Jos en ik weer eens onafscheidelijk, dacht ik. We zouden samen een hoop lol hebben. Samen waren we het ijs opgegaan - het nieuwe gladde ijs waarop niemand hard durfde te remmen, behalve wij - en samen waren we ruig. Ik dacht aan geen dug-out en aan geen melden, ik was met Jos.

Jos ging naar de wc en het duurde lang, te lang voordat hij terugkwam. Ik ging kijken waar hij bleef, ik kwam langs de dug-out en daar zat Jos en verder iedereen die een beetje de moeite waard was. Er zaten ook al een paar wijven maar die

hoorden nog nergens bij. Omdat er minder wijven dan jongens zaten, was de toegang gesloten, ook voor mij. Dat was nu eenmaal zo. Dat was de wet: je moet niet lullen.

Ik bleef nog even staan, probeerde nog een babbeltje te maken maar het lukte niet. Natuurlijk lukte dat niet, al zat je eigen moeder in de dug-out, als je er niet bijkoorde dan hoorde je er gewoon niet bij, dan moest je oprotten en niet gaan ouwehoeren. Een harde maar eerlijke wet die gold zolang de avond duurde. Ik hoorde er niet bij en dus zat er niets anders op dan te kijken wat er verder overbleef.

Gerard en ik draaiden onze rondjes en hadden weinig lol. Waar wij gingen, ging de rest van de groep, die we alsmaar probeerden kwijt te raken. Dat lukte niet. Het was onze eigen schuld.

Dat je van tijd tot tijd eens ging kijken hoe het ermee stond, dat was normaal, dat mocht. Maar beslist niet vaker dan één of twee keer in een half uur en je moest ook niet te veel lullen. Gerard en ik schaatsten telkens zo dicht mogelijk langs de dug-out om te kijken wie daar zat en wie bij wie zat en hoe men zat. Toen gingen we erop af. Dezelfde mensen als altijd en de verdeling was ook niet spectaculair. Maar er was één nieuwe en ze zat bij Jos, één nieuwe...

'Ken je dat wijf?' vroeg Gerard.

'Ja', zei ik, 'Marie-José van der Kamp. Ze heeft bij mij in de klas gezeten op de Sint-Joseph.'

'En?'

'Een trut.'

Gerard ging even dag zeggen en ik moest mee. Jos zag ons komen, sloeg zijn arm om haar heen en lachte triomfantelijk. 'Dag' zei Gerard en Marie-José zei 'dag'. Toen keek ze mij aan en glimlachte. 'Dag' zei ik en zij zei 'dag'. 'Ken je haar nog?' vroeg Jos. 'Ja', zei ik en lachte. Zij lachte ook. We bleven nog eventjes staan, stilletjes, onwennig, en daarna schaatsten we weg. 'Lekker wijf', zei Gerard en ik zei 'ja'.

Het was ook een 'lekker wijf', Marie-José. Mooie ogen had ze, mooie donkere ogen en mooi zwart haar. De rest van de avond bleef ik uit haar buurt. Ik draaide mijn rondjes, met Gerard en met wat anderen, ik draaide mijn rondjes en gluurde, naar Jos en naar Marie-José.

Om half elf sloot de schaatsbaan en om kwart voor elf stond je buiten. Tenminste, als je had geschaatst. Had je niet geschaatst dan stond je om kwart over tien al buiten, dan stond je te tongen en een beetje tegen elkaar op te rijden. ‘Kutjeschuren’ heette dat, jouw been tussen haar benen en dan schuren. Om kwart voor elf liep ik naar buiten, liep ik langs het fietsenrek waar het kutjeschuren in volle gang was. Jos stond er ook, Jos en Marie-José, ze stonden er gewoon, zonder te kussen, ze hadden elkaar niet eens vast, ze stonden te praten en af en toe lachten ze. Ik wachtte.

Ik wachtte, het was bijna elf uur, ik wachtte, het werd tijd dat hij kwam, samen uit samen thuis, al had je een wijf te pakken, je ging naar huis met je vrienden en niet met haar, dat hoorde zo. Ik wachtte op Jos maar Jos kwam niet. Anderen gingen naar huis en riepen mij. ‘Nee, ik wacht op Jos’, riep ik, riep ik hard, zodat Jos het goed kon horen.

Toen stonden we daar nog met z'n drieën, Jos en Marie-José, hand in hand nu, en ik, alleen, vijfentwintig meter van hen vandaan. Ik was eenzaam. Ik was verliefd.

Sad, sad, sad

‘Was het lekker?’

Ze wil me niet horen, doet alsof ze slaapt.

‘Of het lekker was, vroeg ik.’

Stomme trut, zegt niks.

‘Hé, wijfje, niet slapen. We moeten praten. Ik vroeg je iets: of het lekker was.’

‘Laat me met rust. Ik wil slapen.’

Slapen? Hier valt niks te slapen. Ruzie maken of neuken of allebei, maar niet slapen. ‘Slapen is absoluut verboden, daar moet ik hard in zijn. Ik moet nog een heleboel vragen stellen en jij moet nog een heleboel antwoorden geven - een gesprek, zo noemen ze dat, we moeten een gesprek hebben - en misschien dat je straks nog even kunt slapen, dat weet ik nu nog niet en ik kan dus ook niets toezeggen, dat begrijp je. Wel, de vraag luidt: “Was het lekker?” Wat is daarop je antwoord?’

Ze zucht. Houdt dit nooit op? Nee, inderdaad, dit houdt nooit op. Als je een relatie hebt, moet je heel veel met elkaar praten, anders gaat het stuk. En dat willen wij niet, muis en ik, dat het stuk gaat. ‘Je hebt toch geneukt, mag ik aannemen. Seks: zonder kleren op elkaar liggen en dan lekkere dingen doen. Of dat lekker was, vroeg ik me af...’

Ze is al weg, wil niet gezellig praten. Muisje gaat weer op de bank liggen. Muisje boos. Marcel is niet lief; Marcel is jaloers. Marcel niet tegen kunnen als muisje neukje doen met andere meneer. Stomme Marcel. Toch even kijken. Even kusje geven...

‘Muisje beetje boos?’

Ja, ze is boos. Drukt hoofd in kussen en handjes op oortjes zodat mij niet horen. Ook goed. Maar wel eerst kusje geven voordat slaapjes doen.

‘Kusje. Geef dan kusje!’

Ze wil niet. Dan maar op het hoofd, op het haar, in de nek.

‘Kusje voor muisje...’

Ze slaat. Haar hand tegen mijn wang om pijn te doen.

‘Flikker toch godverdomme op, stomme zak! Stomme lul!’

En ze slaat me nog een keer.

En waarom denk ik nu aan Marco van Basten, aan zijn goal

tegen de Russen, EK-finale '88? En waarom, bijna tegelijkertijd, denk ik aan tante Katrien, vrouw van de overkant, ik nog een kleine jongen, zomaar een vrouw met een wrat rechts van haar neus... Die wrat, waarom zie ik die nu? En waarom zeg ik niks? Doe ik niks?

Haar hoofd weer in het kussen, huilen nu, snikken. Zo kan ik haar niet slaan...

Maar weggaan? Lekker slapen? Einde Amerikaanse politiefilm. Sherif: 'I think we all could use some sleep right now.' Dan gaan ze allemaal naar huis. Eind goed, al goed.

Weer in bed. Ik weet waarom ik aan tante Katrien moest denken. Een andere finale, Nederland tegen West-Duitsland, WK'74. In de rust mag ik ijsjes halen aan de overkant, bij tante Katrien.

'Hoef jij niet te kijken?'

'Jawel, rust.'

'Oh.'

Ze verkocht vroeger ijs, tante Katrien.

Het gaat maar z'n gangetje, zo'n hoofd. Denkt wat het wil. Maar waarom dacht het aan Marco van Basten?

Kutwijf.

Zin om te neuken.

Je lult maar door en je lult maar door en er komt geen einde aan. Net als in de kroeg: je zuipt en je lult en niets heeft ergens iets mee te maken en toch ben je blij, gelukkig zelfs, wanneer woorden elkaar vinden in een fraaie lange zin. 'Dat heb ik 'm mooi geflikt', denk je, 'da's pas taal met kloten.' Het is niets en het zal nooit iets worden. Alles is gelul en er komt nooit een einde aan. Eén keer in een leven iets te kunnen zeggen dat waar is, onherroepelijk waar en zeker, zonder twijfel en zonder relativering. Het zal er niet van komen.

Ik zat in de kroeg naast twee ouwe lullen, twee zatlappen, en ik luisterde en probeerde te begrijpen en het lukte niet:

'Nee, je begrijpt het niet. Een geweer is goed, dat heb je nodig. Akkoord. Maar je hebt ook kogels nodig, om te schieten. Snap je? En dat is economie.'

'Ja maar...'

'Nee, je begrijpt het niet. Kogels. En rijst. Dat je wat te

vreten hebt. Je hebt economie nodig. Snap je? En dat is nou wat die zwarten missen, economie. Geweren hebben ze genoeg, dat wel, maar economie hebben ze niet. Dat is het ras. Snap je? Of niet? Je snapt het niet hè?'

'Jawel, ik snap het wel maar...'

'Nee, je snapt het niet.'

Ze lullen maar door en er komt geen einde aan, nooit. Snap je?

Eén keer in je leven het helemaal doorzien en begrijpen en dan zeggen: zo zit dat! Nee, nooit. Je lult maar door en schrijft maar door en er komt geen einde aan. Snap je wat ik bedoel? Snap je dat? Nee, dat snap jij niet.

Het ging niet best tussen ons. Ik vertrouwde haar niet en hem vertrouwde ik nog veel minder. En terecht.

'Zeg nou 'ns eerlijk: heb je iets met hem of niet?'

'Daar geef ik geen antwoord op.'

'Waarom niet?'

'Omdat ik er geen antwoord op geef.'

'Dus heb je iets met hem.'

'Als jij dat vindt.'

'Wat "als jij dat vindt"? Wat is dat nou voor gelul? Dat weet je zelf toch het beste, of niet? Ja of nee, wel of niet?'

'Hoe vaak moet ik het nog zeggen?'

'Wat?'

'Dat ik geen antwoord geef.'

'Waarom geef je geen antwoord?'

'Omdat ik al honderdduizend keer antwoord heb gegeven.'

'En als ik je niet geloof?'

'Dat is jouw probleem.'

'Nou, fijn. Dus je hebt iets met hem.'

'Ja! Nou goed? Ben je tevreden als ik "ja" zeg? Geloof je me dan?'

'Ja.'

'Nou, geloof dat dan maar, dan ben je er vanaf.'

'Ja dus. Je neukt met hem, zeg het maar.'

'Ach, wat ben je toch een zielig mannetje. Ik ben blij dat ik jouw problemen niet heb. Van jou weet ik tenminste met wie je geneukt hebt, dat scheelt.'

‘Wat weet jij nou?’

‘Veel te veel.’

Dan stilte, gevolgd door ruzie.

Elke dag dezelfde ruzie en dezelfde dampende verzoening. Dat is dan tenminste nog iets om met genoegen naar om te zien: seks over de rand van de waanzin, volle kracht vooruit tegen de klippen op. Elke stoot een moordpoging.

Langer werden onze ruzies, heviger, en steeds korter de momenten van verzoening totdat deze op het laatst nog enkel uit klaarkomen bestonden. En eigenlijk waren dat de momenten waarop we, met de dood in de klauwen, ons het gruwelijkst aan elkaar vergrepen.

Van schrijven kwam uiteraard niets meer terecht. Mijn boek *Cel* was af en afgewezen en in herschrijven en opnieuw opsturen had ik geen trek. Het interesseerde me niet. Ooit had ik verzonnen dat ik schrijver wilde worden en ooit had ik daadwerkelijk geschreven. Ik had een verhaal in m'n hoofd en ik dwong mezelf het op te schrijven, zo goed en zo mooi mogelijk. En dus schreef ik. Ik maar schrijven en zij maar stappen, feestjes aflopen. Jarenlang had ze hier op de bank zo'n beetje zitten wegrotten, boekje in de hand en een zak chips naast zich, en opeens brak ze bijna haar nek als ze thuiskwam, zo snel moest ze er weer vandoor: ‘Schat, ik moet meteen weer weg, Walter staat te wachten, we gaan naar zijn zus.’ En ik vond alles goed en schreef rustig door. Ik was blind. Ik was dom. Totdat mij duidelijk werd dat ik het niet zou redden...

Ruzies werden niet meer bijgelegd. Zij zei ‘lul’ en ik zei ‘kut’ en dan ging ze weg.

‘Wat een ontzettende lul. Hoe kun je in godsnaam met zo'n lul omgaan? Wat een eikel.’

‘Hou je bek.’

‘Zak door de stront.’ Dat ze toch door de stront zakt met haar Walter. Stomme trut. ‘Zak maar door de stront met je Walter, stomme trut.’

‘Hou toch je bek, lul.’

‘Kutwijf.’

‘Kutvent.’

En dan ging ze weg. Meestal naar Walter. Altijd eigenlijk. Ook als ze zei dat ze naar iemand anders ging, altijd ging ze naar Walter of met Walter. Stomme kut. Hoe lang liet ze zich al door hem neuken?

Marcel en Marie-José, we waren een gezellig koppel. Een avond bij ons, een week of drie voor het einde, een avond met ons.

Ze zei dat ze bij Antoinette ging eten en nu ligt ze bij Walter in bed. Dat weet ik.

‘Dag Walter, met Marcel, mag ik Marie-José even?’

‘Marie-José is niet bij mij. Ze zou toch bij Antoinette gaan eten?’

‘Heus?’

‘Ja toch?’

‘O, kijk 'ns aan. Maar goed, ze zal vast nog bij je langskomen. Denk je niet?’

‘Dat weet ik niet.’

‘Dat denk ik wel.’

‘Zou kunnen.’

‘Vast wel. Goed, als ze komt, laat haar dan even terugbellen. Haar vader belde net, er is iets aan de hand thuis.’

‘Oei, niks ergs toch?’

‘Geen idee, echt niet.’

‘Nou, mocht ze nog langskomen dan zal ik het haar zeggen.’

‘Goed, prima vent, doe dat, zeg 't haar maar. En nog een prettige avond verder.’

‘Ja, dank je, dag.’

Eikel. Wedden dat ze belt? Wedden?

Natuurlijk belde ze niet terug, ze was ook niet achterlijk. Ze bleef gewoon waar ze was, fijn bij Walter, en ik kon doodvallen.

Het feest begon die avond in bed: ‘Waarom heb je niet gebeld?’

‘Hoezo?’

‘Ik had Walter toch gevraagd of je terug wilde bellen.’

‘Hoezo Walter? Hoe vaak heb ik niet gezegd dat ik naar Antoinette zou gaan? Je wist heel goed dat ik niet bij Walter was!’

‘O ja?’

‘Ik hoef die spelletjes van jou niet meer, weet je dat? Ik word kotsmisselijk van jouw achterdocht. Bind me dan verdomme aan een stoel vast als je dat wilt. Toe dan, bind me dan vast! Is dat wat je wilt? Toe maar! Heb je nergens meer iets te neuken, is dat 't probleem? Hè, hoeft Mieke je niet meer? Of Jeanette? Of Jolanda? Hoeven ze je niet meer?’

‘Hou toch je bek, hoer.’

‘Lul, vieze achterbakse lul!’

En ze slaat. En ik sla terug. Ze slaat harder en ik sla harder. Ze huilt, schreeuwt, staat op, slaat nog een keer, ik ook, ze gaat weg, naar buiten, naar weet ik waar, naar hem, naar Walter, uithuilen, uitneuken. En ik blijf hier, blijf zitten, lekker onderuit, lekker met een boek op de bank, fijn lezen.

Waar zou ik heen moeten als ik nu weg zou gaan? De kroeg in waarschijnlijk, op zoek. Voor mij inderdaad geen vrouw, geen vaste stek. Nooit gehad trouwens. Vrouwen waren er altijd genoeg, voor een keertje of voor twee keer, maar nooit meer dan dat. De meiden van wie zij denkt dat ik met ze heb geneukt, bestaan trouwens niet. Zomaar wat verzonnen namen, lang geleden ingepast in al te pijnlijke bekentenissen.

Stomme hoer!

Nee, onze ruzies waren niet meer echt van niveau. Niet iets voor een intellectuele film. Die heerlijke toestanden van vroeger waren helaas voorgoed voorbij. Die ruzies die half zo heftig zijn als ze lijken (voor mij althans), die je opzoekt en opblaast, reusachtige ruzies om niets, toch heel subtiel, heel poëtisch, diepe liefde bedolven onder een lawine van wrede haat, ik Burton en zij Taylor, samen elkaar afmaken in onze eigen film...

Nee, dat was niet meer. Kut en lul, zo eindigden we, Marie-José en ik. Een vuile kut is 't, moeder, die hoer is een vuile kut.

Toch is het zonder haar niet half zo gezellig. Zouden ze al bezig zijn? Anderhalf uur sinds ze vertrok, huilend. Had ze maar niet moeten slaan.

Misschien moet ik even bellen: Dag Walter, sorry dat ik je van haar af bel, maar mag ik Marie-José even spreken? Mijn

meisje, onze vriendin, of ik die even aan de telefoon mag. Jullie kunnen ondertussen gewoon doorneuken hoor, dat maakt mij niet uit.

Het kan natuurlijk ook anders. Een steen door z'n ruit. Met een hamer z'n hersens inslaan, dat kan natuurlijk ook. Of me snel drie keer achter elkaar aftrekken, dat lucht ook op. (Eerst een uur op je linkerhand gaan zitten en je dan achter je been langs aftrekken, dan is het net alsof een ander het doet. Marie-José. Of iemand anders.)

Zo ging dat steeds vaker. Op het hoogtepunt van de ruzie rende zij huilend en schreeuwend het huis uit en ik bleef achter, wachtend op haar thuiskomst. Altijd kwam ze terug, behalve één keer. Soms moest ik haar ergens halen. Dan belde ze op, huilde, snikte: 'Met mij. Ik zit bij Antoinette. Kom je me halen?'

Ze denkt echt dat ik achterlijk ben. Eerst twee uur met Walter liggen rotzooien en dan het blokje om tot bij Antoinette, gauw even huilen, even Marcel bellen. Marcel stapt wel op z'n fiets, Marcel wel. En inderdaad: ik wel. Waarom ook niet? Wie weet welke avonturen we samen nog mogen beleven.

'Kom binnen. Ze zit in de slaapkamer, daar kunnen jullie rustig praten. Loop maar door.'

Ik loop door naar de slaapkamer, duw de deur open, zie haar zitten op de rand van het bed, het hoofd tussen haar handen in haar schoot, hoofd omhoog als ze mij hoort binnenschuifelen en haar ogen in mijn ogen, rode natte ogen, tranen, en dan het hoofd weer omlaag tussen haar handen, in haar schoot. Ik loop rustig naar haar toe, kniel voor haar neer en sla mijn armen om haar heupen, druk haar zacht tegen me aan en fluister: 'meisje'. Dan wring ik mijn hoofd in haar schoot, wring mijn hoofd onder haar handen in haar schoot, probeer te snikken, te tranen, duw met mijn hoofd haar hoofd omhoog en kijk haar aan en fluister, nogmaals: 'meisje...'

Haar neus tegen mijn wang en een traan over mijn kin. 'Waarom?' vraagt ze, 'waarom?'

Ik neem haar hoofd in mijn handen. 'Ik weet het niet schat, ik weet het echt niet. Ik weet niet... wat...'

‘Waarom ben je zo? Waarom?’

‘Tja, waarom? Waarom zijn de bananen krom? Daarom. Maar goed, daarom is geen reden en als je van de trap af valt, ben je snel beneden.’ Zo zing ik zacht voor haar, mijn lief, mijn muis.

Ze lacht door haar tranen heen. Ze is mooi, mooi als ze zo huilt en lacht. Ik kus haar.

‘Stomme lul’, lacht ze.

‘Ja, toe maar, ga je gang, scheld me uit, doe maar boos, tuurlijk.’

‘Stomme zak’, lacht ze.

‘Ja, laat maar gaan, toe maar.’ En ik druk haar achterover op het bed, kruip op haar, kus haar hoofd, haar gezicht, kus haar wangen droog, kus haar vrolijk, bijt in haar nek en in haar hals, proest in haar hals, kietel haar, laat haar stoeien, gillen, schreeuwen...

Zo meteen gaan we naar huis.

Zo liggen we na enkele uren en een nachtelijke omzwerving dan toch weer samen in hetzelfde bed, ons bed, en we kruipen lekker tegen elkaar aan en strelen elkaar, omdat dat zo fijn is. We babbelen nog wat, gezellig nababbelen over ons meningsverschil. Nu zonder boos te worden.

‘Okee, ik geef toe dat ik kinderachtig ben en achterdochtig...’

‘En een eikel!’

‘Goed dan: en een eikel.’

‘En een stomme zak!’

‘En een stomme zak, ook een stomme zak, dat ben ik.’

‘En...’

‘Hoho, zo is 't wel genoeg hè.’

‘Nee!’

‘Ja! Kom hier, kom, geef kus, toe dan trut, geef kus!’

‘Nee, ik wil niet!’

Zij geeft kus; ik geef kus. Nog meer kusjes. We vrijen. Alsof er nooit ruzie is geweest.

Cel

Een nietje of een paperclip, dat gaat natuurlijk niet. Bijna zeventig pagina's, die niet je niet zomaar aan elkaar. Met een paperclip wordt het helemaal een rotzooi. Dat had ik de vorige keer gedaan: zo'n dikke paperclip eromheen. Dat was niks. Als je er zoveel werk aan hebt besteed, dan moet je het ook echt afmaken. Niet in een plastic of een kartonnen mapje, nee, je moet het inbinden, lijmen. Dat heb ik gedaan, ik heb het laten lijmen. De meeste copy-shops hebben zo'n apparaat staan. Zo klaar en niet duur en toch netjes. Je stopt het pak papier in een map en de rug van die map stop je in de gleuf van het apparaat en dan wordt het verhit en dan smelt de lijm in de rug van de map en als je het dan laat afkoelen dan stolt de lijm weer en zit het vast. Redelijk vast. Je moet er natuurlijk niet aan gaan rukken, daar kan het niet tegen, dan laat het los. Logisch, voor dat geld. Tweevijfentachtig. Je kunt kiezen uit vijf verschillende kleuren rug: zwart of blauw (maar geen mooi blauw) of grijs of rood (geen mooi rood) of wit. Ik heb wit genomen. Een witte rug en een gele kaft. Geen poespas, gewoon halverwege *Cel* en onderaan rechts mijn naam: Marcel Muurens. Het ziet er keurig uit. En het briefje is ook af. Het is toch heel anders geworden: ‘Geachte redactie, hierbij zend ik u een novelle. De bedoeling is uiteraard dat u beoordeelt of deze al dan niet in aanmerking komt voor publikatie in uw fonds. U zou mij een groot plezier doen, indien u mij binnen niet al te lange tijd van uw oordeel in kennis zou willen stellen. Met de meeste hoogachting, Marcel Muurens.’

Ze krijgen natuurlijk elke dag stapels manuscripten binnen. Misschien lezen ze het niet eens. Misschien alleen de eerste pagina's en de laatste, wie weet. Misschien is het net zoiets als met het rijexamen. Als ze toevallig ruzie met hun vrouw hebben gehad, zak je. Het is allemaal subjectief, lijkt me. Als ze je afwijzen, wil dat waarschijnlijk helemaal niks zeggen. Of schrijven ze ook wel eens waarom ze je afwijzen? Dat denk ik niet. Vorige keer tenminste niet.

Ach, we zien wel. Vanmiddag stuur ik het in elk geval op. Even een enveloppe halen - zo'n grote A4 - en daarna meteen naar het postkantoor.

Schrijver zijn

Iets zijn. Iets worden. Ik wilde marine-officier worden, had ik bedacht. Misschien omdat ik zo van zwemmen hield, van water. Omdat ik verliefd was op de zee. Pas één keer had ik de echte zee gezien en ik was verliefd op de zee. Op de brug over de Maas bij Elsloo, af en toe op een zondag met vader op de fiets, moest ik altijd stoppen om een paar minuten te kijken. Dan staarde ik in de diepte, in het water van de Maas, en ik kneep m'n ogen halfdicht zodat ik geen oevers meer zag maar alleen nog water, twaalf vierkante meter Maas, mijn zee. Ik was *Der Junge von St. Pauli* en Fredd? Quinn was mijn vriend.

Marine-officier zou ik worden. We kregen een beroepskeuzetest op school, in de derde klas. Een lijst met twaalfduizend meerkeuzevragen die je zorgvuldig moest beantwoorden. Je antwoorden werden geanalyseerd om te weten te komen wat je wilde worden. Deed je graag boodschappen voor je moeder? Indien met 'ja' beantwoord, wilde je arts worden.

Ik wist wat ik wilde worden. Bij elke vraag vroeg ik mij af wat ik moest aankruisen om marine-officier te willen worden, A of liever B, misschien toch C of eerder D? Uiteindelijk bleek dat ik drie dingen wilde worden, ik weet niet meer wat, maar in elk geval geen marine-officier. Ik werd ook geen marineofficier. Ik werd iets anders, ik weet nog niet wat.

Ik moest iets, zei vader. Werken was zonde van mijn VWO en niet werken was een schande, in dienst hoefde ik niet en dus bleef er eigenlijk maar één ding over. Ik besloot te gaan studeren. Dat vond vader een prima plan, precies wat hij zelf al had bedacht ('Het gaat in het leven toch nog steeds om je papiertjes'). Welke studie het werd, interesseerde hem niet. Het werd Nederlands, bij toeval.

We moesten lezen voor de lijst en ik hield niet van lezen en dus zocht ik naar dunne boekjes. 'Moet je Nescio lezen', zei iemand. Een paar dagen later, in de bibliotheek, probeerde ik me de naam die ik had gehoord, te herinneren. Ik kwam thuis met boeken van Ionesco. Pas later, nadat ik tijdens de literatuurles Nederlands had gesproken over het mooie boek van

Ionescio dat ik aan het lezen was (dat ik dus niet aan het lezen was), werd mij duidelijk dat ik de zaken een beetje door elkaar had gehaald. *De Uitvreter*, moet je lezen, van Nescio', zei Limpens, onze leraar. Toen las ik Nescio en huilde, dikke echte tranen. Opeens was ik weer acht en helemaal alleen op de wereld. Zo mooi. Toen wist ik: ik zou Nederlands gaan studeren. En ik wist ook: ik word schrijver.

Onmiddellijk was ik een schrijver.

Jos was dood en vrienden had ik niet meer. Geen vriendin ook. Voetballen deed ik niet meer en uitgaan evenmin. Alles weg.

Ik moest toch ergens in geloven. Mijn leven ging toch door. Ik moest opnieuw beginnen. Plannen maken. Bouwen. Aan de toekomst denken.

Ik dacht aan de toekomst: alles zou beter worden. Beter althans dan in het heden, want in het heden was ik een klein wit poedeltje, tussen duizenden benen op het marktplein wanhopig op zoek naar de schoenen van het baasje. Een zielig wit poedeltje, verdwaald.

Leraren vroegen wat we zouden gaan doen na het examen. De een ging economie studeren om econoom te worden. De ander ging medicijnen studeren om dokter te worden. Weer een ander ging werken om geld te verdienen. Ik ging Nederlands studeren om schrijver te worden. Dat vond men interessant.

In de pauzes, wanneer ik onder het afdak een sigaret stond te roken, werd ik door allerlei mensen aangesproken: ‘Dus jij wil schrijver worden, wat interessant.’ Ik voelde me goed. Zie je wel, dacht ik, zie je wel dat alles beter wordt. In augustus zou in Nijmegen een nieuw leven beginnen, het studentenleven, het schrijversleven: vrouwen en vrienden en bier. De toekomst en ik gaven elkaar een veelbetekenende knipoog.

Artistiek was ik. Dat kon je zien: een versleten suède jasje, een gat onder de rechteroksel, en een lange sjaal tot bijna op de grond - eerst wit, al gauw smoezelig, al gauw goor.

Schrijver worden

Het was weer eens helemaal mis met mij, een diep en zuigend tranendal. Weer mezelf voortgesleept van de ene kroeg naar de andere, drinken en roken en meer drinken, honderd dromen over honderd vrouwen die ik toch nooit hebben zou, en uiteindelijk ook weer patat. Toch weer in de friettent, om half drie 's nachts.

Een jaar woonde ik in Nijmegen, al een jaar alleen en al een jaar eenzaam. Ik dacht aan die eerste dagen, aan dat diep tevreden gevoel toen ik die allereerste avond in mijn eigen kamer, in mijn eigen stoel, omringd door mijn eigen spulletjes, een sigaretje zat te roken, een pilsje erbij... Weg, niets van over.

Vader is een ongeduldig man. Dat weet ik en dat vind ik niet erg. Ik weet dat hij voor het donker thuis wil zijn omdat hij niet graag in het donker rijdt en ik weet dat hij daarom per se wil dat mijn tafel hier staat en niet daar en dat mijn rekje daar staat en niet hier. Het maakt hem niet uit waar het staat, als het maar zo snel mogelijk ergens staat. Hij wil gewoon naar huis.

Mij maakt het niet uit. Laat hem maar. Hoe eerder hij weg is, des te sneller ben ik alleen in m'n eigen kamer, met m'n eigen spullen. Heerlijk. Eindelijk.

Vader neemt afscheid. Hij spreekt over op eigen benen staan en zelfstandig zijn, over verantwoordelijkheidsgevoel, over plicht, over geld en hoe je ermee om moet gaan, over een keertje uitgaan en veel thuisblijven en over nog veel meer. Ik knik en denk er het mijne van. Vader is een goede man, een prima vader. Nu moet vader ervandoor.

Dan is het donker. Vader is thuis en ook ik ben thuis, 125 kilometer bij hem vandaan. Een vreemd gevoel om hier thuis te zijn. Een heerlijk gevoel. Wat kun je nog meer verlangen dan dit: deze stoel en dit pilsje, een sigaret en een muziekje en morgen weer een nieuwe dag die precies hetzelfde zal zijn?

Elke dag was hetzelfde als de vorige en dat werd strontvervelend, al na een week. Zo moest het paradijs zijn: strontvervelend. En het duurde nog een volle week voordat de in-

troductie begon. Nog een week lang niks doen, niet praten, nergens op bezoek gaan en niemand op bezoek krijgen en slechts de deur uit voor een pak melk of een halfje wit. Nog een hele week.

Het was ook dwaas om te denken dat ik plotseling genoeg zou hebben aan mezelf en aan mijn dingen, het was dom. Het echte leven moest maar eens beginnen: het echte leven met bier en vrienden en seks. Ik was er klaar voor.

Een week later fiets ik over de Heyendaalseweg en stop bij De Vraagbaak om mijn introductiekaart af te halen. Een meisje komt naar me toe en vraagt waar de Scheidingsweg is. 'Dat is toevallig', zeg ik, 'daar moet ik ook naartoe.' Dat vindt ze inderdaad toevallig. Of ik toevallig ook op nummer 233 moet zijn. Jazeker, daar moet ik ook zijn. Introductie Nederlands? Jazeker. Of ze toevallig ook achterop kan. Tuurlijk. Als dat geen toeval is.

Ze heet Mariska. Ze draagt een witte bloes die ver open hangt, met hele wijde armsgaten, en ze draagt geen bh en ik kan van drie kanten haar borsten zien. Ik durf niet goed te kijken.

Ze is wat ouder, drieëntwintig misschien. Ik vraag hoe oud ze is. Ze is drieëntwintig. Ze heeft dit al gedaan en dat al gedaan, een jaartje hier gewoond en een jaartje daar, een jaartje in de States, en nu gaat ze Nederlands studeren en ze ziet wel of het haar bevalt. Ik ben zeker vers van het VWO? Dat ben ik.

Anderhalf jaar later zitten Marc en Hugo en ik in De Haan en we praten over onze introductie. Zij hebben een prima introductie gehad, leuke mensen, veel zuipen, veel lachen, prima. Ik niet. 'Iedereen was dom, dik en lelijk.'

Het is niet waar. Dik was alleen één mentrix en dom was niemand. Het waren reuze intelligente mensen die stuk voor stuk vijfmaal zoveel boeken hadden gelezen als ik. Mensen die eindeloos konden ouwehoeren over allerlei zaken waarover ik niets te vertellen had. Ik luisterde en luisterde, niemand sprak over Nescio en zelf durfde ik niet over hem te beginnen, niemand sprak over bier of over vrouwen of over voetbal en waarschijnlijk hield ook niemand van bier of vrouwen of voetbal. Waarschijnlijk moest ik nog heel veel leren. Iedereen

was al zoveel verder. Iedereen was ook ouder. Zelf was ik net achttien en zo voelde ik me ook. Zij waren al zo volwassen. Lelijk waren ze wel, allemaal. Ook Mariska. Haar borsten konden me gestolen worden. En bovendien: ik was een beetje bang voor haar. Ze was zo zelfverzekerd.

Mijn introductie was niet wat ik me ervan had voorgesteld. Het verliep allemaal heel bedaard. Overdag naar de universiteit, voor een toespraak of een dia-serie of een expositie, 's avonds ergens eten, bij iemand thuis of bij een Turk of een Griek of een Kannibaal, weinig lachen en niks drinken. In de kroeg riepen ze één keer in de drie kwartier de ober en dan bestelde iedereen koffie of jus d'orange en dan rekende iedereen z'n eigen drankje af. Centenneukers waren 't, Hollanders. Ik bestelde toch maar een pilsje. Soms kwamen we een andere mentorgroep tegen, maar ook dat zag er niet hoopvol uit. Er liep ergens een halve punker met een Zorro-hoed tussen en dat leek me een lul. Dat was Hugo, bleek later. Geen mooie vrouwen en geen dronken kerels. Heel netjes was het allemaal. Heel volwassen. Heel vervelend.

Dan was er ook nog een introductie-weekend in Well, een dorp vijfendertig kilometer naar het zuiden. Op de fiets door de stromende regen, slaapzak achterop, doorweekt op weg naar De Beukenhof, de boerderij waar het allemaal ging gebeuren. Maar ook in Well gebeurde niets. De speurtocht ging niet door vanwege de regen en ook het kampvuur niet. Dus zaten we met z'n allen binnen, in een kring, op kussens op de grond, en we zaten te staren in ons denkbeeldig kampvuur en we luisterden naar onszelf, naar hoe wij nog steeds *Blowin' in the wind* schreeuwden terwijl de gitarist al was uitgespeeld. Heel genoeglijk voor wie ervan houdt, maar niet voor degene die eigenlijk voor de vrouwtjes komt en voor het bier. Iemand zoals ik. De volgende dag was alles hetzelfde: saai, eindeloos saai, strontvervelend.

Iedereen had een prachtige reden om Nederlands te gaan studeren. Voor de literatuur, voor de taalkunde, alleen voor de propaedeuse of voor iets anders. Zelf sloot ik me maar aan bij het literaire groepje. Met dat schrijversverhaal zou ik het toch

niet redden, dat had ik gauw in de gaten. Ja, ik las graag en veel en een favoriete richting had ik niet, ik was meer een allesvreter. Ach, ik lulde zoveel in die dagen. Elk gesprek een wanhopig gevecht om mijn domheid te verbergen. Hoe kon ik ook weten dat negentig procent van de mensen met wie ik sprak, net zo dom was als ik, dat ook zij het angstzweet in de handen hadden staan wanneer ze weer eens spraken over een schrijver van wie ze nooit een letter hadden gelezen? Er werd zoveel geluld. Na verloop van tijd begon ik er zelfs plezier in te krijgen. Ik kreeg in de gaten dat ik heus niet zo snel door de mand viel, dat ik wat zelfverzekerder mocht zijn. Dus begon ik zelf maar eens wat onderwerpen aan te snijden, zaken waarmee ik enigszins uit de voeten kon: een boek waarvan ik op de middelbare school een goed uittreksel had gelezen, een schrijver die ik op TV had gezien, de Palestijnse kwestie waarover ik ooit een spreekbeurt had gehouden, dat soort zaken. Het werkte perfect en dat deed me goed. Was het niet prachtig dat je uren en uren kon lullen over zaken waarvan je geen kaas had gegeten?

‘Apropos kaas: heb je dat gelezen, van Elsschot?’

‘Jazeker’, zeg je dan, ‘prachtig.’

‘Mooi hè.’

‘Ja, schitterend. Vooral dat over die moeder.’

‘Ja, schitterend.’

Een paar weken later lees je dan *Kaas* en je vindt het prachtig, schitterend. Vooral dat over die moeder vind je erg mooi. Ach, in elk boek staat wel iets over een moeder. Een simpele truc maar je moet 't even weten.

Mijn hospita had niets tegen damesbezoek maar ze had liever niet dat de meisjes bleven slapen. Zelf had ik ook niets tegen damesbezoek, maar het kwam er niet van. Ik kende geen dames. Wel leerde ik twee jongens kennen, aardig en vriendelijk en rustig, jongens met wie ik wel goed kon opschieten: Marc en Hugo. Ze lulden een beetje veel en een beetje moeilijk maar dat deed ik zelf ook en dus was het goed. Het was in elk geval goed genoeg om samen in een rustig café een pilsje te drinken. Dat was tenminste iets. Liever was ik dronken en met m'n broek op de enkels achter de vrouwen aan gegaan, maar je kunt niet alles hebben.

Met m'n studie ging het niet goed maar dat hoefde ook niet. Ik was immers gaan studeren voor het studentenleven en toen dat bleek tegen te vallen, was er niet zo gek veel over van mijn motivatie. Als er een reden was om te blijven studeren, dan zat die ver en diep weggestopt, ergens in Limburg. Daar zaten mijn ouders op de veranda te vertellen hoe het met de kinderen ging. Met de oudste ging het prima, die had een goede baan en woonde samen in een eigen huis. De middelste was getrouwd en had ook een eigen huis en ook nog een kind, dat ging ook prima. De jongste deed het ook goed, heel goed, die zat op de universiteit, in Nijmegen, en die studeerde Nederlandse Taal- en Letterkunde. Met de kinderen ging het prima.

Je moet je ouders niet teleurstellen. Zij hebben zich hun leven lang klein gehouden om jou te zien groeien, ze hebben elk dubbeltje eindeloos zitten omdraaien, en terwijl jij ergens op de plee van een kroeg lag te kotsen, lagen zij wakker en vroegen aan het plafond waar je in godsnaam uithing. Niet iedereen heeft geluk met z'n ouders; ik wel. Lieve goede ouders. Zulke mensen moet je geen pijn doen. Vertel ze dat alles prima in orde is en dat het met je studie uitstekend gaat, dat je al je tentamens hebt gehaald en dat je precies op schema ligt en nog meer flauwekul. Lul maar raak, ze geloven alles want ze hebben geen keus. En al studeer je nooit af en werk je eigenlijk in de eierfabriek, wat dan nog? Huur ergens een zaaltje en nodig wat vrienden uit, pluk een ouwe vent van de straat en maak hem professor in de dit of de dat, maak er iets moois van, een leuk praatje en een mooi diploma en een gezellige borrel, het maakt niet uit. Het maakt ze blij, ze weten dat ze niet voor niets hebben geleefd. Ze hebben er recht op trots op je te zijn.

Ik voerde niet veel uit. Ik ging wel naar colleges, voor de gezelligheid, maar aan tentamens nam ik niet deel en werkstukken maakte ik niet. Liever zat ik thuis voor de TV - vooral de zwart-witfilms van voor de oorlog die 's middags werden uitgezonden, zag ik graag. Lezen deed ik inmiddels ook: de krant spelde ik uit, ik las tijdschriften, boeken (nu ook de dikkere), reclamefolders, wijkblaadjes, de *Zondagskrant* en nog veel meer. Ik was een allesvreter geworden. Maar al dat

lezen en TV-kijken en ook die paar pilsjes met die paar vrienden en af en toe een grapje van een docent of een student in de collegezaal, het was gewoonweg niet genoeg om gelukkig te zijn. Ik dacht veel aan vroeger. Toen was het leven eenvoudig: je had je vrienden, je groep, je wist waar je stond, zowel in de groep als daarbuiten. Je wist waar de groep van hield en waar jijzelf dus van hield: voetbal, vrouwen en bier. En bovenal: je had De Zolder. Niets of niemand die je daar raken kon. (Behalve je vrienden natuurlijk.) En opeens is alles weg. Weg is Jos en weg zijn je vrienden. Weg ben jijzelf. Zo snel gaat dat.

Halverwege het eerste jaar is toen die eindeloze kroegentocht begonnen. Het was een soort nieuwjaarsvoornemen. Ik had er genoeg van, ik was zo ziek van het alleenzijn en het nietsdoen, het werd tijd iets te ondernemen, ik moest eruit, wat vaker eruit, de kroeg in, desnoods alleen. ‘Kom op vent’, zei ik tegen mezelf, ‘laat je schouders niet zo hangen, wees niet zo zielig, zo hulpeloos.’ Toen heb ik er wat aan gedaan. Voortaan hing ik in de kroeg. Toen ging het pas echt fout.

Studeren deed ik helemaal niet meer, collegebezoek had ik gestaakt. ‘My kroeg is my castle’, schreef ik op een balk van het schuine dak boven mijn bed. Later heb ik er dat met een zakmes afgekrabd, op de avond dat ik thuis zat te wachten op Marie-José, die voor 't eerst bij me op bezoek zou komen. Ik was een treurig type. Ik sleepte mezelf voort van kroeg naar kroeg, op zoek naar oude of nieuwe bekenden. Uitzichtloos en nutteloos. Ik kende niemand en ik leerde niemand kennen. Vroeg op de avond was ik te schuw om mensen aan te spreken en wanneer ik eindelijk mijn schuwheid had weggedronken, was ik te bezopen om nog fatsoenlijk te kunnen spreken. Wel lulde ik tegen iedereen aan, maar dat leverde nooit veel op, een glimlach af en toe, uit medelijden. Ze dachten waarschijnlijk dat ik doorlopend *stoned* was omdat ik altijd zo wezenloos voor me uit stond te staren aan de rand van de dansvloer. Maar ik was niet stoned. Ik was dronken of in gedachten of allebei. Meestal dat laatste. Meestal was ik een smerige zatlap met smerige gedachten, smerige dromen over lekkere vrouwen.

(Op de tweede dag van de introductie hield onze studiecoördinator een praatje: ‘Voor velen van jullie zal dit best een

grote stap zijn. Zomaar vanuit het beschermde wereldje, vanuit de kleine gemeente naar de toch best wel grote stad. Velen van jullie zullen daar moeite mee hebben. Soms zul je misschien eenzaam zijn. Soms zul je je vervelen. Daarom zijn er studentenverenigingen die...'

Iedereen zat te grinniken, ook ik. Eenzaam? Ik? Ben ik soms een watje? Waar zie je me voor aan? Achteraf denk ik dat ik niet de enige ben geweest. Hoeveel stakkers waren er, met mij, hopeloos zoekende? De kamer te klein en de stad te groot, hoeveel?)

Het was meer dan treurig. Een ouwe dronken viezerik van achttien jaar was ik. Triest, zeer triest. Elke nacht dezelfde walging en hetzelfde besluit om nooit meer uit te gaan en nooit meer te drinken, te roken, naar vrouwen te kijken en nooit meer patat. Ook dat laatste was belangrijk. Ik was al dik genoeg wanneer ik gezond leefde en met al dat bier werd het er niet beter op, maar door die haast dagelijkse portie friet was er geen houden meer aan. In drie maanden tijd was ik zeven kilo aangekomen. M'n uiterlijk zou voor een vrouw waarschijnlijk nooit de doorslaggevende reden zijn om uit haar kleren en in mijn bed te stappen, maar daarom hoefde ik nog niet in een bal vet te veranderen, in een gedrocht. Als er dan nog iets was dat ik zelf enigszins in de hand had, dan was het toch mijn eigen omvang. Als ik het bier dan echt niet kon laten en ook het gluren en het dromen niet, dan toch op z'n minst die frieten. Er moest iets gedaan worden.

Schrijven

Ergens in een kantoorpand in Amsterdam ligt een grote toekomst op me te wachten. Ik heb het opgestuurd, *Cel*, en de ontvangstbevestiging is binnen:

Geachte heer/ mevrouw Muurens,
Hierbij bevestigen wij de ontvangst van uw manuscript.
Over ongeveer zes weken, nadat onze redactie uw werk beoordeeld heeft, zullen wij u kunnen berichten of uw manuscript in aanmerking komt voor publikatie in ons fonds.
Met de meeste hoogachting,

K. v/d B.
Directiesecretariaat

Dat is heel netjes. Drie dagen later heb je al de bevestiging en zes weken is niet eens zo gek lang. Zes weken en we zullen het weten. Over zes weken ben ik schrijver:

Geachte heer/mevrouw Muurens,
We hebben uw novelle ‘Cel’ met grote belangstelling en bewondering gelezen. We zijn van mening dat dit uitzonderlijk knap geschreven literaire werk, niet voor het Nederlandse publiek verborgen mag blijven.
U begrijpt: wij zouden dolgraag uw novelle willen publiceren. Teneinde tot concrete afspraken te komen, verzoeken wij u zo spoedig mogelijk contact met ons op te nemen.
Met de meeste hoogachting,
K. v/d B.
Directiesecretariaat

Zo'n brief uit Amsterdam waarin een man of vrouw of een commissie mij mededeelt dat niets voor niets is geweest, dat ik waarachtig een schrijver ben. Dat zou mooi zijn.
En misschien komt er wel een heel andere brief, zo'n brief

waarin een of andere secretaresse mij vriendelijk bedankt voor de moeite en me aanspoort vooral door te gaan: ‘Stuur gerust nog eens wat op, wie weet, misschien leert u het nog wel.’

‘Ik wil voor mijn kunst lijden’, heb ik ooit gezegd. Tegen Marc. Hij geloofde mij. ‘Daar heb ik nou respect voor’, zei hij. Lieve jongen toch, Marc, ondanks alles.

‘Ik wil de grootste levende Nederlandstalige schrijver worden. Of, als dat niet lukt, een heel goede dode Nederlandstalige schrijver.’ Dat heb ik ook wel eens gezegd, ook tegen Marc. Hij vond dat grappig.

Hugo herlas weer eens *De Uitvreter*, ons bijbeltje. ‘Gisteravond heb ik *De Uitvreter* herlezen’, zei hij. ‘En’, vroeg ik, ‘stond het er nog?’

Schrijvers spreken boeken, nog te schrijven of reeds geschreven. Schrijvers leven hun biografie. Schrijvers leven niet: ze spelen hun biografie.

Ik wilde schrijver zijn. Ik was een schrijver: woorden in leer gebonden sprak ik, woorden voor later. Ik sprak thematiek, sprak betekenis, af en toe een onvergetelijke openingszin en af en toe een magistraal slot. Ik speelde cruciale scènes. Ik was een roman.

‘Ik wil voor mijn kunst lijden’, zeg ik tegen Marc. ‘Ik wil voor mijn kunst leven. Ik kan niet student zijn en tegelijkertijd schrijver. Of het één, of het ander. Ik kan niet schrijven wanneer ik me druk moet maken over tentamens. Ik kan niet schrijven wanneer ik me druk moet maken over later. [Herhaling, stijlmiddel.] Het is vreselijk aan het eind van je leven te moeten constateren dat het niet gelukt is, dat je niet hebt bereikt wat je wilde bereiken. Maar onvergeeflijk is het wanneer je het niet eens geprobeerd hebt, wanneer je niet alles hebt gegeven om je idealen te verwezenlijken. Ik wil schrijven, dat is mijn ideaal. Of het lukt, weet ik niet, maar in elk geval heb ik er alles voor over. Als ik er mijn studie voor moet opgeven, dan moet dat maar. En als ik er mijn toekomst voor moet opgeven, dan moet dat ook maar. Ik wil een schrijver zijn en daar wil ik voor lijden.’

Marc is er stil van en ik ook. We zijn onder de indruk.

Negentien zijn we en volwassen. We lullen zoveel, Marc en ik en vaak ook Hugo. Elke dinsdag zien we elkaar in De Haan en dan wordt er geluld, een avond lang. Vijf halve liters drink je tussen twaalf en twee en een enkele keer zes, als je een beetje doordrinkt. Bij de vierde ben je elkaars beste vrienden, knijp je je vrienden in de wang of in de arm, hang je een beetje om hun nek en alles wordt opeens heel belangrijk. Een keer, bij de vierde of de vijfde halve liter, moest ik dringend iets belangrijks vertellen: ‘Luister Marc, ik moet je iets vertellen... Luister je? Goed dan: ik stop met m'n studie.’

Ik had gezegd dat ik zou stoppen met studeren en dus stopte ik met studeren. Dat was in het voorjaar van 1986. Marie-José en ik woonden bijna een jaar samen en het heilige liefdesvuur was al wat getemperd. Zoals dat gaat in de liefde: hoge pieken en diepe dalen en uiteindelijk een onafzienbare kale vlakte. Dan moet je wat. Stilstand is achteruitgang. Je moet toch iets zijn, iets worden. Goed in bed is prima maar niet genoeg voor een heel leven. Samen op de bank is gezellig maar niet tot de dood. We moeten allemaal vooruit: schrijven moest ik, zou ik.

Aan schrijven had ik niet gedacht toen ik zei dat ik zou gaan schrijven. Aan interessant en artistiek zijn had ik gedacht, geliefd bij vriend en vijand en bij zoveel mogelijk mooie meisjes. Voordragen uit eigen werk voor literaire vrouwen die met me willen kussen en nog veel meer, signeren in boekhandels, en vrouwen die mijn handtekening en nog veel meer vragen, recensies, praatprogramma's, boekenbal, uitreiking van aanmoedigingsprijs en staatsprijs en Nobelprijs in hetzelfde jaar, rijk en beroemd en gelukkig zijn in een wereld die mijn naam op haar lippen draagt: Marcel Muurens. Opeens moest ik schrijven.

Ik schreef. Uren zat ik in dat kamertje, uren en uren. Ik zat er voor me uit te staren totdat ik vond dat ik er lang genoeg had gezeten, lang genoeg had geschreven zonder iets te schrijven. Poëzie met veel gevoel in eenvoudige woorden, dat wilde ik. Korte verhalen met veel gevoel in eenvoudige woorden. Ik

schreef niets. Ik wilde schrijven maar wist niet waarover, ik had geen onderwerp, geen verhaal en geen idee, niets. Ik was dom. Totdat... Ja, totdat: *Cel!*

'Wat vind je van die titel?'

Marie-José staarde mij hulpeloos aan, begreep het niet, begreep nooit iets, zocht naar een mening en vond er geen, zocht naar woorden en vond er geen en zei: 'Leuk.'

'Stomme koe', dacht ik, 'wat ben je toch een stomme koe.' Ik schreef. Hier zat ik, in dit kleine stille kamertje in dit ooit zo liefderijke huis dat ik ooit met haar bewoonde: 'En in dit hokje - u mag fotograferen - schreef hij zijn debuut *Cel* en ook zijn tweede boek, zijn beroemde meesterwerk. Vragen? Dan gaan we nu naar de kamer waar hij haar voor het laatst heeft genomen. De bank is de originele bank en ook de bekleding is authentiek en als u heel goed kijkt, hier zo, ziet u nog de vlekken...'

Zijn meisje

Alleen de ware leider kan het zich permitteren plotseling af te wijken. Jos was een waar leider. Dat was hij altijd geweest en dat was hij nog steeds, ook al zei niemand van ons dat hardop (ook Jos niet). Wij waren echte vrienden en echte vrienden zijn gelijk. Ook dat zou niemand ooit hardop zeggen. Als je stoer bent, zeg je zulke dingen niet. Dan lul je meer. We probeerden ons allemaal erg gelijk te voelen maar eigenlijk wisten wij allen beter: er was één leider (Jos, altijd Jos), één voetveeg (Eric) en er waren drie strijdende gelijken (onder wie ik). Zo was het en zo bleef het tot de dag dat Jos voorgoed afscheid van ons nam.

Terwijl iedereen wist dat je met wijven alleen hoorde te tongzoenen, had Jos opeens een wijf voor vast. Verkering had hij, een vriendin, en hij noemde haar ‘mijn meisje’. Daarmee stichtte hij nogal wat verwarring. Was hij verliefd, echt verliefd? En zij? We besloten af te wachten.

Een week of drie later schiep Jos zelf duidelijkheid toen we weer eens een avond met z'n vijven bij elkaar zaten op De Zolder. ‘Ik ben echt verliefd’, zei hij plotseling. Toen moest Jos natuurlijk vertellen. En Jos vertelde: hij voelde het in z'n buik en in z'n hoofd en eigenlijk overal...

‘Ook in je pik?’ vroeg Eric. Welachten.

‘Wat dacht jij dan? Vooral in mijn pik, ik krijg al een stijve als ik haar stem door de telefoon hoor.’

‘Dan ben je echt verliefd.’

Jos was echt verliefd. Het was om misselijk van te worden. De hele avond lang was het Marie-José, Marie-José en nog eens Marie-José en als hij dan eindelijk klaar was, dan stelde Eric of Gerard of TweedeJos weer een vraag over haar of over haar ouders of over haar tieten en dan begon het weer opnieuw.

Het was meteen onze laatste ‘homo-avond’. Jarenlang was De Zolder een verboden tempel geweest, verboden voor iedereen behalve voor ons, De Jongens van De Zolder. We zaten er al toen we elf waren en groen, toen we de avonden nog te lijf gingen met chips en cola en voetbal, en we zaten er nog steeds toen we wisten of meenden te weten wat er zoal te koop was daarbuiten, in de grote goede wereld. We waren er

groot geworden, dronken, we hadden er gedanst met kussens die lekkere wijven waren, we hadden er elkaar sekslessen gegeven, seksboekjes uitgewisseld, sekskaarten en seksverhalen, we hadden er onze piemels gemeten, onze boeren en onze scheten, mannen waren we er geworden, stoere geile mannen die heel veel konden drinken. ‘Homo-avond’ had ik het ooit genoemd en vanaf die dag noemden wij het homo-avond. Dan zat moeder met oma aan de telefoon en dan vroeg oma - een oma vraagt dat soort dingen - wie er zoal in de kamer zat: ‘Die en die en die en ik. Nee, Marcel niet, Marcel is naar de homo-avond.’ ‘O’, zei oma.

Het was onze laatste homo-avond. Een week later hield Jos vriendelijk de deur open voor de eerste vrouw - na tante Keet - die ons heiligdom betrad. Marie-José, ons eerste levende kussen. Het zou nooit meer hetzelfde zijn op De Zolder.

Behalve Jos en Marie-José voelde niemand zich echt gemakkelijk die avond. Plotseling zat daar een wijf, een meisje, naast Jos, en samen zaten ze daar alsof het de normaalste zaak van de wereld was en af en toe fluisterden ze elkaar dingetjes toe en dan gniffelden ze en wij begrepen het niet maar gniffelden toch mee, voor de gezelligheid.

Ik was als eerste binnengekomen en ik schrok toen ik haar zag zitten, knus naast Jos op de bank. Halverwege de trap was ik begonnen met schreeuwen, iets over seks, en ik schreeuwde nog steeds toen ik de deur van De Zolder opengooide. Toen zag ik haar. Ik zweeg. ‘Grote lul’, lachte Jos, ‘ga zitten.’ Dat deed ik. ‘Hoe is 't?’ vroeg Marie-José. ‘Goed’, zei ik en zweeg. ‘En met jou?’ vroeg ik even later. Met haar was het ook goed. We zwegen. Jos graaide naar zijn pakje shag dat op tafel lag en toen keken we naar Jos die een sigaret rolde, Jos die een sigaret in z'n mond stak en Jos die een sigaret aanstak. Ik wilde iets zeggen of iets vragen of iets doen (‘schijt maar in je schoen’, zegt moeder), ik dacht na, ik dacht diep na, maar er was niets dat kon worden gezegd, gevraagd of gedaan. Ik keek naar Jos: hij blies wolkjes rook door zijn neus De Zolder in. En opeens een gedachte: ‘Mag ik een sigaretje van je draaien.’ Dat bedacht ik, dat zou ik vragen, ik vroeg ‘mag ik...’ en precies op dat moment vroeg Marie-José hetzelfde, en ze keek me aan en

ik keek haar aan en we lachten allebei. ‘O sorry’, zei ze, ‘jij eerst.’ ‘Nee, zeg jij het maar.’ Ze glimlachte. We glimlachten. ‘Of ik wat mag drinken?’ Jos lachte. ‘Wat is het toch een schatje, vind je niet? Zo bescheiden en zo lief. Of ze iets mag drinken. Nee trut, je mag niks drinken!’ Hij trok haar naar zich toe en kuste haar in haar hals en zij giechelde. ‘Ja’, zei ik, ‘heel lief.’ ‘Wat wilde jij vragen, lulhannes?’ vroeg Jos. ‘Hetzelfde’, zei ik, ‘ik wil ook iets drinken, ik ben ook een schatje.’ ‘Ja lieverd, jij bent ook een schatje, maar je moet het wel zelf pakken, je weet waar het staat.’ Toen ging ik naar beneden, bier en fris halen, tante Keet gedag zeggen, met een hond of een kat of een hamster spelen, naar het journaal kijken, vissen voeren en ze nog een keer voeren, het maakte niet uit al moest ik het hele huis stofzuigen, het maakte niet uit zolang ik daar maar niet hoefde te zitten, bij hem en bij haar.

‘En?’ vraagt tante Keet.

‘Leuk’, zeg ik, ‘het is een leuk meisje.’

‘Een lief meisje, vind je niet?’

‘Jazeker, heel lief, heel bescheiden.’ (Ze is verdomme niet lief. Grote tieten heeft ze, lekkere grote tieten.)

‘En een plaatje is 't, een mooi dingetje. Vind je niet?’

‘Zeker, mooi, mooi meisje.’ (Wat is ze mooi, lekker.)

‘Echt iets voor Jos.’

‘Ja.’ (Echt iets voor Jos. Jos en Marie-José. Ze liggen natuurlijk te rotzooien daarboven. Ze liggen te vrijen. Zeker weten. En hij zit in haar broek, zo is ze wel.)

‘Van Op de Kamp is ze, van Tjeu op de Kamp.’

‘Van der Kamp, niet Op de Kamp.’

‘Van Tjeu op de Kamp, Tjeu van de garage?’

‘Nee, dat is Op de Kamp en zij heet Van der Kamp.’ (En zij pijpt hem natuurlijk.)

‘Ooh, ik dacht van Tjeu, Jos zei Op de Kamp.’

‘Nee, Van der Kamp, Marie-José van der Kamp.’ (En dan gaat hij haar neuken...)

‘Wie is dat dan, welke Van der Kamp is dat, waar wonen die?’

‘Begoniasingel.’

‘Begoniasingel? Woont daar een Van der Kamp? Die ken ik helemaal niet.’

‘Ze hebben daar altijd gewoond.’ (En dan steekt hij hem er zo diep in dat ze meteen klaarkomt.)

‘Ja? Ik ken die mensen helemaal niet. Nooit van gehoord. Van der Kamp... Van der Kamp? Nooit van gehoord. Hollanders?’

‘Nee gewoon, Limburgers.’ (En nog even een paar keer flink diep stoten en dan spuiten.)

‘Nooit van gehoord. Gek hè, woon je al bijna vijftig jaar op de Lindenheuvel en dan weet je het nog niet. Weet je wel zeker dat het Van der Kamp is? Is het niet Op de Kamp?’

‘Nee, het is Van der Kamp. Marie-José van der Kamp.’

Tante Keet staat op en loopt naar de televisie. Ze zet 'm aan maar er gebeurt niets. Voor de televisie blijft ze staan wachten. Er gebeurt niets.

‘Is hij kapot?’ vraag ik. Ze hoort me niet. Soms hoort ze je gewoon niet, is ze even ergens anders. Dan staat ze zomaar wat te staan en te kijken naar niets.

‘Is hij kapot tante?’

‘Kapot? Nee, niet kapot: oud, het kreng is oud, een oud wijf is 't, net als ik, ik ben ook een oud wijf.’ Ze lacht en ik lach met haar mee. ‘Een oud wijf moet eerst een uur warmdraaien, anders lukt het niet.’ En we lachen weer. Dan loopt ze naar haar stoel en laat zich achterovervallen: haar manier om te gaan zitten.

‘Heb jij ook al een meisje?’, vraagt ze.

‘Nee, ik heb nog geen meisje’, antwoord ik. Maar ze hoort me weer eens niet want de TV begint alsnog te spelen. Geen stilstaand beeld, maar toch beeld.

‘Hij doet het’, zeg ik.

‘Jawel, hij doet het, het kreng doet het.’

Ik kijk TV maar niet echt: ik lig boven, op De Zolder, boven op Marie-José en ik ben diep in haar en ik fluister haar naam en zij hijgt mijn naam, hijgt zachtjes mijn naam in mijn oor, hijgt harder, hijgt dat ze komt, ze komt, kreunt, schreeuwt, ze komt en ik kom ook, we komen samen, we komen...

‘Komt ze niet?’

Wat? Ik kijk naar tante Keet en zij kijkt naar mij.

‘Wat zei u?’

‘Of de rest niet komt. Komen de anderen niet?’

‘Ooh. Jawel, dadelijk. Ze komen zo.’

We kijken weer TV. Half negen. Ze zullen wel zo komen.

Het is vijf over negen wanneer er op de achterdeur wordt gebonkt.

‘Ik doe wel open’, zeg ik. Ik draai de sleutel om en onmiddellijk wordt de deur van de andere kant opengerukt.

‘Zuipen!’ Eric en TweedeJos en Gerard. Alle drie hebben ze een plastic draagtas in de handen en ze tonen mij trots de inhoud: drank, sterke drank.

‘Hoe komen jullie daar aan?’

Gerard legt zijn wijsvinger op mijn lippen. ‘Ssst, dat weet alleen God.’

‘En wij’, zegt Eric.

‘En Brouns’, zegt TweedeJos.

‘Want voor al uw dranken groot en klein, moet u bij Slijterij Brouns zijn’, zingen ze gedrieën.

‘Kom binnen!’ zeg ik.

Ze komen binnen. Eén voor één roepen ze ‘dag tante’ en één voor één worden hun namen door tante afgeroepen. Haar jongens. Dan lopen we met z'n vieren naar de trap.

‘Marie-José is er’, zeg ik. Ze schrikken.

‘Marie-José?’

‘Boven. Met Jos. Ze was er al toen ik kwam.’

Vertwijfeld kijken ze me aan.

‘Wat zijn ze aan 't doen?’ vraagt Eric.

‘Wat had je gedacht?’ zeg ik, ‘Wat zou jij met haar doen?’

‘Neuken!’ roepen we met z'n vieren.

Ja, inderdaad, we zouden haar neuken. We zouden alle vier weleens willen neuken, met Marie-José of met iemand anders, het geeft niet met wie, gewoon eens neuken.

Neuken

Zij ligt naakt achterover op bed met haar voeten op de grond, lijdzaam en open, willoos en volstrekt niet thuis. Ik zit voor haar op mijn knieën - hoe vaak heb ik haar al drooggeneukt, elke nacht hetzelfde liedje, hetzelfde dansje, hoe vaak? - zij ligt voor mij open, tot alles en niets bereid en ik weet ook niet beter dan mezelf een beetje te strelen in de hoop dat het nog iets wordt. Te geil, te nerveus. Een beetje strelen totdat het komt, het komt, gauw stoppen want dan wordt hij stijf, ik stop, in m'n hand groeit mijn piemel tot pik, maar hoe stevig ik hem ook omklem, hoe krampachtig ik ook probeer mijn zaad binnen te houden, het mag allemaal niet baten, het komt, ik kom, ik druppel langzaam leeg op haar buik, zonder gevoel, voor eeuwig troosteloos over vruchteloos verschoten kruit. Wat rest mij dan nog behalve dit: gauw hem erin stoppen zolang het nog kan, een beetje lillen, een beetje vloeien. Voor 't eerst in m'n leven heb ik werkelijk geneukt.

Zeventieneneenhalf was ik inmiddels. Met Joke. Joke Soons. Sinds een maand had ik verkering met haar en sinds een maand wist ik dat zij de vrouw was met wie ik voor het eerst zou neuken. Daarom had ik ook verkering met haar, om te neuken. Joke was immers zo geil als boter, dat wist iedereen. En ik had het allemaal al bedacht, wist precies hoe het zou gaan, hoe ik zou komen en hoe zij zou komen en hoe ze zou kreunen. Maar het viel allemaal niet mee.

Na die eerste keer volgden er nog drie of vier keren, even onbeholpen en nietszeggend als onze ontmaagding, en daarna raakte het uit. Joke was toch niet helemaal zoals ik had gedacht dat ze zou zijn, niet zo geil en niet zo ervaren, niet zo knap ook.

Ik was laat met seks. Dertien was ik toen ik er voor 't eerst iets mee te maken kreeg. Dat is laat, lijkt mij. Het was tijdens een kamp van Jong Nederland, in Halen. De eerste avond gebeurden er allemaal rare dingen die ik niet begreep. ‘En niet gaan liggen rukken!’ riep een van de leiders toen we gingen slapen. Iedereen lachte en riep dingen terug. Ik had geen flauw idee waar het over ging, stond er een beetje buiten maar deed alsof

ik het allemaal begreep. Een kwartier later, in de tent, lag ik al in m'n slaapzak terwijl de rest nog achter elkaar aan huppelde en elkaars broek omlaag trok. Uiteindelijk zaten ze met z'n allen achter Zoef aan. ‘Pak Zoef!’ had Jos geroepen en iedereen pakte Zoef. ‘Z'n broek uit!’ riep Jos weer. Toen trokken ze zijn broek uit. Ach, de normale spelletjes zoals ik die kende van andere jaren, van andere kampen. Nog even en Zoef zou helemaal naakt zijn en dan zouden ze hem de tent uit gooien. ‘En nu naar buiten!’ riep Jos. Toen werd Zoef naar buiten gegooid. Arme Zoef.

Het is koud buiten. En het miezert. Binnen zitten wij, zijn vrienden, en we lachen nog steeds. Nog steeds, al minstens vijf minuten. Niks zeggen Zoef, niet vragen of je asje-asje-asje-blief weer binnen mag, niet doen want dan mag het zeker niet. Nog even, heel even.

Dan wordt het stil binnen. Iemand fluistert. Anderen fluisteren mee.

‘Laat meer nou in!’

‘Hou je bek Zoef, we kunnen niet slapen als jij de hele tijd staat te lullen.’ (Dat zei ik.) Zoef houdt zijn bek. Wat zijn ze van plan? Wat fluisteren ze?

‘Okee, goed, Zoef mag binnen. Kom maar binnen Zoef!’ Zoef neemt het koord dat aan het wagentje van de ritssluiting is geknoopt in z'n hand en geeft er een rukje aan. Het geeft mee! Hij mag warempel weer binnen. Hij steekt z'n hoofd door het gat en speurt angstig rond. Daar liggen wij, al half slapend, vredig in onze slaapzak en we kijken hem aan.

‘Stel je niet aan man, kom binnen.’

Zoef is een hond, een blote hond. Op handen en voeten komt hij de tent binnen en zo kruipt hij naar zijn eigen hoekje, naar z'n slaapzak en z'n kleren die wij daar voor hem hebben neergelegd, netjes gevouwen en op een stapeltje. Hij zit op z'n kont en trekt z'n knieën op en steekt zijn linkervoet door zijn onderbroek. Nu de rechter nog...

‘Pak 'm!’

We pakken 'm. We springen boven op hem, met zes of zeven man en we houden 'm vast zodat hij niet meer kan bewegen.

‘Z'n benen, hou z'n benen vast, hij schopt verdomme, pak z'n poten!’

‘Jij rechts ik links! Hou z'n armen stil!’

‘Ga op z'n benen zitten!’

Wat raar is: hij schreeuwt niet. Hij huilt niet. Hij knijpt z'n ogen toe en z'n mond, elke spier in zijn lijf trekt samen. Geluid maakt hij niet. Hij is sterk. Met m'n volle gewicht lig ik op zijn rechterbeen en toch schopt hij zich telkens los.

‘Hou godverdomme dat been vast!’ schreeuwt Jos.

Jos zit op zijn bovenbenen. Jos is een cowboy en Zoef een wilde hengst.

‘Rukken Jos! Toe dan, rukken!’

‘Trekken, trek 'm af.’

En Jos trekt Zoef af.

Ik wist niet wat trekken was. Of rukken. En van blauwe damp had ik ook nog nooit gehoord. ‘Bij jou komt er alleen maar blauwe damp uit’, had Gerard tegen mij gezegd en iedereen had gelachen. ‘Wacht maar’, dacht ik, ‘jou krijg ik nog wel.’ Maar waar het precies om ging?

Jos had een plan. Dadelijk zouden we Zoef weer binnenlaten en doen alsof er niks aan de hand was en als hij dan binnen was, dan zouden wij hem vasthouden en Jos zou hem aftrekken.

‘Dat durf jij niet’, zei TweedeJos. Maar Jos durfde dat wel - natuurlijk durfde Jos dat - en dat zou hij laten zien. De opwinding was groot. Ook bij mij trouwens, al wist ik dan nog steeds niet wat trekken was.

‘Kom maar binnen Zoef.’

Even twijfelde hij. Zoef keek ons één voor één aan, en pas toen iemand hem aanmoedigde, durfde hij naar binnen te kruipen. Blote Zoef in de opening van de tent, een uitgehongerd zwerfhondje dat wel wil maar niet goed durft: ‘Dat lijkt mij een lekker schijfje worst maar die hand eromheen vertrouw ik niet.’

‘Kom dan Zoef. Zoefie, kom dan!’

En Zoef kwam. Je kunt dat dom noemen en stom. Maar wat moest hij anders? Moest hij de hele nacht buiten blijven zitten, in zijn blote gat, in de regen?

Eric en ik kijken elkaar aan. Hij zit op het linkerbeen en ik lig

op het rechterbeen en we kijken elkaar aan en we lachen. Mijn kin rust tussen de gespreide benen van Zoef op het zwarte stoffige grondzeil en als ik mijn hoofd optil, zie ik de kont van Jos die, een centimeter of vijftien voor mij, opveert en neerdaalt maar niet wordt afgeworpen. Wat doet hij?

‘Toe dan! Trek dan!’ (TweedeJos.)

‘Rukken! Laat 'm spuiten!’ (Gerard.)

‘Trekken!’ (Ik.)

En Jos trekt. Jos rukt. En Zoef gaat spuiten.

Met beide armen druk ik het been tegen de grond en vervolgens krabbel ik half overeind zodat ik op het been kan gaan zitten en eindelijk kan zien wat er gebeurt: Jos heeft de piemel van Zoef in z'n hand en trekt eraan.

Lang duurde het niet. Een minuut of drie. En spuiten deed Zoef niet.

Wat ik er nou zelf van vond? Gek eigenlijk dat je zoiets niet weet. Ik weet het echt niet. Of ik tijdens het trekken mijn eerste erectie kreeg of pas later die avond, in mijn slaapzak? En was het wel mijn eerste erectie of had ik er al vaker een gehad, zonder het te merken?

In elk geval kwam ik die avond voor 't eerst klaar. Ik lag te rukken in m'n slaapzak maar deed alsof ik sliep. De anderen zaten op hun slaapzak te rukken en bespraken de lengte en de hoeveelheid en de kwaliteit. Blauwe damp was niet goed, begreep ik. Zoef rukte trouwens gezellig mee. (Kan het waar zijn dat zo iemand toch oprecht gelukkig is of wordt? Dat zo iemand razendsnel en heel grondig vergeet? Ik hoop het, intens.) Het was voor 't eerst dat ik mijn eigen plasser rook. Een beetje vies maar toch ook lekker. Dat was precies wat ‘geil zijn’ inhield: vies is lekker. Die avond was ik voor 't eerst geil. Diep weggedoken in m'n slaapzak, met op de achtergrond een geroezemoes van bevriende stemmen, was ik geil en rukte en trok en spoot. Ik kwam klaar. Dat wil zeggen: ik moest opeens heel erg nodig en lekker plassen. Gauw stopte ik met rukken maar het was al te laat. Ik plaste in mijn slaapzak. Pas later bedacht ik dat het geen plas was maar sperma, of blauwe damp.

Boven is het rustig. Ik klop zacht op de deur.

‘Wacht even’, roept Jos, ‘even m'n broek aantrekken.’

Ik wacht.

‘Kom maar binnen.’

Wij gaan naar binnen, ik voorop. Jos en Marie-José zitten naast elkaar op de bank met in hun handen een stel kaarten. Ze zijn aan het toepen. Jos lacht.

‘Wat dachten jullie dat we aan 't doen waren?’ vraagt hij. Marie-José wordt rood.

‘Toepen’, zegt TweedeJos.

Lachend gaan we zitten.

‘Hé grapjas’, zegt Jos tegen mij, ‘ging jij niet een uur geleden even wat te drinken halen? Heb je m'n moeder in slaap geluld?’

‘Rustig eikel, niet lullen, kijk eerst maar eens wat je vriendjes hebben meegebracht.’ Dan wordt er uitgepakt, fles na fles, onder luid gejuich: whisky, Bacardi, tequila, jonge, oude, wodka, gin, nog meer, veel meer, meer dan twintig flessen.

‘Hoe komen jullie daar aan?’ vraagt Jos.

Gerard legt zijn wijsvinger op Jos' lippen: ‘Ssst, er is een dame bij.’

‘Niet zeiken, vertel!’

‘Gekocht’, zegt Eric, ‘netjes gekocht, bij Slijterij Brouns.’

‘M'n piemel. Jullie hebben gejat hè, jullie hebben gejat.’

‘Nee’, zegt Gerard, ‘we hebben niet gejat. We hebben ingebroken.’

Onmiddellijk beginnen Eric en Gerard en TweedeJos hysterisch te lachen terwijl ze ons verwachtingsvol aankijken. Marie-José slaat een hand voor haar mond en Jos, die eerst ongelovig kijkt, begint dan met zijn hoofd te schudden: ‘Zijn jullie gek? Hebben jullie echt ingebroken?’

‘Zeker weten’, zegt Eric.

Jos zwijgt en schudt zijn hoofd.

‘Jullie zijn gek’, zeg ik.

‘Knettergek’, zegt Jos.

Nog even lachen ze door. Dan worden ze stil.

‘Waarom?’ vraagt Gerard, ‘dit is toch geen gekke buit. Hoeveel flessen zijn het, twintig, nog meer? Doe maar 'ns twintig maal vijftien gulden, hoeveel is dat?’

‘Driehonderd gulden’, zegt Jos, ‘wil je voor driehonderd piek de bak in? Stelletje eikels. Jullie zijn eikels.’

‘Jullie zijn echt gek’, besluit Marie-José.

Het wordt stil. Iedereen zit een beetje voor zich uit te staren. Iedereen zwijgt. Totdat Jos een fles Johnnie Walker van tafel neemt, de dop eraf draait en een flinke slok neemt. We wachten.

‘Smaakt anders goed’, zegt hij uiteindelijk.

Dan wordt er weer gelachen, eerst een beetje schuchter, later harder. Onwennig blijft het, met Marie-José erbij. We weten niet goed wat we met haar moeten. Zij voelt zich wel thuis, maakt zelfs grapjes. En gedronken wordt er, eerst rustig, daarna flink.

Het was geen echte homo-avond. Er werd wel gezopen en we spraken ook wel over wijven - minder grof misschien - en we deden dus eigenlijk wat we altijd deden, maar toch was het anders, waren we anders.

We waren liever voor elkaar, meer vrienden van elkaar. Eric werd niet zo vaak afgezeken, niet zo bruut, en de grappen die er werden gemaakt gingen nauwelijks ten koste van iemand. Het was allemaal rustiger en milder, alsof we plotseling niet meer leuker of ruiger of beter dan de anderen wilden zijn, alsof het voldoende was om simpelweg vrienden te zijn en meer niet.

Ik vertrouwde het niet en de anderen waarschijnlijk evenmin. Zolang we elkaar kenden, was elk samenzijn een strijd geweest. Altijd was er een winnaar, iemand die het best had geknikkerd of gevoetbald of gezopen, getongd, leuk was geweest of stoer of iets anders, iemand die erboven uitstak. Meestal Jos. En nu zaten we daar heel gemoedelijk met z'n vijven rond één vrouw, de vrouw van Jos, en we zaten te vertellen en te luisteren, heel gewoon zonder dat het allemaal vreselijk leuk of sensationeel hoefde te zijn. Het was zo gemoedelijk.

Het was vals. Allemaal tijdelijk. Volgende week zouden we er weer zitten, met z'n vijven en zonder Marie-José, en dan zouden we weer zijn zoals we werkelijk waren: gezworen vijanden. Die een hoop lol hebben, samen.

Fout! De week daarop zaten we er weer met Marie-José, en weer waren we mild. We hadden gewoon allemaal even tijd nodig om de subtielere wreedheid te ontdekken, om te leren hoe je elkaar op een volwassen manier naar het leven staat. Uiteindelijk veranderde er met de komst van Marie-José niets in onze vriendschap. Het bleef likken en schoppen, maar op een hoger niveau. Wat is het verschil? Op mijn achtste liet ik fietsbanden leeglopen, op mijn tiende gooide ik ook nog het ventiel weg en toen ik twaalf was, stak ik de banden lek met een zakmes. En toch moesten mijn slachtoffers allemaal naar huis lopen.

Nee, er veranderde niet zo gek veel. Wededen wat andere dingen en we deden de dingen wat anders. Volwassener, vonden we zelf. En volwassen wilden we graag zijn. Dat was eigenlijk wat er veranderde: nog sneller en hardnekkiger probeerden we volwassen te worden. Het woord ‘puberaal’ kwam in zwang. Een heleboel dingen waren puberaal. Vechten kon niet meer. En 's nachts lege bierkratjes jatten van de binnenplaats achter de Edah en ze 's ochtends bij de Spar inleveren, dat kon ook niet meer. Zo'n inbraak bij Slijterij Brouns kon zeker niet meer. Schelden was puberaal. Schaatsen was puberaal. Roken - vroeger een plicht - was puberaal tenzij je kon bewijzen dat je het werkelijk lekker vond. Fortuna Sittard was puberaal. Allemaal dingen die niet meer konden. Maar er waren ook dingen die voortaan moesten. Een brommer bijvoorbeeld: iedereen moest een brommer hebben, geen Kreidler of Yamaha of Zündapp, niet zo'n LTS-brommer, maar een doodgewone Vespa en een doodgewone zwarte helm met een klep. Dom van mij trouwens: Toen ik eindelijk tweehonderd gulden had gespaard, ging ik samen met vader een brommer kopen. Normaal stonden er elke week wel zes of zeven Vespa's in de krant maar die week toevallig niet. Wel was er een advertentie waarin een ‘brommer met helm’ werd aangeboden voor honderdvijfenzeventig gulden. Vader en ik gingen kijken. Hij vond het onmiddellijk een prachtbrommer, een veel betere brommer dan die afgeleefde scheve Vespa van Jos, veel degelijker. Het was een oranje Peugeot 103 en er hoorde een groene helm bij, een pispot. Het kon echt niet, dat zei ik ook tegen vader, maar vader praatte

op mij in en uiteindelijk kocht ik een oranje Peugeot 103 en een groene pispot. Ik heb nooit goed nee durven zeggen tegen vader. Toch dapper dat ik er nog op heb gereden, want het was natuurlijk een onmogelijk ding, die brommer van mij. De anderen hebben wat afgelachen. Het was bovendien een heel slechte brommer, ik heb er meer mee stilgestaan dan gereden. Maar goed, zo'n brommer was ook maar een van de vele zaken die tezamen je uiteindelijke positie bepaalden. Toegegeven, mijn Peugeot en mijn helm haalden het niet bij de opgevoerde Vespa van Gerard, maar er moesten ook nog vriendinnen gekozen worden. De zijne haalde het niet bij mijn Anja. Hij kon beter voetballen en ik kon beter leren. Om mij werd vaker en harder gelachen. Uiteindelijk was ik toch zijn meerdere, denk ik. En daar ging het om.

Jos en Marie-José

Zachtglooiend landschap, diepgroen. Witte paarden achter een hek van hout. Een zonnetje. Jos en Marie-José. Getuite lippen, nauwelijks tegen elkaar. Een kus of net niet. Drie loshangende zwarte haren voor haar ogen en zijn hand waarmee hij ze wegstrijkt achter haar oor. Een woordje van hem. Een lachje van haar. Jos en Marie-José. Altijd.

Wat was het toch dat hen zo vanzelfsprekend maakte? Iets onschendbaars verbond hen, iets dat ik per se en hoognodig schenden moest. Een eeuwig verbond dat ik dringend verbreken moest.

Hij is dood. Je zou kunnen zeggen: het is gelukt.

Allemaal schijn. Nog elke dag zijn zij samen, een keer of drie en soms wel vaker. Samen lopen ze hand in hand het bospad omhoog, de berg op, en ik zie ze gaan, hoger en hoger, steeds hoger. Hij schopt tegen kiezelsteentjes. Zij schopt hem (voor de lol). Haar witte jurk waait op en als ik heel goed kijk, kan ik haar witte slipje zien. En ook zijn hand kan ik zien, de hand die hij op haar billen legt, waarmee hij vriendelijk haar billen kneedt, waarmee hij haar vriendelijk met zich meevoert, links de bosjes in.

Wat er in de bosjes gebeurt, kan ik meestal niet zien. Vaak ben ik dan al klaargekomen, komen wij samen gelijktijdig op de top van de berg aan, zij op de hunne en ik op de mijne, en eenmaal klaar is alles gedaan en schud ik het beeld van me af zoals een hond de regen. Maar soms trek ik nog een eind met hen voort, vlak voor de top links de bosjes in en snel uit de kleren, hij op haar en haar handen op zijn billen, haar nagels waarmee ze hem krabt van onderaan zijn billen tot bovenaan zijn nek en de rode striemen die ze op hem achterlaat en zijn billen die spannen en ontspannen en weer spannen totdat alles in ons samentrekt, tot wij eindelijk samenzijn en eindelijk gelukkig, samen met z'n drieën en nooit meer alleen...

Een overweldigend gevoel van schaamte, schuld, haat en verlangen overvalt mij steevast na mijn eenzame klim. Wat is het toch dat iemand drijft?

Moeder zag het tussen Marie-José en mij, maar moeder zag

het verkeerd. Ik zag het tussen hem en haar en ik had gelijk. Marie-José en ik, dat was kinderspel, vroeger maar ook daarna. Speelkameraadjes waren we en we kenden alle spelletjes van vechten tot vrijen en we speelden ze met plezier. Maar heb ik haar ooit geneukt zonder Jos erbij? Heb ik haar ooit geslagen zonder Jos te slaan? En zij? Is zij ooit bij mij klaargekomen zonder stil en diep zijn naam te krijsen?

Een fantastisch trio waren we, Marie-José en ik, maar eigenlijk hoorde ik er niet bij.

Hij was net zestien en zij net niet. Jong waren ze en veel te wild. Verliefd waren ze, smoorverliefd. Na vier maanden zaten ze bij de dokter, samen met tante Keet, en een week later had Marie-José haar abortus. Niemand mocht het weten en iedereen wist het en vol respect keken we naar Jos die 't toch maar mooi had geflikt en vol medelijden keken we naar Marie-José die zo dom was geweest.

Ze namen weg wat hen voor altijd zou binden en desondanks werd hun band sterker. Vreemd en begrijpelijk. Begrijpelijk, het was er toch echt geweest en bovendien deden ze alles in overleg en alles samen en waren ze het volledig met elkaar eens en steunden ze elkaar door dik en dun maar toch liever door dun en vandaar die abortus.

‘Was't eng?’

‘Hmm.’

‘Deed 't pijn?’

‘Hmm.’

‘Duurde 't lang?’

‘Hmm.’

Marie-José sprak er niet over. Haar zaken en niet de mijne, zei ze. Flauwekul. ‘Tuurlijk zijn het mijn zaken, zijn het net zo goed mijn zaken. Tuurlijk wel. Wat noem je dan nog een relatie wanneer dit soort dingen onbesproken moet blijven, wat wil je dan nog van elkaar?’

Allemaal gelul. Ik wist wel waarom het was. Haar verleden natuurlijk, haar grote liefderijke verleden met haar grote lieve Jos. Daar mocht niemand in binnendringen. Alleen alom dat halve kind van haar hebben we genoeg ruzie gemaakt voor

een heel huwelijk, tot slaan toe. En ik laat me niet slaan, door niemand. Dus als zij het met woorden niet meer kon redden, begon ze te slaan en dan brak de hel los. Ik sloeg terug.

De mannen van de zolder

Wij jongens van De Zolder waren bezig mannen te worden en mannen wilden we ook graag zijn. Ruim in het geld en strak in het pak, nu nog een brommer en straks een auto, een kleine om mee te beginnen en zo snel mogelijk een grote bak voor de deur van het eigen huis. Achteraf bezien waren dat ongeveer onze plannen, daar kwam het wel op neer. Maar er was nog een lange weg te gaan. Een vrouw moest er komen, een vrouw voor wie wij een man konden zijn. Zo'n vrouw als Marie-José moesten we hebben, allemaal, zodat we een man als Jos konden worden.

Binnen vier maanden was het bij iedereen raak, ook bij mij. Anja heette mijn duifje, Anja Meurkens. Ze was de eerste de beste die ik tegen het lijf liep maar ze was goed. Ze was mooi en intelligent en lief en meegaand en ze deed alles wat ik wilde en ze wilde meer dan ik. Zonde eigenlijk. Ze had warempel de juiste kunnen zijn.

Jos en Marie-José en Gerard en Marijke en Eric en Natascha en TweedeJos en Suzan en Marcel en Anja waren elkaars beste vrienden. Ze waren altijd samen, op elk feest van de voetbalclub of de handbalclub of de handboogschutterij (Anja) of op welk feest dan ook. Een prachtig tiental. Ruzie hadden ze nooit en als er eens iets was dan werd het fatsoenlijk uitgepraat, heel discreet achter de rug van de ander. Dat deden de meiden. Wij, de mannen, hadden niets en niemendal op elkaar aan te merken, hadden we ook nooit gehad, en roddelen lag niet zo in onze aard want wat je vandaag in vertrouwen over de een tegen de ander zei, wist morgen die ene en de rest van de groep. Wij, de mannen, hadden nooit ruzie en nooit woorden en eventuele moordaanslagen werden altijd in het diepste geheim beraamd.

Een prachtige groep was het, onze groep.

Ik herinner mij - beeld voor beeld en woord voor woord - die eerste avond dat Marie-José op De Zolder was: die volstrekte vanzelfsprekendheid waarmee ze daar zit, naast Jos op de bank, met de gemoedelijkheid van iemand die nooit anders

heeft gekend. Jos hangt in de rechterhoek, de benen wijd uit elkaar, zijn rechterarm op de armleuning en zijn linkerarm, achter de rug van Marie-José, op de rugleuning. Hij luistert naar het nietszeggende verhaal van Eric en hij glimlacht zoals Jezus moet hebben geglimlacht om de aandoenlijkheid van hen die hem kruisigden: niets of niemand die hem daadwerkelijk raken kan. Marie-José is al even ongenaakbaar: geen spoor van ongemak, geen knippering van de ogen, geen gepulk aan viltjes of aan loshangende draadjes uit een wollen trui, geen gepruts aan puistjes of aan korstjes, niets van dat alles maar enkel volstrekte rust en een aandachtig oor voor een dom verhaal. (Ik herinner mij ook de kleur en de vorm van het krukje in de garage van Christina Damoiseaux en mijn misplaatstheid daarop.) Dan een woord uit een zin uit het verhaal van Eric, haar scherpe woordspeling er direct bovenop en de algehele paniek bij ons: een wijf dat onze grapjes maakt, een vrouw met onze humor! Verbijsterd zijn we. Wij die alles uit de kast halen, al onze vriendelijkheid en mildheid en gevatheid om het meisje van Jos op haar gemak te stellen, en dan het meisje van Jos dat met ons de vloer aanveegt op ons eigen terrein, met onze eigen humor.

Hoe is 't mogelijk? Gemaakt gegniffel volgt. Wij staren haar aan en vriendelijk glimlacht zij terug, met een blik die niets heeft van ‘toe, lach om mij, ik heb het verdiend’ maar die veeleer lijkt te zeggen: ‘Alé, ga door met je verhaal, het was maar een grapje.’ Dan begint Jos te bulderen zoals alleen Jos bulderen kan. Hij trekt haar naar zich toe: ‘Wat is 't toch een schatje’, hinnikt hij. Wij lachen. Zij lacht. Zij heeft gewonnen. Zij heeft gewonnen en zij hoort erbij en voortaan zijn we met z'n zessen.

Wat had zij toch dat haar zo vanzelfsprekend maakte? En waarom had ze het niet meer toen ze voor de allereerste keer bij vader en moeder in de woonkamer op de bank zat? ‘Wil je nog een kopje koffie?’ vroeg moeder. Mijn moeder die toch zo eenvoudig en zo vriendelijk is. Twee woorden hoefde ze maar te spreken. Twee woorden maar, want dat ‘mevrouw’ had voor moeder niet eens gehoeven. ‘Ja graag’ had ze slechts hoeven zeggen en zelfs dat lukte haar niet. ‘Ja grgh...’ zei ze. Toen begon ze te hoesten en even later verdween ze met een

vuurrood gezicht naar het toilet. Even een glaasje water en dan gaat het weer. Helaas: het ging niet.

Jos hoefde niet te vragen naar meningen. Hij wist precies wat men van Marie-José vond, hij wist hoe zij ons had betoverd en veroverd en hij wist ook hoe graag wij allen haar zouden willen hebben. Vandaar die glimlach.

'Wat een wijf', zei Eric. En Jos glimlachte.

'Inderdaad', zei TweedeJos, 'een verdomd goed wijf.' En Jos glimlachte.

'Moordwijf', zei Gerard.

Ik zei niets en keek naar Jos die glimlachend naar zijn schoenen keek. Hij wist dat ik niets zou zeggen, hij wist het.

'Teringgoed wijf', zei ik.

Heel even keek Jos op, en we knipoogden. De anderen glimlachten.

Met haar ene simpele grapje had Marie-José vier jongensharten op hol gebracht. (Vier? Okee, eigenlijk drie, het mijne had ik zelf op hol doen slaan.) Verliefd waren we, alle vier, op haar en op duizend andere vrouwen. Een vrouw moesten we hebben en snel een beetje! Een vrouw als zij, iemand die op haar lijkt. Een vrouw!

Eric ligt op de grond, Robbie zit bovenop hem en hij slaat Erics achterhoofd onophoudelijk tegen de stoeptegels.

'Robbie, hou op!' krijst een meisje. 'Robbie, nee!' schreeuwt ze, 'lul' en 'eikel' en 'klootzak' schreeuwt ze, en uiteindelijk houdt Robbie daadwerkelijk op.

Robbie staat op, kotst nog een fluim in het bebloede gezicht van Eric, trapt nog even in zijn maag, loopt dan langs het meisje en slaat haar in het voorbijgaan, achteloos, met één vuistslag tegen de grond. Robbie drukt zijn linkerduim beurtelings tegen zijn rechter- en zijn linkerneusvleugel en schiet zo nog twee fluimen weg. Hij heeft er genoeg van. Zingend en lachend slentert hij met zijn vriendjes naar de ingang van de school. Het is tijd.

Eric blijft, bloedend uit zijn neus en uit zijn achterhoofd, nog even liggen tot hij zeker weet dat er niemand meer is. Een

huilend en eveneens bloedend meisje buigt zich over hem heen.

‘Gaat het Eric?’

‘Gaat wel’, antwoordt Eric.

Dan helpt zij hem overeind.

‘Ik ben Natascha’, zegt ze.

‘Eric’, zegt Eric.

‘Dat weet ik’, zegt Natascha.

Natascha hield niet zoveel meer van Robbie, Natascha hield een beetje van Eric, stiekem. En Natascha begon steeds minder van Robbie te houden en steeds meer van Eric en op het laatst hield ze zo weinig van Robbie en zoveel van Eric, dat ze het niet langer kon verdragen. Toen vertelde ze het aan Robbie. En Robbie vond dat niet leuk, vandaar. Natascha en Eric gingen samen naar de EHBO. Ze hadden verkering.

Hoe ik aan mijn Anja kwam, is niet zo'n boeiend verhaal. Gewoon, we zagen haar lopen op school, Jos en ik, en Jos zei dat hij haar leuk vond. ‘Dat vind ik nou een leuk meisje’, zei hij. ‘Die daar?’ vroeg ik, terwijl ik wees. ‘Ja, die.’ ‘Inderdaad’, zei ik, ‘ze ziet er wel aardig uit.’

Een week of wat later vroeg ik haar of ze zin had met mij naar een feest te gaan en zij had daar wel zin in. Dus haalde ik haar netjes thuis op en ik werd binnengevraagd en moest kennismaken met haar ouders. Verschrikkelijke mensen. Wat ik wilde worden, vroegen ze, en nog meer van die dingen. Ik was Anja's eerste vriendje, zelden ze - hadden wij dan al gekust? - en ze zeiden nog veel meer en ik las in hun ogen dat ze het met mij wel zagen zitten, dat ik een keurige, welopgevoede jongen was. Enfin, ik mocht Anja meenemen en volgooien met drank en in de mond kussen en in de broek voelen en nog veel meer. Ik mocht alles met haar doen, als ze maar om twaalf uur thuis was. Hoewel: voor het weggaan riep de moeder Anja wel degelijk nog even bij zich om haar op haar vrouwelijke heiligdommen te wijzen en in die twee minuten speelden vader Meurkens en ik nog gauw even twee oude dienstkameraden die elkaar jaren niet hebben gezien:

‘Ja... 't is wat’, zei hij, en zweeg.

Ik glimlachte.

‘Tja, toen ik jong was...’ Hij zweeg weer. Hij dacht aan

Truus en Sjaan die hem ooit met z'n tweeën zo geweldig te grazen hadden genomen, toen hij jong was. Ja, dat was wat.

Kortom: hij was een verschrikkelijke lul en zij was een verschrikkelijke teef. Anja vond dat ook. Dat zei ze al meteen die eerste avond, toen ze achterop mijn brommer zat, op weg naar het feest.

Veel last heb ik van haar ouders niet gehad. We kwamen er godzijdank niet zo vaak. Bij mij thuis was er nooit gelul, bij mij thuis was het gezellig en dus zaten we altijd bij mij. Dan zeiden we dag tegen vader en moeder - soms dronken we nog een kopje koffie met ze - om vervolgens naar boven te sprinten, naar mijn kamer. Daar draaide ik een plaat en kleedde haar uit en zij mij en dan probeerden we te vrijen. Dat lukte nooit.

Op het feest scoorde ik goed met haar. Eric vond haar heel knap maar Eric telde natuurlijk niet echt mee. (Natascha was niet knap. Natascha was dik en lelijk en altijd veel te zwaar opgemaakt. Dom en toch verwaand. Niemand mocht Natascha.) Gerard vond haar heel spontaan en dat was ze ook. En knap vond hij haar ook, maar dat zei hij later pas, toen ik het hem op de man af vroeg. TweedeJos, de enige die op dat moment nog geen vriendin had, zei dat ik weer een mooi exemplaar voor zijn neus had weggekaapt. Wat Jos van haar vond, had hij al gezegd. Hij vond haar een leuk meisje, had hij gezegd en meer dan dat zou Jos nooit zeggen.

Anja vond ons allemaal heel leuk en sympathiek en absoluut niet zulke klootzakken als ze had gedacht en gehoord. Jos vond ze een ‘schitterende kerel met een knoertinteressante kop’. Heel even was ik trots op mijn Jos, mijn vriend Jos, maar een seconde later wist ik weer heel zeker dat hij de grootste schoft was die ik kende of ooit zou kennen.

Ik dacht aan het meisje uit Herkenbosch van wie ik de naam nooit heb geweten. We waren veertien en er was weer eens een kamp van Jong Nederland. In Herkenbosch ditmaal. Al meteen de eerste dag, tegen de avond, verschenen er twee meisjes, een mooie en een lelijke, aan de andere kant van het hek rondom het kampterrein en die meisjes bleven gluren. Ik was de eerste die erop afging, toevallig, omdat de frisbee die kant uit vloog.

‘Dag meisjes’, zei ik.

‘Dag jongen’, zeiden zij.

Drie woorden later stond de hele geile bende aan het prikkeldraad en keek de ogen uit.

‘Taaien jullie 'ns heel gauw af!’ schreeuwde Jos. Meer dan de helft verdween. Vervolgens gaf hij mij een knipoog en ik gaf er eentje terug. Jos en ik zouden dat wel even versieren, wij met z'n tweeën. De drie jongens die nog waren blijven staan, moesten we nog even afzeiken met een paar venijnige grappen. Jos en ik samen, wij konden dat goed, mensen afzeiken, hun staart tussen hun benen schoppen en ze in hun schulp slaan. En we waren meedogenloos, ook al heette het slachtoffer Gerard of TweedeJos. Het was alleen zo jammer dat Jos beter was dan ik, sneller en harder, en dat Jos ook mij van tijd tot tijd wist af te maken. (Daarbij had hij dan wel een zeker publiek nodig.) Jos en ik samen en heel af en toe tegen elkaar, wij waren de besten. Vooralsnog waren we deze keer samen en samen maakten we ons populair bij de twee meisjes die aan de andere kant van de afrastering aan onze lippen hingen. Jammer voor Gerard en voor TweedeJos die weg moesten en weggingen en ook jammer voor die derde - wie was het? - die nog was blijven staan. Jammer maar zo is het leven.

Ik was sterk die dag. De ene grap over de andere heen en prompt weer een nieuwe erbovenop. Jos haalde het niet. Zelfverzekerd was ik. En terecht.

‘Jij de linkse en ik de rechtse’, zei Jos in mijn oor.

Ik lachte hem uit. Ik de lelijke en hij de mooie, een fijn plan.

‘M'n rug op, lul. Pak jij die linkse maar, zak over de kop en naaien.’ Zo fluisterde ik; zo fluisterden wij jongens onder elkaar.

‘Okee, we zullen wel zien.’

Hij zag het gauw genoeg, zag al gauw dat hij het niet redden zou. Vijf minuten later ging hij weg, ging hij voetballen met de rest van de groep. Natuurlijk kwamen ze net één man te kort om gelijke partijen te vormen.

‘Marcel, komen!’ riepen ze.

‘Laat die wijven toch!’ riepen ze.

‘Meisjes, ga je thuis vingeren!’ riep Jos.

Maar Marcel kwam niet en de meisjes gingen niet en daar kon Jos niet tegen. Nog vijf minuten voetbalde hij, ondertussen alsmaar glurend en schreeuwend, en toen heeft hij er een eind aan gemaakt.

'Pak ze!' riep hij. 'Uitkleden! Burgemeester!'

De meisjes hadden geen idee wat er gebeurde. Heel geamuseerd bleven ze staan kijken naar de ventjes die als apen over de afrastering klauterden en glimlachend vragend keken ze naar mij en naar elkaar. 'Ren weg!' had ik moeten roepen. Ik deed het niet. Ik bleef rustig staan en keek toe hoe de lelijke werd beetgepakt en op de grond geslingerd, hoe ze gras in haar bh propten en in haar mond, hoe ze haar broek uittrokken en gras tussen haar billen propten en ik luisterde naar haar geschreeuw... Ik keek naar haar mooie vriendin die zich nog net had weten los te rukken en was weggerend. Daar stond ze, honderd meter verderop, alle vingertjes van haar beide handjes in haar mond gepropt en hysterisch sabbelend. Oorverdovend was het gekrijs van haar vriendin die ten slotte werd losgelaten en oorverdovend het gejubel van mijn vrienden, maar hoog boven alles verheven klonk het zachte gesnik en gesnuif van mijn mooie, naamloze vriendin. De wereld werd er stiller van, denk ik achteraf.

'Een ploertinteressante kop', mompelde ik.

Anja keek mij niet-begrijpend aan. 'Wat bedoel je?' vroeg ze. Lieve onschuldige Anja.

'Niets, gewoon: ploert en knoert, dat rijmt.'

Anja lachte. Nog even zouden we blijven, nog een pilsje of drie, en dan zouden we weggaan, met z'n tweeën op de brommer. Voor haar huis zou ik zeggen dat ik haar leuk vond, zou ik haar kussen, zou ik verkering met haar krijgen. Ik en mijn Anja.

Een uurtje later stopte ik voor haar huis. Het licht in de woonkamer brandde nog. Zij stapte af, nam mijn handen in haar handen en boog haar hoofd naar mijn hoofd. Onze helmen botsten tegen elkaar en de klep van mijn helm viel in twee stukken op de grond. We lachten om die stuntelligheid. Over haar schouder heen keek ik naar het raam. Tussen de lamellen stond haar vader, opzettelijk opzichtig verscholen,

naar ons te gluren. Zij had haar helm afgezet en wilde me weer kussen.

‘Je vader!’ waarschuwde ik.

‘Ach, schijt aan die lul’, zei ze.

Toen kusten we. Met de tong. Een minuut of twee.

Anja en ik hebben nooit geneukt en dat lag aan mij. Zij wilde wel en ik wilde ook wel maar het ging niet. We konden alles met elkaar doen, alles wat je als jongen en meisje in je blote kont zoal kunt verzinnen, maar zo gauw het op neuken aankwam, hield het op. Hoe vernederend is het, gestreeld en getroost te worden door je vriendinnetje nadat je bij het omdoen van een condoom gevoelloos bent leeggelopen? Ik heb het allemaal meegemaakt. Wel een keer of twintig hebben we het geprobeerd en nooit lukte het. Hoe het kwam weet ik nog steeds niet. Was ik niet verliefd genoeg? Maar waarom lukte het dan wel, enigszins, met Joke Soons? Was ik dan te verliefd? Nee, zeker niet. Te jong? Te geil? Te nerveus? Ik weet het niet. Zonde blijft het in elk geval want ondanks mijn kleine gebrek is het in bed nooit fijner geweest dan met Anja. Lieve Anja: voor alles in en niets te dol. Soms lag ik al een half uur voordat ze komen zou in m'n blote kont in bed te wachten op het gepiep van het tuinhekje en op haar stem in de keuken, dan hoorde ik haar kletsen met vader of moeder en was ik al half of helemaal klaargekomen wanneer ze eindelijk mijn slaapkamerdeur openschopte. Dan riep ze ‘betrapt’, gooide haar kleren uit en besprong me. Anja.

Anja en Marie-José werden al gauw de beste vrienden en Jos en ik waren dat al een hele tijd. Daarom hoorden wij met z'n vieren net ietsje meer bij elkaar dan bij de anderen en daarom hadden wij iets speciaals. We deden samen ook allerlei dingen buiten de anderen om, dingen waarvan de anderen niets mochten weten omdat ze zich gepasseerd zouden voelen. Fonduen bijvoorbeeld, of barbecuen, dat soort dingen, dingen die je stiekem kunt doen, bij Jos thuis.

Het leken gemoedelijke avonden, maar ondertussen lag ik wel de hele avond met Marie-José in bed, te vrijen.

Alleen Anja was nuchter die avond. Jos en Marie-José wa-

ren tamelijk dronken en ik flink. Dronkenschap was geen excuus, vond Anja.

‘Schat laat mij nou maar afwassen’, zei ik tegen Marie-José, ‘dan droog jij gezellig af. Hier heb je een theedoek en dan ga jij fijn afdrogen, samen met Josje en Ansje. Schiet op trut, maak dat je wegkomt.’ Ondertussen duwde ik haar weg met mijn kont.

‘Nee... nee... nee! Ik wil niet, kwil niet! Ik wil afwassen, ikke ikke ikke! Jos, zeg dat ik mag afwassen, zeg 't!’

Ze huilde het zo lief en zeikerig en ik was toch al zo verliefd op haar, ik dacht ‘teringgoedwijf’ en ik dacht: ‘Nu ga ik je kussen. Nu, onmiddellijk, vol op de mond.’ En ik deed het niet.

Die avond had ze weer eens een heleboel te vertellen gehad en het was een uitstekende gelegenheid geweest om haar lang en diep en lief in de ogen te kijken, opdat ze zou zien hoe verliefd ik op haar was en zou weten dat ik eigenlijk haar vriendje was en niet Jos. Maar ik durfde niet. Telkens wanneer ik naar haar keek, vergat ik alles, vergat ik dat ik naar haar zat te kijken en dat anderen naar mij zaten te kijken en dat ze zagen hoe ik met open mond en het schuim op mijn lippen naar haar zat te staren. Of dat laatste ooit echt gebeurd is, weet ik niet. Anja heeft er weleens iets van gezegd maar Anja was jaloers. Jos heeft er nooit iets van gezegd en dat is net zo nietszeggend als het ‘welles’ van Anja. Mocht het ooit werkelijk zijn gebeurd, dan zou hij vast en zeker hebben gezwegen en er enkel aanleiding in hebben gevonden zijn vriendinnetje nog heviger lief te hebben, haar nog vuriger te berijden, met het beeld van mijn beschuimde kop voor ogen. Zo was Jos wel.

‘Teringgoedwijf’, dacht ik en kneep nogal fors in haar kont. Ze jankte en kronkelde en lachte.

‘Jos sla hem! Je moet hem slaan!’

‘Mens, rot op’, zei Jos.

‘Goed zo’, zei ik, ‘zo mag ik het horen. En nu opsodemieteren want anders knijp ik je ook nog in je tieten.’

Natuurlijk bleef ze staan, heel stoer wijdbeens en met de borst vooruit.

‘Toe dan als je durft, knijp dan!’

En ik kneep. Met beide handen in beide borsten. Grote zachte borsten. En eigenlijk kneep ik niet echt. Ik legde rustig mijn handen rondom haar borsten en mijn handen waren vol borst. Wel vaker had ik borsten gevoeld, de borsten van Anja met name, maar nog nooit had ik ze zo gevoeld, zo echt gevoeld dat het borsten waren, dat het waarachtig borsten waren. Dit soort dingen verzin je niet als je zeventien bent, niet in deze woorden, maar toch: 'Dit zijn haar borsten en dit zijn mijn handen. Nu houdt de wereld op met zwoegen en al het vroegere is voorbij.' Zoiets voelde ik.

Maar de wereld hield hoogstens even de adem in en vervolgens barstte de hel los. Anja trok me naar zich toe en draaide mij om en toen ik haar woedende hoofd zag, kon ik mij niet meer beheersen en begon als een idioot te lachen. Ik lachte haar uit, recht in haar gezicht. Nog nooit van m'n leven had ik zo'n pathetisch miserabel gedrocht gezien. Ik verachtte haar en ik haatte haar, ik haatte haar diep en wreed omdat ze Anja heette.

Ik weet nog steeds niet waarvan mijn hoofd zo licht was op dat moment, van het bier of van de liefde of van de haat of van alles tegelijk, maar in elk geval zweefde alles geruisloos en liefdevol door mij heen. De klap in mijn gezicht van Anja. De uitbarsting van pret van Marie-José. Het schuchtere lachje van Anja en de uitbarsting van pret van Anja. Het bulderen van Jos en de opmerkingen van Jos en zijn hand die stevig in mijn kruis greep: 'Wil je dat weleens bij je eigen vriendin doen!' Daarna nog een speels kneepje in mijn billen van Marie-José en nog eentje erachteraan van Anja en zelfs nog een kusje van haar. Dolle pret in de keuken en weer een heel genoeglijke avond. Die Marcel toch...

Zwijgend bromden wij naar huis. Kussen wilde ze niet. Ze liep naar de deur en draaide zich om:

'Was het lekker?'

Even wist ik niets terug te zeggen. Gelukkig schoot me haar klap nog net op tijd te binnen.

'Vond jij het lekker?'

'Wat bedoel je?'

'Slaan schatje. Sla je graag?'

'Lul', zei ze.

Ruzies werden bijgelegd en nieuwe ruzies ontstonden. Zoals dat gaat in de halve liefde: half om half. Een gezellige tijd, mijn verkering met Anja. We deden leuke dingen met z'n allen. We gingen bijvoorbeeld op fietsvakantie, in de zomer van 1982, naar Rekem, in België, vijftien kilometer van huis. Ik herinner me de grote Rijksweg van Maasmechelen naar Rekem, op weg naar camping 'De Zonnevijver', en de schroeiende zon, 's morgens vroeg al 'recht in je postzegel'. (Je gezicht. Term van Jos.) Ik herinner me dat we stopten omdat Gerard in een lantaarnpaal wilde klimmen waaraan een Italiaanse vlag hing te wapperen. 'Voor De Zolder', zei hij. De avond tevoren was Italië wereldkampioen geworden en in Maasmechelen, waar veel Italianen woonden, waren de sporen van het feest nog goed te zien. Veel glas en blik en hier en daar een gescheurde vlag. Gerards vlag was heel. Hij bond één punt aan zijn stuur en een andere punt aan zijn bagagedrager. Zo reden we verder. Elke auto die ons daarna voorbijreed of tegemoetkwam, leek vol Italianen: een hoop getoeter en geschreeuw. We vonden het prachtig. 'Italia!' riepen we, 'Italia!' Totdat de vlag tussen de ketting van Gerards fiets kwam en Gerard viel en zijn pink brak. Toen stonden we met z'n allen om hem heen en we lachten. We geloofden niet dat hij echt pijn had. (Zo ongeveer stonden ze een maand of twee later ook met z'n allen om mij heen, op De Zolder. Ook toen stonden ze te lachen omdat ze niet geloofden dat ik echt pijn had, omdat ze dachten dat ik gewoon dronken was. Dronken was ik inderdaad, maar ik had ook wel degelijk pijn. Uiteindelijk tilden ze me op en brachten me naar huis. Hoe ik in bed ben gekomen, weet ik niet. De volgende ochtend werd ik wakker met een enkel die zo dik was dat ik vreesde dat mijn huid zou openbarsten. Vader bracht me naar de EHBO en daar kreeg ik gips. Gescheurde enkelbanden, tijdens het dansen, terwijl ik bezopen was.)

Met Gerard ging het nogal. Hij had wel pijn maar wilde toch doorfietsen. In Rekem belden we zijn vader en die kwam hem halen, twee uur nadat hij van huis was gegaan. 's Avonds bracht pa hem weer terug, met z'n hand in het gips.

Gek wat je je zoal herinnert van zo'n vakantie. Kleine dingetjes waarover je nog steeds glimlacht, al weet je bij God

niet meer waarom. Wat was er zo leuk aan die doos bevroren frikadellen die we in de snackbar van de camping haalden, toen we op een avond wilden gaan barbecuen en geen vlees hadden? Ik weet nog hoe we hebben staan lachen in die friettent. Waarom eigenlijk? En die jongens uit Gouda, rockers met Kreidlers: ‘Hé buurman, ouwe rukker, als je 's lekker wil neuken, mag je mijn pik wel 's lenen!’ Dat riepen ze om vier uur 's nachts, wanneer ze uit de kroeg kwamen en met hun brommers alsmaar rondjes draaiden rondom de tent van hun buurman, een ouwe rukker, vader van twee kinderen die niet konden slapen. Die jongens werden later door de politie en wat honden van de camping gehaald. Waarom dat leuk was, vraag ik me af. Toen we in Rekem waren, won Peter Winnen de etappe van Alpe d'Huez naar Morzine: een vette, zwetende, blote mannenbuik werd tegen me aangedrukt, m'n rug nat van andermans zweet. Iedereen stond tegen elkaar aan geplakt, hing over elkaar heen en verdrong zich voor de TV om Winnen te zien finishen. Daarna zuipen. In Rekem verloor TweedeJos zijn contactlenzen. Ik duwde hem in het meer, op weg van de kantine naar de tent, 's nachts, bezopen.

In Rekem heb ik haar voor 't eerst naakt gezien. Een beetje vaag weliswaar, maar toch naakt. Drie keer. Dat was 's nachts, wanneer we dronken waren en naakt gingen zwemmen. Gerard mocht niet zwemmen en toch was hij naakt. In z'n blote kont zat hij langs de kant van het water en keek toe. Het ging ook niet om dat zwemmen, meer om het naakt zijn. Het was vooral heel spannend. Uiteindelijk, na het spelen en spetteren, lagen er dan vier paartjes in het ondiepe water, kijkend naar elkaars blote lijf, naar de sterren en de maan en hun huppeldans over het rimpelende water, naar Gerard en Marijke, in tedere omstrengeling boven op de duikplank, beetje kussen, beetje strelen, beetje verliefd...

Anja zit op haar kont in het zand met opgetrokken knieën en ik zit op haar en het water knabbelt aan mijn schenen. Zij streelt mijn rug. Over haar schouder heen kijk ik naar de blote rug van Jos, zijn haar, haar hoofd er vlak boven en haar handen in zijn nek. Ik kijk haar aan. Ik knipoog. Ik steek mijn tong naar haar uit, tongzoen de lucht, tongzoen de nacht. Ik kijk haar aan, diep in haar donkerbruine ogen, en ik kus haar

in haar hals... In Anja's hals kus ik haar. O Marcel... O Marie-José... Maar het wordt fris. Het wordt laat, al bijna licht.

Nog later, in bed, als iedereen slaapt, lig ik wakker en bekijk haar. Geen toeval dat ze naast mij ligt. Dat heb ik zo geregeld. Twee knuistjes uit haar slaapzak, mond halfopen en een draadje spuug tussen onderlip en boventanden. Dat zou ik wel kapot willen maken, met mijn pink of met een dun stokje. Ik durf niet. Ze zucht, twee of drie haartjes die even opwaaien en vervolgens weer gaan liggen. En nog een keer. Toe maar meisje. Slaap maar blaas maar; ik pas wel op. En trek je been in. Er zit een gat in je slaapzak en je been steekt erdoorheen. Dadelijk heb je koude voeten. Wacht... laat me je warmen. Hier, mijn voet, mijn voet tegen jouw been. Lekker warm. Laat me je strelen, zachtjes... (Ik heb haar gestreeld, heel eventjes, heel zachtjes met twee tenen over haar scheen en daarna trok ik mij af.)

Mooi was ik

Ik stond voor de spiegel en zong een lied. Een treurig lied, vond ik, een mooi maar treurig lied. Ik huilde. Dikke echte tranen van droefenis zag ik wellen in mijn ogen, dikke zware tranen die langs mijn wangen naar beneden rolden, een moment aan mijn kin bleven hangen alsof ze twijfelden en tenslotte toch maar vielen. In de wasbak. Ik boog voorover naar de spiegel en bekeek mezelf: mooi was ik, als ik huilde. Ik deed dat wel vaker. Terwijl mijn ouders en mijn broer en zus in de kamer voor de TV zaten, liep ik naar de badkamer en sloot me op. Voor de spiegel ging ik dan staan zingen, staan huilen. Zomaar, omdat ik het mooi vond. Ik was een raar mannetje, vond ik, maar dat vond ik niet erg. Dertien zal ik zijn geweest.

Voor de spiegel in de badkamer sta ik, blote voeten op de koude tegels - doet me niks - de broek op de enkels en het geslacht op de rand van de wasbak. Ik was mijn geslacht. Omdat ik vanavond op stap ga. Omdat je nooit kunt weten wie je tegen het lijf loopt.

Een pluisje in mijn navel. Diepe navel, dieper naarmate ik zwel, naarmate ik drink.

Ik trek mijn broek omhoog en knoop 'm dicht. Mijn broekriem gaat verloren in de rol vet rondom mijn middel.

Ik zing een lied. Ik sta voor de spiegel en zing een lied van vroeger. Ik zou nu best even willen huilen om iets. Helaas geen tijd voor tranen. Het is donderdagavond, uitgaansavond. Het is al bijna middernacht en dus de hoogste tijd om uit te gaan. We beginnen in een rustige kroeg, Bertram en ik, en we bouwen het langzaam op. Traag maar gestaag, tot we van onze kruk lazeren.

In de rustige kroeg zitten Bertram en ik stevig te drinken en we bespreken onze situatie. Onze situatie van alleen zijn tegen wil en dank, van een vrouw willen hebben, een zeer bepaalde vrouw als dat mogelijk is, of - indien er niets anders overschiet - een tamelijk willekeurige, het zou vast een begin wezen. Onze situatie: het gevoel hebben voor iets moois geboren te zijn dat erg lang op zich laat wachten en misschien wel nooit

zal komen, veel drinken en dat niet erg vinden, enkel nog leven vlak onder het schedeldak, in mijmeringen over vroeger en over later, over wat had kunnen zijn en over wat misschien toch best nog wel eventueel zou kunnen komen, ooit...

‘We moeten vooral heel veel drinken’, zegt Bertram.

‘Ja, dat moeten we doen. We moeten niet vergeten veel te drinken.’

En hij bestelt. Twee vingers, twee bier, vier gulden, een munt van vijf en de rest mag ze houden. Toe maar.

‘Op alles, groot schrijver.’

‘Op de volgende, groot lezer.’

We klinken, we drinken, en alles komt best wel goed. Heus. Dat beloven we.

‘Nog ongeveer twee weken, dan zou ik iets moeten horen.’

‘Twee weken?’

‘Ja, ongeveer, begin april.’

‘Wat denk je, wordt 't wat?’

‘Tja... wordt het wat? Het is kort, dat is waarschijnlijk een probleem.’

‘Tachtig pagina's’.

‘Achtenzestig, 136.680 tekens. Zo moet je dat tellen: als elke pagina volledig bedrukt zou zijn, zonder spaties en zonder witregels, dan zouden er 67 maal 30 maal 68 tekens in *Cel* staan. Dat is 136.680. Bijna tweemaal zo groot als *De Uitvreter*, een stuk kleiner dan *Kaas* maar toch weer heel wat dikker dan *Het Dwaallicht*, dat is maar 85.239. Ik doe best zinnige dingen in mijn vrije tijd, zoals je hoort.’

‘Beslist, dat had ik niet gedacht. Een meevaller van de betere soort, als je het mij vraagt.’

‘Bier?’

‘Volgaarne, gaarne vol.’

Twee vingers voor twee bier en een gulden voor haar glimlach.

‘Straks, als ik rijk ben, dan koop ik deze kroeg op en dan gaan we hier wonen, jij aan die kant van de bar en ik aan deze kant en dan koop ik haar erbij om naar ons te glimlachen. Als mijn boek flink verkoopt.’

‘Je wilt er nog rijk van worden ook, waarom ook niet.’

‘Eerste druk, vijfduizend exemplaren, twintig gulden per stuk, tien procent: tienduizend foppen.’

‘Ach ja, natuurlijk.’

Hij glimlacht. Ik ook.

We verlaten de ene kroeg en rollen de volgende binnen. Daar drinken we verder, zitten aan de bar en lullen, over niets. Over filosofie:

‘Ik weet eigenlijk helemaal niets van filosofie’, zeg ik, ‘ik zou me erin moeten verdiepen.’

‘Och’, zegt Bertram, ‘filosofie is allemaal gelul. Je kunt beter veel bier drinken. Filosofie lost niets op, alcohol wel.’

‘Een waar woord, dokter. Maar toch zou ik er eens in moeten duiken.’

‘Waarom?’

‘Omdat ik schrijf. Een schrijver zonder filosofie is een verteller, een clown. Laat het zo dun zijn als een vloeitje, zonder filosofie marcheert er niets. Gewoon een of ander citaat er bijslepen, een of andere filosoof, zodat het naar iets verwijst, iets vaags.’

‘“Vies is lekker”, zoiets? Of Nietzsche, doet het altijd erg goed. Girard misschien, transcendentie en bemiddelaar? Ja, doe dat maar. Past leuk bij je hoofd.’

‘Helemaal mijn idee.’

De kroegen zijn altijd dezelfde kroegen en ook de mensen, de koppen tegen wie je nooit een woord hebt gesproken maar die je net zo bekend voorkomen als die van je eigen ouders, de volgorde van de dingen die gebeuren en niet gebeuren, vrouwen die je hebben kunt en niet zou willen hebben en vrouwen naar wie je eindeloos staat te gluren, totdat ze er met een plotseling te voorschijn getoverd vriendje vandoor gaan... Uiteindelijk hang je zoals altijd halfbewusteloos over de bar in Diogenes, niet meer drinken nu, niet meer praten, voor het slapen gaan jezelf nog even wat opgeilen, staren naar wild dansende meisjes van achttien in doorweekte witte T-shirts, naar de vage omtrekken van hun tepels. Drie losse guldens toevallig in je zak, een pakje condooms uit de automaat op de plee... omdat je nooit kunt weten, omdat je wellicht op deze

manier de gebeurtenissen over je af kunt roepen. Diogenes: waar dromen simpelweg dromen blijven en waar drinken niets kost omdat je niet meer drinken kunt. Bertram en ik aan de bar en zij komt binnen, Marie-José, mijn vrouw. Tussen massa's rondzwaaiende armen op de dansvloer zie ik haar naar het podium schuifelen. Ze ziet er belachelijk uit. Het haar in een dikke knot op haar hoofd. Truttig bloesje.

Bertram ziet mij gluren en stoot me aan: ‘Marie-José?’

‘Ja.’

Marie-José met een drietal mij onbekende vriendinnen. Gezellig een avond met de meiden op stap, lekker swingen, lekker uitleven.

‘Ik ga.’

Bertram gaat met me mee. Ik wil haar niet zien. Wil niet dat zij mij ziet. Vlucht.

Terwijl ik haar voorbijloop, draait zij haar hoofd om en kijkt me aan. Ik zeg vriendelijk ‘dag’ en knipoog.

‘Dat is Marie-José niet’, zegt Bertram.

‘Nee, dat is ze niet.’

Marie-José en Marcel: echte liefde

In de friettent heb ik haar gevonden, mijn verloren geliefde, Marie-José, mijn lief, mijn lief, o waar gebleven. Het was een novembernacht - herfst, vergankelijkheid, dood: een beetje behoorlijk dichter zou er nooit zo lullig instinken - in 1984. Dronken zoals wel vaker, op weg naar huis vanuit Diogenes, toch weer in de friettent:

'Een patatje oorlog en een kaassoufflé. En een halve liter.'

De leesmap. Bij de dokter lees je folders over kanker en in de friettent lees je *Aktueel* of *Panorama*. Tieten en doodslag, zo hoort dat. Sonja is Leeuw, net als ik: 19-8-'62. Ze is 1,71 lang, weegt 58 kilo, borsten 94, taille 65 en heupen 93. Hekel aan: mannen met slechte adem. Hobby: mannen, zwemmen, uitgaan en lezen. Droom: ooit een beroemd model te worden. Vervolgens blote Sonja op rode motor, blote Sonja onder de douche, blote Sonja tegen paal, blote Sonja op bank, blote Sonja in de tuin (met vlindernetje maar zonder vlinders). Lieve blote Sonja.

Jeffrey D. zit in de dodencel, al zeven jaar. Wegens verkrachting en moord, driemaal. 'Gruwelijke foto's' van zijn tweede slachtoffer, 'de pas achttienjarige Suzanna', opengesneden van 'anus tot navel' (maar dat zie je natuurlijk niet). De wereld is geen lolletje.

'Een patatje oorlog, asjeblief.'

'En m'n frikadel?'

'O, ja, sorry, komt er aan hoor.'

Hij is nieuw. Als het druk wordt, gaat het mis. Geeft niet, wij hebben toch geen haast. Wij hoeven nergens naartoe. 'Doe maar rustig aan hoor, ik hoef nergens naartoe. En zet er nog maar een halve liter naast.'

Ik lees: 'De ogen van Jeffrey zijn niet meer dan twee zwarte gaten in zijn hoofd. Ondoorgrondelijk, dof, geen emotie. Het is alsof ik tegenover een hol lichaam zit waaruit de geest is verdwenen. Ik ben bang. Waaraan denkt hij? Aan Suzanna? Aan Katherine-Ann, zijn eerste slachtoffer, blond, mooi, 22? Of aan Jolien, de laatste jonge vrouw aan wier leven zo wreed een einde kwam?'

Het is tien voor drie in de vroege vrijdagochtend in Cafeta-

ria Bottendaal, de laatste halteplaats op weg naar huis. Het is weer helemaal mis, alweer, nog steeds.

En toch, denk ik, zolang je nog kunt genieten van je droefenis, zolang is het zo slecht nog niet. Ik kan er tenminste nog om janken, omdat het allemaal zo verdomd romantisch is: deze eenzaamheid, deze friettent, die hele kruisweg langs bruin café en swingcafé en filmcafé en nachtkroeg, deze kruistocht naar vrouw of vriend. Mijn eigen tranen kunnen me goddank nog steeds ontroeren en nog steeds vind ik mezelf mooi wanneer ik droevig ben en huil. Soms sta ik voor de spiegel en tuur met betraande ogen in mijn betraande ogen. Dan zou ik mezelf wel willen kussen. Dat heb ik ook wel eens gedaan. Ik blijf toch mijn eigen kleine jongen, mijn boefje, mijn batje.

‘En een frikadel, asjeblief.’

Laat ik er maar niets van zeggen, hij is nog nieuw. Maar eigenlijk hoef ik dit niet te accepteren. Hij is verdomme helemaal opengebarsten, zo lang heeft hij in het vet gelegen. Dit hoef ik niet te pikken.

‘Deze hoef ik niet.’

‘Wat zegt u?’

‘Dat ik deze niet hoef. Kijk dan, helemaal opengebarsten.

Veel te lang gebakken, hij is ontploft.’

‘O, dat had ik niet gezien. Ik zal er meteen een nieuwe ingooien.’

‘Nee, laat maar. Geef m'n geld maar terug, ik ga naar huis.’ Hij geeft warempel geld terug. Sukkel. Toch snel verdiend: frietje oorlog, twee halve liters en een kapotte frikadel voor niks en ook nog éénvijfentwintig fooi.

‘De mazzel.’

‘Bedankt en tot ziens.’

Slechte flipperkast trouwens, nog nooit een vrij spel op gehaald. ‘Nieuw: gehaktstaaf met pittige pepersaus.’ Niet te vreten.

‘Dag dames.’

‘Dag Marcel.’

‘Hè, hallo... hé... verdomme... nee toch... echt?... ben jij 't?’

‘Nee, haar zus.’

‘Marie-José...’

‘Ja.’

‘Wat?... waarom?... Marie-José...’

‘Marie-José van der Kamp, negentien jaar, eerstejaars Lerarenopleiding, Groenestraat 212, middelste bel tweemaal bellen, aangenaam.’

‘Wat doe jij hier?’

‘Ja, nou is 't wel genoeg. Friet eten. Wat doe jij hier?’

Wat ik hier doe? Ik eet hier friet en ik drink hier bier, dat doe ik elke nacht, al een half jaar lang. Ik lees hier vieze boekjes om in de stemming te komen en daarna ga ik naar huis en daar lees ik nog viezere boekjes en trek me af terwijl ik aan jou denk. Dat soort dingen. En wat ben je veranderd. Je bent verdomme een punkmeisje geworden. Zo'n zwartgeverfde punkmeid die eruit ziet alsof ze heel erg stinkt maar die zich heus fatsoenlijk wast en ook best van een lekker geurtje houdt, op z'n tijd. Wat zie je er gek uit. Maar wel lekker.

‘Nou?’

‘Gewoon. Friet eten.’

‘Wat doe je in Nijmegen?’

‘Studeren.’

‘Wat?’

‘Nederlands.’

‘Hoeveelste jaars?’

‘Tweede.’

‘Bevalt?’

‘Prima.’

‘Verkering?’

‘Nee.’

‘Ik ook niet.’

Zij ook niet. Zullen we dan samen...? Heb je misschien zin om...? Zullen we 'ns een keertje...?

‘Ik pak effe een frietje en dan gaan we naar mij toe, even wat drinken, wat kletsen. O trouwens, dit is Mireille en dit is Sonja, ook allebei Lerarenopleiding. Wijfjes, dit is Marcel Muurens, van de middelbare school.’

‘Sonja.’

‘Dag Sonja. Ben jij Leeuw?’

‘Nee.’

‘O.’

‘Ik ben Mireille.’

‘Ook geen Leeuw?’

‘Jawel, toevallig wel.’

‘Zo, kijk 'ns aan. Dat is een heel goed sterrenbeeld, Leeuw, een van de betere.’

‘Dank je. En jij bent dus Marcel. Gôh, dat we dat nog mogen meemaken, dat we jou nog mogen ontmoeten.’

‘Hoezo, heeft Marie-José over mij verteld?’

‘Nee.’

In Cafetaria Bottendaal hebben we elkaar gevonden, beiden dronken. Erg romantisch was het niet. Geen complimentjes, geen speelse kneepjes in elkaars arm of woordloos gestaar in elkaars ogen, geen geflirt. Effe een frietje pakken en dan gaan we naar mij toe, neuken. Dat zei ze, op haar eigen manier, in haar eigen woorden. Daar kwam het in de praktijk althans op neer.

‘Let maar niet op de rommel, dat doe ik zelf ook niet.’

Posters van blote mannen. Schildpadden, vier stuks. Een parkiet. Lege wijnflessen en één volle. Peuken op de bank en op de vloer, overal. Maandverband en tampons op de vensterbank. Lege pakken Appelsientje, zeven of acht. Overal pakjes vloei zonder flapje (verdovende drugsmiddelen, zegt ze). En heel veel oude kranten.

‘Muziek?’ vraagt ze.

‘Nee dank je, ik druk er net een uit.’

‘Wat wil je horen?’

‘Wat je toevallig open hebt.’

‘D'accord.’ (Dat zei ze altijd. Alles was altijd ‘d'accord’, een pilsje was altijd d'accord en vrijen was ook altijd d'accord. Voor Marie-José was alles d'accord want Marie-José deed precies waar ze zin in had, was helemaal zichzelf, want Marie-José was van de punk, al een maand of twee en nog een week of zes. De stakker.)

‘Wijn?’

‘D'accord.’

‘Dat doen we hier niet hè. Ik zeg “d'accord” en jij verzint zelf maar iets.’

‘D'accord.’

Zij lacht. Ik ook.

‘Je bent veranderd’, zeg ik.

‘Ja? Ben ik veranderd? Hoezo?’

‘Je bent...’

‘Ja, ik ben ook veranderd. Ik ben veel vrijer geworden. Ik heb schijt aan iedereen en iedereen heeft schijt aan mij en als ik zuipen wil dan zuip ik en als ik blowen wil dan blow ik en als ik neuken wil dan neuk ik. Ik ben gewoon mezelf.’

‘Heb je zin om te...’

‘Neuken? Of zuipen? Of blowen? Of alledrie? Zeg het maar.’

‘Laten we vooraan beginnen.’

‘Helemaal vooraan?’

‘Helemaal.’

‘Goed, dan gaan we praten: hoe is het met jou?’

‘Dat is niet eerlijk.’

‘Okee dan, trek je broek uit.’

Marie-José was helemaal zichzelf, toen. Ze deed waar ze zin in had en verder had ze schijt aan alles en iedereen. Die avond had ze zin om te vrijen en dus gingen we vrijen. Het was goed die avond. Geen gedoe met condooms, geen gelul vooraf of ondertussen, gewoon vrijen. Ik was niet te nerveus en niet te geil, ik was precies goed en zij was precies goed en dus was alles heel goed.

‘Trek je broek uit’, zei ze - en dat deed ik. ‘En nu jij’, zei ik, toen ik naakt voor haar stond. Ze kleedde zich uit. Zonder show, heel gewoon. Alsof ze ging douchen. Toen stonden we naakt tegenover elkaar, nog een moment onwennig. Ik tilde haar op, haar kruis tegen mijn buik en haar benen om mijn middel, en zo droeg ik haar een rondje door de kamer. Voorzichtig legde ik haar op het bed. Het was fijn.

Na het vrijen lig ik in de holte van haar buik. ‘Kom in mijn holletje’, zegt ze. Ik trek mijn knieën op tot aan m'n kin, kruip tegen haar aan, kleine snikgeluidjes voor de lol, ben een baby tegen haar buik, haar grote lieve dikke dronken baby. Nu is alles goed. Geen vragen, niks. Gewoon, kijken naar haar navel - een echt gaatje in haar buik en niet zo'n verwrongen knopje.

Even met de pink erin. Leuk zeg. M'n neus is een auto, vroemvroem, een auto op weg tussen haar borsten omhoog naar haar mond. Ik rem. Ik kijk. Ik kijk naar jou en jij kijkt naar mij. Je bent mooi - nog steeds. Ik vraag: 'Wil je met me gaan?'

Jij vraagt: 'Waarnaartoe?'

We lachen. We vinden ons leuk.

'Geef kus!' zeg ik.

En je geeft kus. Een natte, vol op de mond.

Dan stilte, heel even, en vervolgens gefluister in een andere tijd: jullie twee, hand in hand zonder te kussen, fluisterend en giechelend, en het is al bijna elf uur.

Zoveel vragen. En als ik dan naar je keek, merkte je dat? En wat voelde je dan? Toen ik in je borsten kneep, weet je dat nog? En wat vond je daarvan? Was je toen ook verliefd op mij, een beetje? Maar voelde je wel iets voor mij, iets anders dan voor anderen? En Jos? En in De Kippehof? Was het alleen maar wraak of omdat je dronken was of voelde je je ook echt tot mij aangetrokken? Heb jij je nooit schuldig gevoeld?

Zoveel vragen, nooit gesteld en nooit beantwoord. Het kon natuurlijk ook niks worden. Ik lag naast haar, na het vrijen en na het wiegen, ik keek haar aan, keek in haar gesloten ogen, zag hoe lief ze sliep en vroeg: 'Stel dat je het zou mogen overdoen, hoe zou je het dan aanpakken?' Ze sliep.

'We zien wel wat het wordt. Op dit moment ben ik niet verliefd en ik wil me ook niet binden. Ik wil vrij zijn, mezelf zijn. Maar misschien word ik nog wel verliefd, misschien, dat weet je toch niet. Laten we gewoon iets afspreken, iets leuks, ergens eten, een film, zomaar iets... Laten we gewoon zien wat het wordt.'

Ze draagt een groene onderbroek en een witte bh en verder niets. Ze ligt op bed en op haar buik liggen twee schildpadden. Ze kwebbelt maar door zonder me aan te kijken, kwebbelt over relaties en over wat ze daarvan vindt, over zich binden en vrij zijn en verliefd zijn. Ik moet niet meteen te veel verwachten. Er zijn nog zoveel dingen die ze wil doen in haar leven, ze is nog zo jong. Ik moet daar rekening mee houden.

Ik doe m'n best om mijn mond te houden. Wie zegt dat ik iets verwacht? Wie zegt dat ik verliefd op haar ben? Wie zegt dat ik een relatie met haar wil? Waar haalt ze in godsnaam de arrogantie vandaan om mij in de bedelaarsrol te dwingen? ‘Ach meisje’, zou ik willen zeggen, ‘ik wilde je gewoon eens lekker neuken en verder niks.’ Ik zeg het niet, zwijg. Laat maar kletsen, we zien wel wat het wordt. Ze zal zien wie de bedelaar is, wie zich binden wil en wie niet.

‘Prima, doen we. Ik ben ook niet verliefd op jou maar ik vond het wel fijn, lekker. We zien wel. Bel me maar op als je iets leuks wilt gaan doen.’

‘Ja’, zegt ze, ‘goed.’

Ik sta op en zoek m'n kleren bij elkaar.

‘Ga je nu meteen weg? We hebben nog niet ontbeten.’

‘Ja, ik heb nog een afspraak, dadelijk, om half twee.’

‘O’, zegt ze. Dan zet ze de schildpadden op de grond, komt naar me toe en omhelst me.

‘Niet doen’, zeg ik, ‘ik moet echt gaan.’

‘Ja, weet ik lieverd.’ Ze gaat zitten.

Ik kleed me verder aan, stop m'n shag in m'n broekzak en pak m'n jas.

‘Dag meid’, zeg ik.

‘Dag jongen’, zegt zij.

Weer staat ze op en weer komt ze naar me toe, omhelst me, springt tegen me op als een jong poedeltje en duwt me achterover op het bed.

‘Marie-José, asjeblief...’

‘Ja, ik weet't, sorry, ik vind je zo lief.’

‘Dat weet ik. Ik vind jou ook lief maar ik moet echt gaan. Echt.’

‘Ja, ga maar. Zal ik je vanavond bellen?’

‘Doe maar, als je daar zin in hebt.’

‘Ja, dat doe ik. Of weet je wat: ik kom gewoon bij je langs. Gaan we iets leuks doen. Ja?’

‘Vanavond kan ik niet.’

‘Morgen?’

‘Ja, morgen kan wel. Of nee, kom toch maar vanavond, ik zeg het wel af.’

‘Wil je dat wel?’

‘Ja, kom vanavond maar.’

Ze wilde onafhankelijk zijn en vrij, zichzelf zijn, dingen doen, de wereld ontdekken en wat niet al. Ze wilde nog zoveel, zei ze. En natuurlijk deed ze niks, helemaal niks. En natuurlijk wilde ze ook helemaal niks. Een hoofd vol ondergaande zonnen en een buik vol vlinders en niet meer dan dat. Een caissière die kan hoofdrekenen, zo'n type. Iemand die zich met dat kleine beetje extra intelligentie dat haar gegeven was, volstrekt geen raad wist. Een ver en vaag vermoeden van een hoger doel, dat had ze toen ik haar ontmoette. In haar buik borrelde het van de sentimenten, maar ze kon niet schilderen en niet dichten en niet zingen, ze was nu eenmaal geen kunstenaar en aan een psycholoog was ze nog niet toe, en dus bleef ze zitten met die paar gevoelens van d'r, met dat geborrel, spoedig gepruttel, en uiteindelijk stilte. Ze was tevreden. Ze had gezegd dat ze geen relatie wilde en ze wilde niets liever dan dat. Dat ze niet verliefd op me was, had ze gezegd, maar ach, ze was zo verliefd, zo aanhankelijk. Een heel klein meisje dat graag een grote knuffelbroer wilde. Zo iemand als ik.

We zouden wel zien, spraken we af, en we zagen wel. We zagen elkaar diezelfde avond en diezelfde nacht en de volgende ochtend en de volgende avond en de volgende zes jaar. Een perfect paartje waren we, vond moeder. En misschien waren we dat ook wel, af en toe.

En haar vrijheidsdrang? Ach, wanneer ze op de wc was dan riep ze me weleens. Dan ging ik kijken en dan stond ze wijdbeens boven de wc-pot met haar billen naar mij toe, stond ze te plassen als een jongen en te lachen als een kind. Een keer of drie heeft ze dat gedaan. Of als we samen liftend naar Geleen gingen, naar onze ouders, dat was natuurlijk ook wel een beetje vrijheid.

De zes weken zijn om. Nu kan elke dag de eerste zijn. De eerste van mijn schrijversleven. Gek dat je jezelf geen schrijver kunt noemen zolang je niets gepubliceerd hebt. Het is een soort titel, eigenlijk. Terwijl je wel degelijk schrijft.

Wat zijn dat voor mensen die je werk beoordelen? Of die lui de hele dag niks anders doen dan lezen? Niet echt een spannend baantje. Als je hoort hoeveel manuscripten er jaarlijks binnenkomen en hoeveel drek daartussen zit. Handge-

schreven vodjes. Herschreven dagboeken. Gescheiden huisvrouwen die van de psycholoog hun levensverhaal moeten opschrijven en die er maar meteen een roman proberen uit te slepen. Ga d'r maar aan staan. Lees zoiets maar 'ns elke dag. En ze verpesten de markt met hun gezever, die huisvrouwen. Probeer maar eens op te vallen tussen al die onzin. Hoewel het natuurlijk al scheelt wanneer het er netjes uitziet, mooi getypt en mooi gelijmd. Wat dat betreft zit ik met *Cel* wel goed. We zullen zien. Deze week weten we meer.

Marie-José en Marcel: vuur en as

Echt vurig is onze liefde eigenlijk nooit geweest, ook niet in het begin. We waren redelijk tevreden met elkaar, wij tweeen. Niet eens zozeer vanwege het feit dat zij Marie-José was en ik Marcel en dat uitgerekend wij tweeën samen waren, nee, gewoon, omdat we met iemand waren en niet langer alleen, zij niet en ik niet. Het was goed om met iemand te zijn, met iemand thuis te zijn en je met iemand thuis te voelen, en niet elke avond opnieuw op pad te moeten, eruit, naar de kroeg, op zoek. Ik was tevreden met haar en zij met mij. Eigenlijk woonden we al vanaf de eerste nacht samen. Elk moment van de dag waren we bij elkaar, bij mij of bij haar, en na een paar weken besloten we te gaan samenwonen. ‘Scheelt toch een hoop geld’, zeiden we. Toen woonden we samen. Haar kamer werd ons huis en als er op de benedenverdieping een kamer vrij zou komen, zouden wij die overnemen. Zo ging het.

Nu ik eindelijk had gevonden wat ik al die tijd had gezocht, een stem uit een vrouwenlichaam, kon ik mij ook eens gaan wijden aan de studie. Meteen werd duidelijk hoe gering de motivatie altijd was geweest: het interesseerde me werkelijk niet. Ik kon me er eenvoudigweg niet toe zetten. Ik probeerde nog een keer of twee aan een tentamen mee te doen, heb nog een pagina of drie van een werkstuk geschreven, rotzooide nog een tijd wat aan en besloot er uiteindelijk mee op te houden. Om mezelf te verantwoorden, haalde ik dat schrijversverhaal maar weer eens van stal: ‘Ik wil een schrijver zijn en daar wil ik voor lijden. Als ik er m'n studie voor moet opgeven dan moet dat maar.’

‘Wij klampten ons aan elkaar vast, Marie-José en ik. Snap je?’

‘Ja, ik herken dat. Ik herken dat heel sterk.’

Bertram herkent dat heel sterk. Waarom vertel ik hem dit?

‘Het is niet zozeer dat je niet zonder elkaar kunt, dat niet, maar het ligt zo voor de hand. Wat je ook wilt, altijd is er iemand met wie je het kunt doen. Noem maar op: vrijen, ruzie maken, je vervelen, je afreageren, iemand de schuld geven van je eigen mislukking, alles. Het is zo makkelijk.’

‘Precies.’

‘Je beperkt jezelf enorm. Je doet geen enkele moeite om andere mensen te leren kennen, je hebt genoeg aan jezelf en aan haar, denk je. En als je met een vrouw in een kroeg staat te praten, vraag je je niet eens af hoe het zou zijn om met haar je leven te delen. Hooguit vraag je je af hoe ze in bed is. En daar ga je dan voor, voor de seks. Dat is het enige waar je op aast, de rest interesseert je niet. Je stompt jezelf zo af in je tevredenheid.’

‘Ben je vaak vreemdgegaan?’ vraagt hij.

‘Redelijk. Ik ben niet zo trouw.’

‘Schijt aan de trouw; schijt aan de vrouw. Lang leve de vrije liefde!’

‘Proost.’

En je lult maar door en je lult maar door.

Liefde in ons eerste voorjaar. Samen fietsen we over de dijk door de polder. Het water van zilver en het riet van goud, mooi is het leven en haar haar is zwart met een blauwe schijn - even stoppen op een bruggetje - haar ogen zijn donkerbruin maar nu het zonlicht er zo zijdelings in schijnt, kleuren ze lichter. Twee gouden knikkers: honderdduizendmiljoentellers.

‘Pinkie’, zeg ik.

Ze begrijpt het niet. Natuurlijk begrijpt ze het niet. Ik heb geen zin het uit te leggen. Ze is gewoon verschrikkelijk mooi en ik ben gewoon verschrikkelijk verliefd, geil. Dadelijk gaan we ergens op een terrasje zitten en drinken we iets en straks gaan we vrijen, tussen *Studio Spert* en *Koot en Bie*.

Ik zag wat liefde was. Het heette *Danerolles*, croissantjes uit blik. Je rolt ze uit en je rolt ze weer op, stopt ze in de oven en bakt ze, voor je vriendin, op zondagochtend, terwijl zij nog in bed ligt en slaapt.

Ik was eens op een ochtend bij Hugo. Hij stond aan het aanrecht en rolde deeg. Ik vroeg wat hij maakte en hij vertelde dat hij Danerolles maakte, croissantjes, voor Nicole, zijn vriendin. ‘Ze slaapt nog’, zei hij, ‘lief hè.’ Ja, ik vond dat lief; ik vond dat liefde.

De volgende zaterdag kocht ik een blik Danerolles. Natuurlijk had ik het niet moeten verklappen. Ik kon het niet laten. ‘Morgen heb ik een verrassing voor je’, zei ik. Zij vroeg ‘wat dan?’ en ik zei ‘zeg ik niet’ en zij bedelde ‘zeg toch’ en ik zei ‘Danerolles’. Dat vond ze lief.

Die avond in bed hadden we weer eens ruzie. Zij werd kwaad en ik werd kwader en we sliepen in zonder nachtzoen. 's Ochtends werd ik wakker en dacht ‘stik maar’. Zij werd ook wakker en wist van geen ruzie: ‘Ik dacht dat jij nog een verrassing had?’ Toen was ik al minder kwaad, maar ik had weinig zin om croissantjes te gaan bakken. ‘Doe jij het even’, zei ik. Dat vertikte ze. Ik vertikte het ook. ‘Stik toch in je croissantjes’, zei ze. Ze stapte uit bed en vertrok zonder te ontbijten, had een of andere afspraak. Zelf bleef ik liggen. Twee uur later werd ik wakker. In de keuken rolde ik het deeg. Ik at een half croissantje en de rest gooide ik weg. Ik vond het niet lekker of had geen trek.

‘Je moet je relatie spannend houden’, zeggen de blote meisjes in *Playboy*, ‘anders bloedt het dood.’ De domme blote meisjes hebben gelijk. Je moet samen iets doen, nieuwe dingen ontdekken, spannende dingen, in bed maar ook daarbuiten. Je moet eraan blijven werken, anders bloedt het dood.

Ik zou eraan werken en zij ook. Er kwam niets van terecht. Als ze klaagde over hoe het tussen ons ging, beloofde ik haar dat we samen ons best zouden gaan doen. Dan was het weer goed. Maar we deden niets.

Ik vond het wel best. Jij houdt van mij en ik houd van jou en alles is goed zoals het is en samen worden we zestig, traag maar gestaag, twee gouden vissen in een kom. Ik wilde niets willen, wilde nergens aan werken.

‘We hebben al vier maanden verkering en je bent nog niet zwanger. Dat gaat dan toch al wat beter dan met Jos.’ Dat zei ik zomaar, gewoon, luchtig. Zij kon er niet tegen, werd kwaad, begon te schelden. Nou ja...

Over vroeger spraken wij niet. Dat lag aan haar.

‘Wat is dat toch voor gelul? Koetjes en kalfjes, daar ben ik goed genoeg voor, maar over de dingen die werkelijk van

belang zijn, wil je niet praten? Vertrouw je me eigenlijk wel? Het lijkt er in elk geval niet op.'

'Jij begrijpt ook niets, hè.'

'Hoe kan ik iets begrijpen wanneer jij je bek houdt? Zeg me dat eens.'

'Dat bedoel ik niet. Jij begrijpt gewoon niet dat ik er niet over wil praten. Waarom snap je dat niet? Snap je dan verdomme niet dat ik het niet kan, dat het pijn doet, dat ik het niet wil? Snap je dat dan niet?'

'Ik snap alles.'

'Je snapt niets.'

Ieder had gewoon z'n eigen schoenendoos vol pijnen en pijntjes. Pijn die je niet elke dag wil voelen maar ook niet zomaar weg wil gooien, pijn die je koestert. En we vulden onze dozen. Dan ging ik een keer vreemd en vertelde ik dat netjes, en dan stopte zij een meisjesnaam in haar doos, en nog een, en nog een, en ook naderhand, toen ik niets meer netjes vertelde en zij alleen nog maar kon gissen en op goed geluk beschuldigen, ook toen vulde zij haar doos met namen, plaatsen, geurtjes, met allerlei zaken die in een vermeend of werkelijk verband met mijn ontrouw stonden.

En mijn doos? In mijn doos geen ontrouw, niet van haar. Zij was trouw als een hond - ik twijfel er niet aan - want ze leefde ook als een hond: van het mandje naar het bakje en weer terug, en af en toe een beetje blaffen, af en toe een beetje janken. Totdat de Messias in haar leven kwam: Walter. Tot die tijd van mij geen klachten. Overdag schrijven, 's avonds de kroeg in of met haar iets leuks of iets vervelends doen, af en toe denken aan vroeger, aan Jos, en verder van de dichterprins geen kwaad. Trouwens: ook van Doornroosje niet. Lief was ze, begripvol, vergevingsgezind en nog veel meer. En ze sliep zoet...

Je komt nergens toe op deze manier. Je zit maar te wachten tot je eindelijk bericht krijgt. Van schrijven komt niks, van andere dingen komt ook niks. Natuurlijk is het een smoes. Zoiets zou je niet mogen beletten.

Het is moeilijk om een nieuw thema te vinden. Daar verkijk je je op.

In *Cel* draait alles om de ik-persoon, Cel (van Marcel en van nor, lik, bak, van gevangen zijn in je eigen ik, van literaire symboliek) en om zijn onmogelijkheid zich te geven in de liefde. Alle belang is eigenbelang, weet hij en weet ik, en zelfs moederliefde is eigenliefde en de liefde van God is de liefde van God voor God. Een slecht jeugdvriendje heeft hem gedreven in de wijdopen armen van het radicale egoïsme: nooit meer liefde en nooit meer pijn. Cel is geen prettig mens, in de omgang. Z'n vrouw behandelt hij niet best. Als hij oud is, sterft zij. Cel is eenzaam. Dan komt de spijt: hij heeft altijd van haar gehouden, stiekem. (‘Zou ik *Cel* autobiografisch mogen noemen?’ ‘Waarom niet, als u dat fijn vindt.’ Ik ben geen makkelijke jongen om te interviewen.)

Als schrijver is het niet moeilijk profeet te zijn. Je schrijft je verhaal en vervolgens leef je je verhaal. Je wordt minder prettig in de omgang, maakt ruzie met je vrienden, je onthoudt je vrouw je liefde en vervolgens ga je zitten wachten op haar dood. Of je verkracht haar, dat kan natuurlijk ook. De spijt komt vanzelf. En daarna meteen het volgende boek, waarin de ik-persoon heel gelukkig wordt.

Een man van mijn woorden, dat ben ik: ik leef wat ik schrijf, wat ik zeg. Als schrijvende man van woorden moet je telkens nieuwe thema's verzinnen. Uit je leven kun je niet putten, je leven is je vorige boek en stilstand is achteruitgang. ‘Ga d'r maar aan staan’, zegt moeder over Jaspers, een zieke man van achtenzeventig die nog steeds z'n eigen tuintje omspit. ‘Het is wat’, zeg ik. ‘Maar anderzijds: is dit dan zo gemakkelijk? Probeer d'r maar 'ns een punt aan te zuigen. Hij was verdomme jaren verliefd op die meid en toen hij haar eindelijk had, hoefde hij haar niet meer. Nou ja, “hoeven” is een zwaar woord: hij hoefde haar wel maar hij wilde er geen moeite voor doen, kon zich niet echt geven. Hij zat gevangen, weet je, in z'n eigen ik. Vanwege die Jos, snap je, het heeft allemaal een beetje met Jos te maken. Ga d'r maar aan staan, verzin daar maar 'ns een ander thema bij. Kom je vanzelf weer bij *Cel* terecht. Hoewel, weet je wat ik net bedenk, weet je wat helemaal zo gek nog niet zou zijn? Stel nou dat *Cel* niet wordt uitgegeven... stel je voor... dan kan ik toch gewoon hetzelfde thema gebruiken. Niet dan? Dat van “alle belang is

eigenbelang" en zo, dat weet dan niemand. En ik kan zelfs die titel gebruiken, *Cel*, een hele goede titel. Ik heb toch nog geen nieuwe titel. Nou, dan kan ik dat toch doen. En weet je wat er dan gebeurt? Dan wordt mijn verhaal over Marie-José wèl uitgegeven en dan willen ze daarna *Cel* alsnog uitgeven, als een soort jeugdroman die, "hoewel niet volmaakt, toch alle aspecten van zijn latere schrijverschap reeds in zich draagt". Dan zit ik gebakken. Niet?'

'Ja jongen.'

Klootzakken

Dit lag vanochtend in de bus:

Geachte heer Muurens,
Tot onze spijt moeten wij u meedelen dat het manuscript, dat u ons ter beoordeling toezond, niet in aanmerking komt voor publikatie in ons fonds.
Hierbij retourneren wij het manuscript.
Met de meeste hoogachting,

K. v/d B.
Directiesecretariaat

Drie maanden! Drie maanden hebben ze me laten wachten! Hierop! Wekenlang elke dag zes keer naar de brievenbus om te kijken of de post al is geweest of nog moet komen of misschien al is geweest maar niets voor mij heeft gebracht. Drie maanden voor zo'n lullig briefje. Godverdomme!

En wat het ergste is: het is niet of nauwelijks gelezen. Dat kun je zien. Geen kreukje, geen vlekje, niets. Als ze het werkelijk gelezen hadden, dan zou het nu uit elkaar liggen. Zo stevig is het niet gelijmd. Mijn eigen exemplaar lag al na een week uit elkaar. Alleen de eerste bladzijde hebben ze gelezen, meer niet. Of alleen de eerste zin en de laatste. Dat denk ik. Ze hebben het gewoon niet eens gelezen, dat is 't. En daar zit je dan godverdomme drie maanden op te wachten. Klootzakken.

Naar huis

Dat ze maar allemaal doodvallen. Ik ga ze niet netjes één voor één een exemplaar toesturen om dan weer drie maanden op zo'n lullig antwoord te wachten. Ik heb tien kopieën gemaakt, tien briefjes, en ik stuur er tien tegelijk op. Dan zullen we wel zien. En als ze het allemaal niet willen, kunnen ze allemaal doodvallen.

De Bosweg. Deze kant van de weg is Geleen; de andere kant is Sittard. Dat zei vader vroeger: 'De grens tussen Geleen en Sittard ligt precies midden op de straat.' Ik vertelde het mijn vriendjes. We sprongen van Geleen naar Sittard en weer terug. Pas veel later kwam ik erachter dat het niet klopte, dat alles Geleen was en dat Sittard pas begon waar de weilanden eindigden.

Alleen aan deze kant van de Bosweg staan huizen. Nog steeds eindigt Lindenheuvel hier. Heel vroeger, toen alles nog bos en prairie was - vandaar 'Bosweg' - eindigde hier de wereld. Schepen vielen hier over de rand de afgrond in.

Weilanden en koeien, nog steeds. Vroeger hadden we een hond, Rikkie, een kleine keffer die koeien haatte. Hij joeg ze op. Vader nam hem een keer mee naar het sportpark, naar een voetbalwedstrijd van het Eerste. Hij rukte zich los en joeg achter de bal aan. Ze hebben de wedstrijd onderbroken.

Nog zijn hier weilanden en koeien. Hoe lang nog? Geleen en Sittard: water en vuur. Zo was het vroeger. Nu kussen ze elkaar bijna, al bijna één. Twee steden met enorme gezwellen die spoedig met elkaar zullen vergroeien. Ze hebben al hetzelfde netnummer: 046. De Bosweg is niet langer het einde van een wereld. Je ziet hun huizen en hun wegen, je hoort hun auto's, je begint ze al te ruiken - ze stinken als de hel, die van Sittard. Spoedig vrienden. Geleen kreeg een crematorium en was trots. Sittard kreeg een gevangenis en was trots. Straks hebben ze samen een crematorium en een gevangenis. Een echte stad is het dan. Ze zullen trots zijn. Over mijn weiland heen zullen ze elkaar de hand reiken en dan ploffen ze er met hun dikke gat bovenop.

Wandelen door straten van vroeger. Graag had ik mij hier verbannen gevoeld, verdreven, niet langer gewenst. Zoiets. Een hervonden paradijs waar ik ooit uit ben verstoten. Maar ik ben nooit verbannen, nooit verdreven. Gewoon weggegaan, samen met vader in een auto met wat spulletjes naar Nijmegen. Misschien dat ik mijzelf heb verbannen, misschien wel. En een paradijs is het trouwens niet. Nooit geweest. Gewoon de stad waarin je geboren bent, de wijk waarin je bent opgegroeid, vergroeid mag je zeggen, tot wat je nu bent. Heimwee naar nooit, dat is wat je hier voelt.

Het is stil in huis. Dat doen wij: vader en moeder en ik. Moeder leest. Deze maand leest ze; volgende maand puzzelt ze. Vader heeft een puistje achter zijn oor. Hij drukt het uit. Zouden ze gelukkig zijn?

Ze zeggen altijd: 'Wij kijken zelden TV.' Daarmee bedoelen ze dat ze geen TV nodig hebben om zich te vermaken, dat ze genoeg hebben aan zichzelf en aan elkaar en aan een boekje of een puistje. Ik hoop het voor ze.

Het zijn doodnormale mensen, mijn ouders. Niks geen grote woorden of grote gevoelens. Lieve mensen die ik niets te vertellen heb.

Voor het slapen gaan wast vader de kopjes af terwijl moeder nog een plas doet en als moeder is uitgeplast, doet ze het schuifje op de achterdeur terwijl vader de voordeur op het nachtslot draait. Dan gaan ze naar boven.

'Heb je afgesloten?' vraagt zij, terwijl ze naast hem kruipt.

'Ja', zegt hij, 'en achter?'

'Ook', antwoordt ze.

Ze geven elkaar een nachtzoen en gaan slapen. Of ze denken nog wat aan mij, of aan mijn broer, of aan mijn zus.

Er komt een dag dat moeder de kopjes afwast, nog even een plas doet, het schuifje op de achterdeur en de voordeur op het nachtslot en dan naar boven. Niks vragen. Geen zoen. Een beetje denken en dan slapen. Of andersom, dat hij als laatste overblijft. Dan doen ze het gewoon alleen. Ze aanvaarden de dood zoals de regen en genieten het leven als een extra koekje bij de koffie, mijn doodnormale ouders.

'Nou moeder, dan ga ik me maar 'ns lekker aftrekken.'

‘Goed jongen. Doe je rustig op de trap?’

Nee, ik heb ze niet veel te vertellen. Hoogstens iets over Marie-José en mij: dat het ons toch beter heeft geleken om uit elkaar te gaan. Morgen. Morgen zal ik het zeggen.

Ik lig in bed en denk aan haar. Ze had beter dood kunnen zijn, denk ik, dat was makkelijker geweest. Een dode kom je niet op straat tegen, loop je niet zomaar tegen het lijf. Van een dode heb je niets te vrezen. Van haar weet ik dat nog niet zo zeker. Ik weet niet wat er met me zal gebeuren wanneer ze plotseling voor me staat. Graag zou ik willen geloven dat nu echt alles voorbij is, de geest terug in de fles en de dop stevig erop. Zover ben ik waarschijnlijk nog niet. Het heeft allemaal z'n tijd nodig.

In elk geval zit ik hier voorlopig goed en blijf ik hier voorlopig zitten. Moeder zorgt uitstekend voor mij en vader ook, en als ik wat kleine dingetjes voor ze terugdoe, een boodschap af en toe, zal het best gezellig blijven tussen ons. Gewoon even bij moeder. Gewoon even rust.

Moeder leest. Vader heeft een puistje op zijn kin. Hij drukt het uit.

‘Vader, moeder, ik moet jullie iets vertellen.’

Ze schrikken. Iemand gaat ze iets vertellen. Hoe moet dat nu?

‘Moet je ons iets vertellen?’ Ze kijken me aan, kijken elkaar aan, begrijpen er niets van en vragen, nogmaals: ‘Moet je ons iets vertellen?’

‘Ja, over Marie-José en mij.’

‘Is ze zwanger?’ vraagt moeder.

‘Jullie gaan trouwen’, zegt vader.

‘Nee’, zeg ik, ‘luister nou eerst, het is iets anders.’ Ik zwijg. Stom. Ik heb nog de belachelijke hoop dat ze het zullen raden, dat zij het zullen zeggen zodat ik nog enkel hoef te knikken. Nee, niet bij ons thuis.

‘Wat dan, wat is er dan?’

‘Het is uit.’

Ze zwijgen. Het dringt niet tot ze door. Ik had evengoed kunnen zeggen ‘het regent’, dat had hetzelfde effect gehad. Ze kijken me aan, trekken hun wenkbrauwen op, kijken elkaar

aan en trekken nogmaals hun wenkbrauwen op, kijken mij weer aan...

‘Ik heb het uitgemaakt met Marie-José, ik had er geen zin meer in. We zijn uit elkaar.’

‘Hoezo’, vraagt moeder, ‘hoezo uit, echt uit? Hebben jullie ruzie gemaakt?’

‘Ja, het is echt uit. We zijn uit elkaar, voorgoed.’

‘Wat “uit elkaar”?’ vraagt vader, ‘je gaat toch niet zomaar uit elkaar, dat gaat toch niet zomaar. Loop je niet wat hard van stapel? Wat heb je dan gezegd? Heb je een ander vriendinnetje?’

‘Nee, dat is het niet.’

‘Zij? Heeft zij iemand anders?’

‘Nee, dat ook niet, maar...’

‘Dan is het toch niet uit. Volgens mij loop je wat hard van stapel. Heb je ruzie met haar gemaakt?’

‘Nee, niet echt.’

‘Wat dan in godsnaam?’

‘Tja, wat dan, hoe zal ik het uitleggen? Ik voelde me gewoon niet prettig meer in onze relatie, snap je? Ik wilde gewoon m'n vrijheid hebben, vrij zijn. Ik wilde niet meer verantwoording hoeven afleggen voor alles wat ik doe, snap je?’

‘Wat is dat nou voor onzin’, zegt moeder, ‘ben jij een volwassen vent? Wat is dat allemaal voor flauwekul?’

‘Luister nou toch eerst, laat me nou eerst uitleggen hoe het zit.’

Er viel niets uit te leggen. Niet met dat verhaal over vrij en onafhankelijk zijn, dat zijn geen verhalen voor mijn ouders. Dan beginnen ze te kletsen over geven en nemen, over het leven dat niet enkel bestaat uit plezier maken maar ook uit zure appels, over hun huwelijk en over de moeilijke momenten die ook zij hebben gekend en die ze samen hebben doorstaan omdat ze niet - ‘zoals jij doet’ - zomaar wegliepen toen het even tegenzat, over liefde, over trouw, over kinderen, over ruggegraat... Ze kletsen maar door als je ze hun gang laat gaan en uiteindelijk draait het gesprek toch uit op geld. Nee, het was niet best.

Wat had ik anders kunnen zeggen? Het is wel goed zo. Ze

begrijpen het niet en zullen het nooit begrijpen maar ze zullen me er ook nooit mee lastigvallen, me niet vragen: ‘Toe jongen, vertel eens, hoe zit dat nou precies?’ Want het is mijn leven, vinden zij: ‘Het zijn onze eigen kinderen, we hebben ze opgevoed, zo goed en zo kwaad als we konden, maar ze zijn oud en wijs genoeg om zelf te beslissen wat ze willen. Wij bemoeien ons er niet mee. Het is hun leven. Je kunt ze toch niet eeuwig blijven zeggen wat ze moeten doen.’

‘Maar het was toch een leuke meid?’

‘Een schat. Een schat van een meid.’

‘Snap je dat nou?’

‘Nee, we begrijpen het ook niet. Echt niet. Maar goed, het is hun leven.’

Toch maar weer terug. Naar huis. Toch maar naar Nijmegen.

Naar het front

Op 27 oktober 1982, 's avonds, zaten we met z'n allen op De Zolder. Met z'n allen: de Jongens van De Zolder en hun meisjes, met z'n negenen (want het was uit tussen Gerard en Marijke). Het was de verjaardag van Jos, zijn achttiende, het was gezellig. Eerst was er koffie en vlaai - zo hoort dat in Limburg - en daarna was er bier. Het was gezellig en vrolijk en plotseling werd het stil.

‘Ik ga in dienst’, zei Jos.

Toen werd het stil.

‘Ik ga in dienst.’

Volkomen achteloos, alsof hij ‘ik ga pissen’ zegt. Maar hij gaat niet pissen. Hij gaat in dienst. Hij gaat eerst gemakkelijk zitten, slaat z'n armen over elkaar en wacht en zwijgt. Nu moeten wij vragen: Wat Jos? Wat zeg je Jos? Vertel Jos, toe, asjeblief, vertel. Ik vertik 't.

‘Wat?’ (Eric)

Alle ogen op Jos gericht en de ogen van Jos op z'n eigen handen: twee handen in zijn schoot, gevouwen als om te bidden, handen die elkaar een seconde loslaten en onmiddellijk weer in elkaar grijpen. Zo'n klein gebaartje: nee vrienden, er is geen wenden aan. ‘Tja’, zegt hij en verder zegt hij niets. Jos zegt ‘tja’.

‘Hoezo in dienst?’ vraagt Gerard.

‘Doe normaal’, zegt TweedeJos.

Jos zegt niets. Jos kijkt naar zijn handen en zwijgt. Eerst wil hij meer aandacht, nog meer verwarring en nog meer vragen en dan pas zal hij spreken.

‘Nou dan, veel geluk zal ik maar zeggen. Iemand nog een pilsje?’

Ze kijken me aan alsof ik een pasgeboren poesje heb doodgetrapt. Behalve Marie-José en behalve Jos, zij zitten met z'n tweeën op de bank te zwijgen, hij links en zij rechts, het hoofd gebogen als voor de dood, en ze wachten...

Dan begint Anja te lachen, mijn Anja lacht en ze roept: ‘Goed zo Jos, schiet ze maar allemaal kapot die moffen!’

Even wordt er gegrinnikt maar dan wordt het weer stil.

‘Over veertien dagen gaat Jos in militaire dienst, in Blerick.’ Marie-José spreekt.
‘Hoezo?’ vraagt Eric.
‘Lul niet’, zegt Gerard.
‘Ze lult niet’, zegt Jos.
Ik kijk naar Jos en hij kijkt terug. ‘Vertel!’ zeg ik.

Jos vertelt. Over veertien dagen gaat hij in militaire dienst, in Blerick, de chauffeursopleiding. Vandaag was zijn laatste dag op school en maandag gaan hij en Marie-José voor anderhalve week op vakantie naar Mallorca, met het vliegtuig. Als hij uit dienst komt, wordt hij bedrijfsleider in de kledingzaak van de opa en oma van Marie-José, in Sittard. Over een jaar of twee gaan ze trouwen.
‘Lul niet’, probeert Gerard nog maar een keer. Maar ze lullen niet, Jos niet en Marie-José niet, ze menen het allebei heel serieus.
‘En school dan?’ vraagt TweedeJos, ‘hou je er zomaar mee op?’
Ja, Jos houdt er zomaar mee op. Of eigenlijk niet zomaar: Jos schijt op school, hij zit z'n hele leven al op school en nu heeft hij er genoeg van. Jos wil werken en geld verdienen en een huis kopen.
‘Je meent het?’
‘Zeker weten.’
Ja, Jos meent het.

Nog uren hebben we erover gesproken, met Jos en zonder Jos, diezelfde avond en ook nog andere avonden. We vonden het dom en bleven het dom vinden, behalve Eric en Natascha. ‘School is ook niks’, zelden zij. TweedeJos vond het dom hoewel hij niet zo goed wist waarom. Zijn meisje, Suzan, vond wat TweedeJos vond. Gerard en Anja en ik vonden het dom, heel dom, en vooral ook heel burgerlijk. Dat was een van onze nieuwe woorden, ‘burgerlijk’, en Jos en Marie-José waren heel burgerlijk. Dat hij baalde omdat hij de vijfde klas moest overdoen en dus nog twee jaar op school moest zitten, konden wij ons best voorstellen, maar om er dan maar meteen mee op te houden, dat vonden wij dom en zwak. Achteraf

denk je: ‘Waar heb ik me druk om gemaakt? Een half jaar later was hij toch dood.’

Haat is voor de machteloze, denk ik. Ik geloof niet dat hij mij ooit heeft gehaat. Hij minachtte mij. Zoals hij iedereen minachtte, ook Marie-José. (Waarom ging hij anders met zijn soldatenmakkers naar de hoeren, in Hamburg?) Hij stopte de wereld in z'n kontzak.

Zal ik ooit nog zo intens kunnen haten?

Vijftien was ik en ik zat in de vierde. Ik zou een spreekbeurt houden over ‘de geschiedenis en de produktie van de langspeelplaat’. Van mijn oma had ik een stel 78-toeren platen geleend om tijdens mijn spreekbeurt te laten zien en in de middagpauze liep ik met m'n draagtasje vol platen naar het grasveld, naar Jos en de rest. ‘Kijk eens wat ik heb.’

‘Leuke frisbees’, zei Gerard.

‘Inderdaad’, zei Jos. Ondertussen zat hij met z'n arm al in m'n tas. Snel trok ik terug.

‘Als je het maar laat. Die zijn van m'n oma, ze krijgt een hartverlamming.’

Toen gingen we zitten roken.

Natuurlijk was het dom van mij. Ik liep zomaar weg, naar de wc, en vergat mijn platen. Toen ik terugkwam, was er feest op het grasveld. Aan de ene kant stond Gerard en aan de andere kant Jos en rondom hen stonden een heleboel anderen. Door de lucht zweefde *Only you* van The Platters en over het gras huppelde een blauw-witte draagtas, ‘Uw versmarkt Pietje Schreurs’ huppelde bolgeblazen door de wind naar mij toe. Ik huilde. Even later wreef ik met mijn mouw m'n tranen weg en liep kalm naar Gerard. ‘Kijk uit!’ riep iemand toen ik bijna bij hem was. Maar ik keek niet uit. Een halve meter rechts van mij boorde een plaat van oma zich tot aan het label in het gras. Het deerde mij niet. Ver achter mij hoorde ik Jos schateren.

‘Daar had je geluk mannetje’, lachte Gerard.

Ik stond voor hem. De drie platen die hij nog had, rukte ik uit z'n handen. Toen was ik een martelaar en mijn oma ook: stevig hield ik de platen in mijn beide handen, trok vervolgens mijn rechterknie op en brak ze op mijn knie doormidden,

hem ondertussen strak in de ogen kijkend. Ik weet hoe vernederd hij zich voelde, ik zag het in zijn ogen, maar hij deed zijn best zich staande te houden. ‘Ho, grote vent’, zei hij en hij lachte. Dat had hij niet moeten doen. Ik sloeg hem op zijn gezicht, vol erop. Hij viel. ‘Oei’, zei iemand en een ander giechelde. Iedereen deed een stapje naar achteren om ons voldoende ruimte te geven om fatsoenlijk te kunnen vechten. Zover zou het niet komen, dat voelde ik wel. Gerard krabbelde overeind en wreef over zijn lippen. Hij bloedde.

‘Hé!’ klonk het achter mij.

‘Wat!’ schreeuwde ik, terwijl ik me naar hem omdraaide.

Hij grijnsde: ‘Rustig aan jongetje.’

‘Geef godverdomme mijn plaat terug!’ schreeuwde ik.

Jos glimlachte. Hij keek naar de plaat die hij in zijn handen had, draaide 'm een keer om en wierp 'm tenslotte voor mijn voeten op het gras. ‘Asje’, zei hij.

Ik bukte en raapte mijn plaat op. Terwijl ik overeind kwam, deed ik net alsof ik gooide. Het mislukte: de plaat glipte uit mijn handen en maakte een slappe, tollende vlucht tot aan Jos' knie. Ik was zo bang voor hem. Ik haatte hem zo verschrikkelijk en ik wilde hem zo verschrikkelijk graag vermoorden maar ik was zo bang voor hem...

‘Sorry!’ schreeuwde ik al, nog voordat de plaat zijn knie raakte, ‘dat wilde ik niet!’

Jos zei niets. Hij glimlachte, hij grijnsde, keek naar de plaat die voor zijn voeten lag. Toen rochelde hij flink en spoog. Ik voelde het slijm vanaf mijn linkermondhoek over mijn kin omlaag sijpelen. Zo sterk was ik nog wel: ik veegde het niet weg en ik schreeuwde niet en huilde niet. Ik deed niets. Jos en ik keken elkaar aan. ‘Eikel’, zei hij nog, voordat hij zich omdraaide en wegslenterde, gevolgd door de rest van de school. Ik bleef alleen achter, op het gras, tussen halve platen.

Jos stopte met school en ging in militaire dienst. Twee maanden bleef hij in Blerick en daarna werd hij overgeplaatst naar Amersfoort. Hij was chauffeur. De eerste drie weken zagen we hem helemaal niet en daarna alleen in het weekend. Dan was het feest. Hij bleef toch onze beste vriend.

Voor Gerard en Marie-José en mij zou het een saai jaar worden. Het hele jaar tentamens en tenslotte, in mei, eindexamen. Daarna zou het leuk worden. Gerard zou gaan studeren, medicijnen, en Marie-José zou gaan werken, in de zaak van haar opa en oma. Ik wist het nog niet, ik zou wel zien. Anja zat pas in de vijfde en maakte zich nergens druk om. De wereld was een kermis voor haar: wij tweeën, zij en ik, hand in hand over de kermis. In januari 1983 zal ze waarschijnlijk ongelukkig zijn geweest. Toen sloot de kermis, maakte ik het uit. Lang heeft ze niet getreurd, denk ik. Voor hem tien andere goden, zal ze hebben gedacht. Ze hield wel van mij, dat wel, maar ze was gewoon niet gemaakt om ongelukkig te zijn, daar was ze het type niet voor. Om diep ongelukkig te kunnen worden, moet je ook diep zijn. Dat was ze niet.

Op school waren we meestal samen, Gerard en Marie-José en Anja en ik. We waren rustig geworden, volwassen. Meestal stonden we ergens te kletsen en een sigaretje te roken, gewoon wat te babbelen over van alles. Over Jos bijvoorbeeld, over hoe het met hem was, over hoelang hij nog moest en over wat hij daarna ging doen. ‘De zaak’, zei Marie-José altijd, ‘als we straks de zaak hebben...’ Jaja.

Het leven slenterde maar voort, zo leek het: school, uitgaan, voetballen en verkering. En ik scheurde nog m'n enkelbanden, in november, bij het dansen. Het leek allemaal niet zo spannend, maar dat was het wel. Vanwege Marie-José. Nog altijd was ik heel verliefd, elke dag een beetje meer, en nog altijd was zij onbereikbaar. Ze was van Jos en niet van mij. Ik deed mijn best, elke dag, en het lukte niet. Je kwam er gewoon niet doorheen, door die stalen mantel van liefde waarin hij haar had gesloten. Al sprak je over kernwapens of over het weer en al sprak je helemaal niet, uiteindelijk sprak je toch altijd over Jos, haar Jos. Je kwam er gewoon niet door. Hoe behoedzaam je er ook omheen trachtte te draaien, uiteindelijk wandelde je telkens weer diezelfde doodlopende straat van haar Jos in. ‘Mijn moeder heeft al twee volle spaarkaarten van Pietje Schreurs.’ ‘O, de moeder van Jos heeft er zes.’ Zo ging dat ongeveer. Jos, Jos, Jos. Walter, Walter, Walter. Er verandert niet zo gek veel in de loop der jaren.

‘Ik dacht, waarom zou ik Marie-José niet bellen of ze zin heeft om mee te gaan. Ze hoort er toch gewoon bij, ook al is Jos er niet.’

‘Nou, dat vind ik heel aardig van je. Leuk.’

Ze vond mij aardig en ze vond mij leuk en dat was ik ook. Ik was zo gruwelijk aardig voor haar en ik was zo gruwelijk leuk, zo attent, zo behulpzaam, zo fantastisch... Aardig en leuk en niet meer dan dat. Terwijl ik toch liever onweerstaanbaar geil was geweest. Maar ja...

Met Jos ging het inmiddels prima. Je diensttijd is je beste tijd: ‘Anderhalf jaar zuipen en neuken.’ (Een half jaar Jos, een half jaar!) Hij zoop en hij neukte. Hij was naar de hoeren geweest met zijn maten, in Hamburg, en hij had een negerin geneukt en zij had hem gepijpt. Twee keer klaargekomen voor vijftig mark. Met condoom helaas, dat wel. En hij zou mij een keer meenemen naar de hoeren, in Hamburg of in Amsterdam of ergens anders. ‘Mondje dicht tegen de anderen, hier heeft niemand iets mee te maken. Afgesproken? Dit vertel ik alleen tegen jou.’ ‘Zeker Jos, tuurlijk Jos, als een graf, dat weet je. Je bent mijn vriend.’ En ondertussen alles vertellen, tegen Gerard en TweedeJos en Eric, tegen Anja, tegen mijn ouders en mijn broer en mijn zus, tegen iedereen die het maar wilde horen, iedereen behalve Marie-José. Zij was de enige tegen wie ik het had willen vertellen, maar ik durfde niet. Ik durfde hem niet te verraden, daar had ik het lef niet toe. Ik hoopte dat iemand per ongeluk of met opzet zijn mond voorbij zou praten en dat zij het zo, via een omweg, te horen zou krijgen. Ze zou huilend in mijn armen vluchten, dacht ik.

Liever had ik het anders aangepakt:

‘Marie-José, ik beschouw je als mijn beste vriend en daarom moet ik je dit vertellen. Ik weet dat het je pijn zal doen maar het zou je nog veel meer pijn doen wanneer je het ooit zelf zou ontdekken. Daarom...’ Afijn, het hele verhaal.

‘Is het echt waar Marcel?’

‘Ja meid, ik ben bang van wel.’

‘O Marcel...’

‘Huil maar meisje, toe maar.’

‘Ik... ik...’

‘Rustig maar, kom, kom hier, knoop je bloes los, rustig...’ Zoiets had ik in gedachten maar dat zou nooit gebeuren. Dat durfde ik niet.

En tegen Jos: ‘Stel dat zij erachter komt?’

‘Hoe? Hoe moet ze erachter komen?’

‘Dat weet ik niet, maar stel...’

‘Ze komt er niet achter.’

‘En als ze er toch achter komt?’

‘Dan heeft ze pech.’

‘En jij ook.’

‘Ik? Hoezo?’

Hij was zo'n schoft. Hij deed het niet alleen in Hamburg, bij een hoer, maar hij deed het waar hij maar kon en met wie hij maar kon. En het was niet eens zozeer om het bedrog dat ik hem inniger haatte dan ooit tevoren, maar vooral om de wrede onverschilligheid waarmee hij neerkeek op mijn allerhoogste god: zijn wijf.

‘Als hij op is, mag ik 'm dan?’

Als kind was ik dol op aanstekers. Vlak bij je oor het gas laten stromen en luisteren naar het gefluit. Heerlijk. En het knerpen van het vuursteentje tegen het wieltje wanneer je het langzaam ronddraaide, het vonkje en tegelijkertijd het vlammetje - toch telkens weer een verrassing - het fascineerde me eindeloos. Of nog mooier: twee aanstekers dicht tegen elkaar, van de ene het gas laten stromen en van de andere het steentje laten vonken... floep... vlam, en dan die vlam doorgeven van de linker naar de rechter fakkel, magnifiek. Maar volle aanstekers vond vader te gevaarlijk en die kreeg ik dus niet. ‘Straks, als hij leeg is, dan is hij voor jou.’ En elke keer als hij een sigaret opstak, gaf ik hem vuur en liet de aansteker branden tot hij zei dat het wel genoeg was. Natuurlijk zonde van het gas maar anderzijds: beter een lege aansteker dan geen aansteker, hoe sneller hoe beter. Ook al vonkten ze alleen nog maar, dan nog: aanstekers wilde ik hebben.

‘En als ze op is Jos, mag ik haar dan?’

‘Tuurlijk Marcel, vriend, tuurlijk. Maar nu nog niet hè, dat weet je, nu nog niet.’

‘Nee hè, Jos, maar strakjes wel hè, als ze op is?’

‘Ja, straks wel, zeker, maar nu niet.’

‘Ja Jos.’

Welbeschouwd heb ik haar zo ook gekregen: leeg, op. En vonken wilde ze ook al niet meer. ‘Zou ik niet eens een week of twee met haar mogen gaan?’ Dat had ik toen moeten vragen en hij had het goed moeten vinden en zij ook. Dan was ik waarschijnlijk meteen genezen van het drogdromen.

‘Je bent gewoon verliefd op haar, geef het maar toe.’

‘Ach kind, stel je niet aan.’

Ze kon zich zo verschrikkelijk aanstellen, Anja. Ze had natuurlijk wel gelijk, dat wel, maar dat kon ze gewoon niet weten, ze kletste maar wat. Ik had gezegd dat ik Marie-José leuk vond en mooi, ‘mooi dat donkere haar met die donkere ogen’, maar dat betekende niets. Ik vond zoveel meisjes mooi en zoveel meisjes leuk en als ik dat vond, dan zei ik dat ook. Zij kon niet weten dat ik Marie-José leuker vond dan leuk en mooier dan mooi, dat ik verliefd op haar was. Ze was gewoon jaloers.

‘Ik zie toch hoe je naar haar kijkt wanneer ze iets zegt, alsof je in trance bent.’

‘Ach mens...’

We hebben heel wat ruzies gehad, Anja en ik. Over allerlei zaken maar vooral over Marie-José. Op Tweede Kerstdag bijvoorbeeld, 's avonds met z'n allen in de kroeg. Ik had een grap bedacht die wel wat opleverde: ‘O, verdomme, ik heb jullie nog helemaal geen Zalig Kerstfeest gewenst.’ Vervolgens gaf ik vier handen en twaalf kusjes, handen voor mijn vrienden en kusjes voor mijn vriendinnen, ook voor Anja. Zij vond het niet leuk, ze wist waarom ik het deed. Telkens wanneer ik terugkwam van de wc of van het bier halen, riep ik ‘Zalig Kerstfeest’ en daarna begon ik handen te geven en te kussen. Hoe meer ik dronk, hoe leuker het werd, hoe leuker men mij vond. Ook Marie-José, om wie het allemaal was begonnen. Hoe vaak heb ik haar gekust die avond? Niet echt natuurlijk, niet met de tong, maar toch. En zij kuste ook niet echt terug maar hield me alleen haar wang voor, sloot haar ogen en wachtte: ik kuste en snoof, Marie-José.

‘Steek je tong dan in haar bek als je zo op haar geilt.’

Ze was niet achterlijk, Anja.

Ik maakte het uit met Anja. Ik had geen zin meer. En bovendien: het was haar schuld dat het niet lukte met Marie-José. Marie-José was wel verliefd op mij maar ze wist niet dat het wederzijds was omdat ik verkering had met Anja, omdat ik immers van Anja hield, daarom dacht ze dat ik niets voor haar voelde. Daarom lukte het niet. Ik moest het eerst uitmaken, een daad stellen, haar tonen dat ik beschikbaar was en dat ik haar wilde. Anja moest weg.

Via de telefoon maakte ik het uit, heel stijlvol, op Nieuwjaarsdag 1983, met een kater:

‘Zullen we wat gaan drinken in de stad?’ vroeg ze.

‘Nee, geen zin.’

‘Niet? Wat dan? Wat gaan we dan doen?’

‘Weet ik niet. Niks.’

‘Of zullen we naar 't Volkshoes gaan, naar de nieuwjaarsreceptie?’

‘Nee, ook geen zin.’

‘Nou, dan weet ik het ook niet meer. Zeg jij het dan maar. Zeg maar, waar heb je zin in?’

Ik zweeg. Ik haalde diep adem, zuchtte en zweeg. Waarom hang je niet op? Waarom zou ik eigenlijk niet gewoon ophangen, je laten stikken? Waarom ben jij niet dood? Of, dood hoeft niet eens, weg, weg is genoeg. Waarom begrijp je het niet? Ik moet jou niet, dat merk je toch. Flikker nou op, vervelend mens, laat me met rust, weg, schiet op, maak dat je wegkomt!

‘Nou?’ vroeg ze.

‘Weet je’, zei ik, ‘eigenlijk heb ik nergens zin in.’

Even was ze stil maar daarna begon ze weer: ‘Dan doen we toch niks, dat is toch ook leuk.’

Weer haalde ik diep adem, weer zuchtte ik en weer zweeg ik.

‘Dan kom ik naar jou toe en dan gaan we gezellig samen niksen, gewoon wat zitten. Ja?’

Een laatste zucht, een laatste pauze en een laatste woord: ‘Weet je Anja, eigenlijk heb ik ook geen zin meer in ons.’

Toen zwegen we allebei. Even later begon ze te snikken. Nog één keer Anja:

‘Bedoel je dat... je...’

‘Hmm.’

Ze snikte nog wat. Daarna hing ze op. De brief die ze me stuurde, bewaar ik heel zorgvuldig: ‘Ik merkte steeds meer dat je van me af wilde maar ik wist het niet zeker want ik wilde het niet geloven en daarom heb ik het zelf niet uitgemaakt maar nu maak jij het toch uit en dat doet me meer pijn dan jij ooit kunt weten.’ Dat en nog veel meer, een heleboel liefde en een heleboel verdriet en ook nog wat haat om mee te eindigen: ‘Ik hoop dat je haar nooit zult krijgen.’

Zo stelde ik mijn daad. Zo stelde ik mij beschikbaar. Een week later had ik alweer verkering. Met Joke Soons, voor de seks, voor een maand.

Mijn vriend Jos

> *Net als de wraak - die koud genoten schotel - streeft het verblinde maar heldere inzicht in onze rijkdom ernaar de gewelddadigheid tot rust te brengen, onze hartstochten enigszins af te koelen*.
> GEORGES BATAILLE

Met een citaat van Toon Hermans had het waarschijnlijk ook wel gekund.

Ik was een man met borsten. Pantoffels met beesten erop, krulspelden in mijn haar, geschminkt, en onder mijn bloes droeg ik twee met krantenpapier gevulde oude sokken van mijn vader, bij wijze van borsten. Het was weer carnaval.

Jos was soldaat en dus niet echt verkleed. Hij droeg wat hij elke dag droeg, zijn groene pakje en zijn kistjes. Echt origineel was Gerard: hij was aardbei. Verder was iedereen zomaar iets of niets, met wat rare kleren en rare voorwerpen. Elk jaar was er wel iemand (dat jaar was het Eric) met een wc-borstel die in bier werd gedrenkt en waarmee de hele kroeg tot vervelens toe werd gezegend: ‘In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, Amen.’ Dan was iedereen nat. Altijd liepen er mensen met bierviltjes om hun oren. Of met een babyflesje vol whisky. Speelgoedtrompet en speelgoedsaxofoon. Fluitjes. Ratels. Ouwe pan als trommel. Fietsbel aan een touw om de nek. Serpentines en confetti; viltje op je glas want anders valt die rotzooi in je bier. Het was weer carnaval, een dag of vijf.

Carnaval in Limburg moet je gewoon meemaken, anders kun je er niet over praten. Want het is nergens mee te vergelijken en al helemaal niet met carnaval in de rest van het land. ‘Carnaval in het zuiden’, zeggen ze in het journaal en dan laten ze beelden zien van de optocht in Den Bosch. Daar maken wij ons kwaad om, wij Limburgers. Wíj zijn het Zuiden, Limburg, Zuid-Limburg, en Brabanders zijn Hollanders: gierig, ongezellig, grote bek, een boerenkiel en een zakdoek, polonaise door de zaal, schreeuwen en brallen, ordinair, vrouwen in de tieten knijpen omdat zoiets mag met carnaval, kotsen,

vechten, André van Duin. Als we aan iemand een hekel hebben in Limburg, dan is het wel aan Van Duin. Wij haten die man intens, die kop, die stem, die grappen. Van Duin is het symbool van alles wat wij haten: Hollanders. Als Hollander kun je bij ons beter geen carnaval komen vieren. Blijf maar lekker boven je rivier. En als je toch per se wilt komen, houd je dan maar gedeisd. Het beste kun je je mond houden. Want je hebt kans dat we je op je bek slaan, als we dronken zijn, als we merken dat je een Hollander bent. We hebben gewoon een hekel aan Hollanders, zeker met carnaval. Want carnaval is voor ons een bevrijding, elk jaar weer, niet alleen van school of werk of militaire dienst, van alles dat ons knecht, maar zeker ook van Hollanders. En van Sittard. Geleen en Sittard is water en vuur, vooral met carnaval.

De Elfde van de Elfde, elf november, dan begon het. Dan begon je al na te denken over hoe je verkleed zou gaan, waar je heen zou gaan, hoeveel geld je had en hoeveel je dus nog moest zien te krijgen, hoe dit en hoe dat en vooral hoe lang het nog zou duren. Alles kon; alles mocht. Alles moest ook. Met carnaval moest je dronken worden, tongzoenen, dingen jatten waar niemand iets aan had (de telefoon in de friettent bijvoorbeeld), hees worden, zweten, kotsen, vechten, zo mogelijk vingeren en zeker schreeuwen. Het had z'n eigen wetten, carnaval.

‘Poeh!’ roept moeder als ik uit de badkamer kom met m'n pakje aan en m'n hoofd geschminkt, ‘poeh!’ roept ze en daarna begint ze vreselijk te lachen, te giechelen en uiteindelijk te gniffelen. Dan loopt ze achter me aan de trap op, naar de slaapkamer waar vader nog snurkt. Ze gniffelt weer, begint weer te giechelen, roept vader, ‘word 'ns wakker, kijk eens!’ roept ze, en pa wordt een beetje wakker, kijkt wat wazig rond en zij schreeuwt alweer ‘poeh!’, begint te lachen, te giechelen en te gniffelen totdat ze uiteindelijk zwijgt. Nu is hij wakker.

‘Wat moet jij voorstellen?’ vraagt vader.

‘Niks. Zomaar iets.’

Vader snuift zijn neus leeg.

‘Onze zoon’, stelt moeder.

‘Leuk’, zegt vader.

Ik ga maar eens. Ik moet gaan, ik moet naar school. Vanmiddag begint het carnaval, op school.

Carnaval begon dat jaar op vrijdag, zoals elk jaar. Op vrijdagmiddag was er altijd carnavalsfeest op school, kon je zuipen in De Soos, zuipen op de wc, zuipen met leraren, dronken zijn in de gangen, kotsen in een hoek, pissen tegen het beeld van Albert Schweitzer en tongen in de douches naast de gymzaal. Het was het walgelijkste feest van heel carnaval. Je viel er plompverloren in, in de muziek en in de slingers, in het carnaval, het was al zo onwennig en met alle leraren erbij werd het nog onwenniger en dus zette je het met z'n allen op een kamikaze-zuipen. Binnen anderhalf uur had je volstrekt geen idee meer waar je was en met wie je was, met wie je trachtte te praten of te kussen of te vechten. Het carnavalsfeest op school was het meest ordinaire feest dat ik mij voor kan stellen. Geen wonder dat er elk jaar weer eindeloze discussies moesten worden gevoerd over het al dan niet doorgaan ervan. Carnaval op school was geweldig.

'Ja graag.'

Heel even laat ik haar alleen, mijn meisje, om een pilsje te halen voor ons beiden, voor Marie-José en mij. Geen Anja meer en voorlopig ook geen Jos. De rest, onze vrienden en vriendinnen, zijn druk met elkaar en met het bier, lopen ergens rond en laten ons met rust. Ik ga haar versieren.

'Asje.'

'Dank je.'

Hier zit zij en hier zit ik, hier zitten we dan... Nu eerst een gesprek, eerst een onderwerp en dan kussen. Welk onderwerp? Welk gesprek?

'En Jos baalde. [Te laat. Daar is onze Jos.] Gisteravond belde hij op en hij zat alleen maar over carnaval te praten en over hoe erg hij het vond dat hij zoveel moest missen. Die baalde, Jos.'

'Hm, ja, dat geloof ik.'

Hetzelfde liedje en hetzelfde dansje, daar gaan we weer. Hm, ja, tuurlijk, zeker. Maar zeg eens, schat: wil je misschien met mij vrijen, nu Jos er niet is?

‘Maar goed, als hij morgen komt, is hij alles vergeten. Alleen dinsdag mist hij nog. Maar ja, dinsdag is alles toch om twaalf uur afgelopen en overdag is er ook niet zo gek veel te doen en zoveel mist hij dan eigenlijk ook niet. Of wel?’

‘Nee, eigenlijk niet. Eigenlijk alleen die dinsdag. En vandaag natuurlijk, vandaag mist hij ook. Pilsje?’

‘Ja graag.’

Ja, ze wil graag nog een pilsje. Laat ik er maar meteen vier halen want zo schiet het niet op, die vingerhoedjes die ze hier tappen. En voor drie kwartjes per glas hoef je het niet te laten.

‘Asje.’

‘O, twee?’

‘Ja, twee.’

‘Zuiplap.’

We zwijgen. Een paar minuten lang kijken we zomaar wat om ons heen, naar alles, en dan begint zij weer:

‘Ik ben benieuwd wat hij aantrekt. Ik moet nog altijd lachen om dat pakje van 'm, vorig jaar. Weet je dat nog? Mijn moeder kwam niet meer bij toen ze hem zag.’

‘Ja, dat zal vast.’

‘Hoe komt hij op het idee?’

‘Tja...’

Hoe komt de wereld aan haar ideeën? Hoe kwam ik ooit op het idee dat zij mijn ware liefde was? Wie kwam ooit op het idee om carnaval te vieren?

Van het carnaval op school naar de friettent en van de friettent naar de kroeg en van de kroeg uiteindelijk elke avond weer naar het bal, het bal in ‘De Kippehof.’

Carnaval in De Kippehof. Alleen een zeer groot kunstenaar of God zelf kan dit ultieme feest hebben bedacht: vijftienhonderd mensen, dronken, afgepeigerd, klef van het zweet en grenzeloos geil, voortgestuwd door het eeuwige ‘Alaaf’ van Prins Carnaval van stadscarnavalsvereniging ‘De Flaarisse’ en de hele Raad van Elf en de Zaate Hermenie op het podium met haar eeuwige ‘Gelaen Waggelt’ en haar ‘Sjuuve effe sjuuve’, vijftienhonderd mensen in een kolkende zaal van vroeg in de avond tot diep in de nacht, alsmaar rondjes draaiend als op een schaatsbaan, eindeloze rondjes tegen de klok in, lopen,

springen, dansen, hossen, huppelen, strompelen, struikelen, kussen, kotsen, vechten, een eindeloze mars naar nergens, naar nog meer bier en nog meer vrouwen, naar een donker hoekje om te tongen, te voelen, tongen is hebben, in de broek telt dubbel en neuken is een hattrick, ‘drie daag vastelaovend, hosse jedere aovend’, vijf dagen lang, vijf nachten, eruit die pik, omhoog, eruit met alle geilheid, meer vrouwen, meer bier, spuiten, één gigantische fontein, spuiten, vijf nachten lang, spuiten tot de laatste kwabbige druppel op Aswoensdag uiteindelijk naar boven komt borrelen.

Carnaval in Limburg, in Geleen, in De Kippehof. Al vanaf ons eerste feestje was dit ons allergrootste feest. Er waren feesten van onszelf, van de handbalclub of de voetbalclub of van een andere club, maar dit was toch waarvoor wij leefden: vijf nachten per jaar carnaval in De Kippehof.

‘Het is nog slapjes’, zegt Gerard.

‘Ja, een beetje wel.’

‘Zoveel mist hij eigenlijk niet.’

‘Nee, eigenlijk niet.’

‘Pilsje?’

‘Twee.’

De vrijdag was dat jaar een beetje slapjes. Het feest op school was niet zo wild geweest als in andere jaren en zelfs in De Kippehof was het allemaal heel bedaard. Ik deed ook niet echt m'n best om er iets van te maken, deed niet echt mee. Marie-José! Zolang zij er was, bestond er geen carnaval. Ik draaide eindeloze rondjes om mijn bruid, omsingelde haar met bier, met een overweldigende interesse voor al haar oninteressante verhalen, met complimentjes over haar schmink en over haar pakje en over een flauw grapje, trachtte haar te vangen in het dwangbuis van mijn nooit verslappende aandacht, en faalde:

‘Ik ga maar eens.’

‘Goed, ik breng je wel naar huis.’

‘Ach gekkie, ik kom heus wel thuis.’

‘Echt?’

‘Echt.’

En terwijl ik nog koortsachtig zoek naar de juiste woorden voor mijn liefdesverklaring, ben ik al gekust en bedankt voor de leuke avond.

Waar zijn de anderen?

‘Is ze al naar huis?’
‘Ja.’
‘Die kan zich ook niet amuseren zonder Jos.’
‘Ze was moe.’
‘O.’
(Ja, ze was moe. Verveeld. Suf geluld. Lastig gevallen. Ik wilde haar versieren maar het lukte niet. Morgen! Vandaag of morgen zal ik haar versieren.)
‘Bier?’
‘Veel.’

Zo ging het die eerste dag en zo ging het ook de volgende dagen. Zaterdagochtend keerde onze leider terug van het front, nam een warm bad, schoor zich, trok zijn soldatenpakje weer aan en smeerde wat schmink op zijn gezicht en beval ons hem te volgen naar de kroeg. Dat deden we. In de kroeg dronken wij toen op zijn behouden terugkeer, op carnaval in het algemeen en op dit carnaval in het bijzonder, dronken we om te drinken, om dronken te worden, werden we ook dronken en hingen we na een paar uur om elkaars hals en beloofden elkaar eeuwige vriendschap en trouw. Toen was het zeven uur en tijd voor friet met biefstuk. In de friettent belde iedereen zijn vriendin om te zeggen dat ze kon komen. Ik belde niemand. De vriendinnen kwamen. In een ouwelullenkroeg dronken we koffie en werden we een beetje nuchter. De meisjes kletsten en wij staarden voor ons uit. Om tien uur besloten we dat we weer nuchter waren en dat het tijd werd om eens wat te gaan drinken. In 't Pumpke dronken we totdat we weer dronken waren en toen gingen we naar De Kippehof.

De hele avond had ik haar met rust gelaten maar in De Kippehof sprong ik er weer bovenop. Jos zag dat ik een glas bier in haar hand stopte, een arm om haar heen sloeg en haar met mij mee de zaal in sleurde, naar het gewoel, naar de mensen. Hij lachte. Hij knipoogde. Hij was blij dat ik zijn vriend was, dat ik zijn vriendin wilde bezighouden zolang hij andere zaken aan zijn hoofd had. Ik knipoogde terug: ik zou

zijn vriendin wel even bezighouden - een jaar of tien of langer. ‘Kom, sjoenkelen’, zei ik. En we sjoenkelden: mijn arm om haar hals en haar arm om de mijne, in de vrije hand ieder een glas bier, zwieren door de zaal op het ritme van de hoempapa, opzichtig zwieren langs vrienden en bekenden en onbekenden, pronken, paraderen, kijk mij, kijk ons, kijk Marcel met zijn godin, het meisje van Jos. En als ik haar dan zo van opzij voorzichtig in haar ogen keek... Of als ik met mijn neus dicht bij haar hals kwam en haar rook... Ze was zo verdomd mooi, die donkere ogen, dat haar, die mond, ze was zo verschrikkelijk mooi... Ik hou van jou van jou van jou... En dan huilen.

‘Kijken waar Jos is?’

Dan zochten we Jos. Dan vonden we Jos, kletsten wat en dronken wat, totdat Jos weer wegliep. Hij wilde niet bij ons zijn, niet bij haar. En zij wilde niet bij mij zijn maar bleef. Ik was pauzemuziek. Ik wist het. Achterlijk wijf! Ik zal je de ogen open scheuren, je tonen wie hij is, wie ik ben, van wie je bent. Je zult zien!

Ooit, we waren dertien misschien, dansten Jos en ik hier met kussens door De Zolder. Ieder zijn eigen kussen, zijn eigen lieve vriendin. Op tafel knetterde het vlammetje van een olielamp, verder waren alle lichten uit. We waren allebei verliefd op een willekeurig, erg mooi meisje, een meisje dat we nog niet kenden. Hoewel, misschien was het Marie-José voor hem. Misschien ook voor mij...

Nu liggen er hier drie meisjes te slapen. Drie meisjes naast drie jongens, de slaapzakken aan elkaar geritst en met z'n tweeën in een zak, zachtjes snurken, snuiven, slapen. Gerard slaapt alleen. Ik slaap niet. Het is half negen. Om twaalf uur moeten we weer in 't Pumpke zijn. Nog drie uurtjes slapen, als ik tenminste nu in slaap val.

Marie-José en Jos blazen in elkaars gezicht. Hun lippen raken elkaar bijna, vormen bijna een kus, en ze ademen in elkaars gezicht. Ze slapen in elkaar, armen en benen verstrengeld. Dat zou ik niet kunnen. Als ik slaap moet er niemand aan me zitten.

Ik heb een stijve. Ik moet plassen.

Van de optocht hebben wij eigenlijk nooit iets gezien. We gingen er wel naartoe, gingen wel kijken, maar we keken niet. We zaten altijd al in de kroeg voordat de eerste wagen voorbijtrok. Als het toevallig mooi weer was, stonden we met z'n allen voor de kroeg te drinken. We waren altijd met velen, een man of veertig, vooral van De Wilskracht. Het was een vreemd spel, dat drinken. Dan gingen we met z'n zessen tegelijk bestellen. Of we lieten de hele bar volzetten. ‘Zuipen!’ En wat we ook vaak riepen, onze slogan: ‘Neet zoepe, neet noa binne!’

Die zondagmiddag, op het terras van 't Pumpke, nam ik me voor het haar te vertellen. Ik weet nog, ik stond met Gerard en met Johan Mennen te kletsen, ze hadden het ergens over en ik luisterde maar half, stond wat te staren, keek naar Jos en Marie-José die op de vensterbank van de kroeg zaten, zag hem vertellen en lachen en zag haar lachen, met die walgelijk onderdanige bewonderende blik van haar, en ik dacht: ‘Ik zeg 't!’ Ik zou het haar gewoon vertellen, straks, vanavond.

‘Jos gaat vreemd.’

Ze schrikt, zwijgt, slikt, kijkt me aan...

‘Echt waar’, zeg ik, ‘met andere meisjes, naar bed.’

Ze sluit haar ogen, draait zich om, wil weglopen. Ik pak haar arm: ‘Wat is er? Waarom zeg je niks?’

Ze kijkt me aan en schudt haar hoofd.

‘Geloof je me niet?’

Terwijl ze nog een keer haar hoofd schudt, vraagt ze: ‘Waarom zeg je dat?’

Waarom ik dat zeg? Om hem te schoppen, om jou te krijgen, om je te kussen: ‘Omdat ik je als een hele goede vriendin beschouw en omdat ik vind dat...’

‘Lul toch niet, flikker op man!’

‘Ik lul niet. Wacht nou, stop, luister, waarom wil je het niet horen? Luister!’

Ze loopt weg en ik loop haar achterna, haal haar in bij de toiletten.

‘Marie-José!’

Ze stopt, draait zich om, wil schreeuwen maar doet het niet, ademt in en ademt uit, zucht, spreekt: ‘Waarom moet ik luisteren? Vertel maar, waarom!’

‘Omdat ik...’

‘Ik hoef niet te luisteren. Ik luister niet. Ik weet alles. Alles wat jij me kunt vertellen, weet ik al. Waar bemoei jij je mee? Jij hoeft me niks te vertellen.’

‘Je weet niks.’

‘Wel!’

‘Niet. Niks weet je, helemaal niks.’

Ze loopt weg, verdwijnt naar de wc. Niks weet ze, helemaal niks. Stomme koe. Niks weet je, domme kut. Wacht maar...

De deur van de wc gaat open en Marie-José komt naar buiten, vrolijk lachend: ‘Kom, sjoenkelen.’

‘Doe normaal, wacht, vertel!’

Ze glimlacht: ‘Wat moet ik jou vertellen?’

‘Wat weet je?’

‘Alles, ik weet alles. Jos heeft me alles netjes verteld.’

‘Niet!’ schreeuw ik, ‘nietwaar!’ Ik word razend en zij lacht alsmaar liever en spreekt alsmaar zoeter: ‘Hamburg. Een hoer, een negerin. En Yolanda Brinkhof. En Ine Godé. En anderen. Allemaal verteld. En wat weet jij?’

‘Wat Hamburg! Wat hoer! Wat heeft hij gedaan!’ Ik schreeuw en iedereen kan het horen en het maakt me niets uit. ‘Nou, wat heeft hij gedaan?’

‘Hij is met haar naar bed geweest.’

‘Hij heeft godverdomme een hoer geneukt, gepijpt, dat heeft hij gedaan. Snap je dat? Of niet? Of ben je achterlijk?’

‘Dat klopt ja, hij heeft een hoer gepijpt en zij heeft hem vijftig mark betaald. Precies, jij weet het dus ook. Gaan we nou sjoenkelen of niet? Anders ga ik wel alleen. Of met Jos of zo.’

Er was een grote vriendschap tussen haar en mij. Zo'n ruzie in De Kippehof kon dat niet kapot maken. Integendeel: als mens groef je daarvan, als vriend, een goede vriendschap heeft een goede ruzie nodig. Waarachtige vrienden zijn zij die alles zeggen en zich alles laten zeggen, die samen bouwen aan zichzelf en aan de ander. Marie-José en ik waren waarachtige vrienden. Natuurlijk was ze eerst wel boos, dat wel, maar zij begreep tenminste dat er geen greintje kwaad in mij stak, dat ik het beste met haar voor had en met haar Jos. Marie-José en

ik gingen gewoon op een heel volwassen manier met elkaar om, heel open, heel eerlijk. Daarom sjoenkelden we een paar minuten na onze ruzie - alsof er niets aan de hand was - gewoon weer gezellig door de zaal. Gewoon, alsof er helemaal niets aan de hand was. En er was tenslotte ook niets aan de hand. Ik had Jos verraden. Meer niet.

Wat ik me nog even heb afgevraagd: zou het eigenlijk wel waar zijn? Ik heb daaraan getwijfeld. Of hij het misschien allemaal had verzonnen. Of hij echt naar een hoer was geweest en of hij echt wel vreemd was gegaan. Ik heb even gedacht dat het misschien allemaal spel was. Maar waarom? Waarom zou hij? Zo was hij. Het is waar.

De ijzeren wet van alcohol & slaap

‘Kijk!’

Op de bar ligt het bordeauxrode houten bord van De Zolder, bordeauxrood met zwarte sierlijke letters, een paar jaar geleden door Jos geschreven en nu voorzien van een spreuk: ‘Hier geld de IJzeren Wet van Alcohol & Slaap’.

‘Het moet met -dt hoor.’

‘Niet’, zegt hij.

‘Wel’, zeg ik.

‘Wel?’

‘Ja.’

Hij prutst er nog een -t tussen.

‘Zo dan?’

‘Perfect.’

Hij hangt. Onze lijfspreuk hangt. Vanavond is er feest. Homo-avond. Zuipen. We zuipen tot we omvallen, van de alcohol of van de slaap.

Jos Molders was geen groot filosoof (niemand van ons was dat). Toch had hij in die paar simpele woorden op het bordeauxrode houten bordje boven de bar, geschreven toen hij net vijftien was, de uiterste grenzen van zijn bestaan weten te vangen. Want was het niet De IJzeren Wet van Alcohol & Slaap die hem uiteindelijk gebood zijn ogen voor altijd te sluiten, achter het stuur van zijn oranje Opel Manta, vijf kilometer voor Amersfoort?

De zondagnacht was zwaar. Om zes uur 's ochtends rolden we met z'n allen stomdronken De Zolder binnen om nog gauw vier uurtjes te slapen, voordat we naar 't Verkeshok zouden gaan voor het Pyjamabal. We zouden er een mooie lange dag van maken, speciaal voor Jos die om twaalf uur 's avonds in de kazerne moest zijn. Een goede afsluiter zou zijn leed om de verloren dinsdag verzachten.

Om elf uur stonden we in 't Verkeshok. Daar had zich toen al de halve voetbalclub verzameld, de muziek speelde en het bier vloeide en er werd geschreeuwd, het was begonnen. En al zou onze lever via de keel naar buiten zijn gekomen, geen geouwehoer, zuipen, want wij zijn van de voetbalclub!

Die maandag werd er flink gezopen. Waarom ook niet, het is maar één keer per jaar carnaval, je hebt er het hele jaar voor gespaard, laat het dan ook vijfhonderd gulden kosten, nou en, we zijn toch geen Hollanders, je geeft wat rondjes weg en je krijgt wat rondjes terug, iedereen staat tegen iedereen aan te lullen en iedereen is even bezopen, maar wat maakt dat uit zolang je lol hebt?

Toen het Pyjamabal overvloeide in het Maskebal, was de zak echt leeg. Om een uur of zes strompelden we de woonkamer van tante Keet binnen. Lieve tante Keet: ze heeft voor ons allen frieten gebakken, biefstuk met champignons, er was appelmoes en er was vanillevla met ananas, liters koffie heeft ze gezet... Ze was ontzettend lief, niet alleen voor haar Jos die om negen uur toch echt wel nuchter moest zijn, nee, ook voor ons, ook op ons daalde die eindeloze goedheld neer waaronder ze haar dode Chris niet langer bedelven kon.

Om half tien wekte ze ons. Jos stond klaar om te vertrekken, hij had gedoucht en was fris, wakker, hij had zijn groene pakje en zijn kistjes aan en zijn gezicht was zijn oude gezicht, zonder schmink of masker. We namen afscheid.

Jos achter het stuur, het raampje open, wij naast de auto:

‘En wakker blijven hè, eikel.’

‘Zeker. Ik zet de muziek lekker hard aan en met de koude lucht op m'n gezicht lukt het wel.’

Marie-José buigt voorover, steekt haar hoofd door het raampje naar binnen en kust hem. Ik zie zijn tong tegen haar tong.

‘Dag lieverd’, zegt hij.

‘Dag groen mannetje van me’, zegt zij.

Dan zeggen wij ‘dag’ en hij zegt ‘dag’, hij rijdt weg, hij toetert en wij zwaaien, zij zwaait, hij toetert, wij zwaaien nog steeds, we blijven zwaaien totdat hij in de verte een hoek omslaat.

Ook zonder Jos draaiden wij die maandagavond onze rondjes in De Kippehof. Ook zonder Jos hadden wij onszelf en onze pakjes weer bijeen weten te rapen, een taxi besteld en ons af laten leveren voor de deur van De Kippehof. Ook zonder Jos dronken we snel en veel en binnen twee uur waren we weer net zo dronken als een paar uur daarvoor, toen we 't Verkeshok kruipend hadden verlaten.

Ergens door de zaal liep Gerard met een meid die ik niet kende of niet herkende, over zijn schouder een lange stok met daaraan de vlag van C&A die hij de vorige nacht had gestolen, ergens in een andere hoek zaten Eric en TweedeJos en Natascha en Suzan wat voor zich uit te drinken en in weer een andere hoek streelde ik haar gezicht, streelde ik de schmink van haar gezicht, kuste ik haar - echt: met de tong - kuste zij mij en vroeg ik me af of ik misschien zelfs in haar broek zou mogen. En weer kusten wij. Terwijl ik als een koning uitkeek over het dampende volk dat voor mijn ogen zijn eeuwige cirkelgang vervolgde, terwijl ik knipoogde naar Gerard die ons in het voorbijgaan met open mond aanstaarde, zag ik te midden van alle heksen en clowns en cowboys en soldaten opeens mijn eigen moeder, niet verkleed, niet geschminkt - natuurlijk niet - zag ik haar radeloos spartelen, zag ik hoe zij hardnekkig datgene probeerde te doen wat alleen de ergste dronkelappen en de grootste ruziezoekers durfden: ze wilde waarachtig tegen de stroom in lopen.

Terwijl ik opstond om naar haar toe te gaan, nauwelijks beseffend dat er iets aan de hand moest zijn, terwijl ik naar haar toe ging, zag ik hoe zij steeds verder werd weggedrongen door langgerekte linten mensen die weigerden de armen over haar heen te tillen of het lint te verbreken. Zo moest zij wijken, naar buiten of naar binnen, ze ging naar binnen, naar het midden van de zaal, en toen ik eindelijk voor haar stond in het hart van carnaval, toen ik haar gezicht zag, haar ogen, toen wist ik het eigenlijk al.

‘Er is iets ergs gebeurd.’

‘Jos?’

‘Ja.’

‘Jos, vriend, zo snel als je was, zo snel heb je ons verlaten.’

De tekst voor het bidprentje heb ik verzonnen. Ik heb 't geschreven, zijn vriend, de schrijver. Tante Keet vond het mooi; ze huilde.

Tante Keet: al haar zorg ten spijt, de frieten en de biefstuk en de koffie en de rest en ook de twee uurtjes slaap op de bank, de warme douche en de koude lucht, het was eenvoudig niet genoeg om haar lieve zoon te onttrekken aan het ijzeren gezag van de Wet van Alcohol & Slaap.

Het was Marie-José, het meisje met wie ik zat te kussen in De Kippehof op het moment dat moeder met haar doodsbericht binnen kwam strompelen. Drie avonden had ik als een strontvlieg om haar heen gecirkeld en de vierde avond was ik dan toch op haar neergestreken. Heel even, een minuut of vijf, had ze zich laten kussen, eerst alleen op de mond maar daarna ook in haar mond. Verder kwam het niet. Vanwege moeder. Vanwege Jos.

Was Jos niet gestorven, dan had ik misschien toen verkering met haar gekregen. Dan hadden we langer gekust, heftiger, dan had ik haar naar huis gebracht of ergens anders naartoe en had ik iets liefs gezegd, iets dieps...

Dat denk ik weleens. Soms denk ik dat ik haar toen van hem had kunnen afpakken.

Ik zag haar tijdens de mis, ik zag haar een week later en na een tijdje zag ik haar weer elke dag op school, we zeiden goededag en vroegen elkaar hoe het ging. ‘Het gaat wel’, zeiden we dan. Verder zeiden we niets. Ik wist niet waar te beginnen, wilde eigenlijk ook niet beginnen. Ik meed haar. Zij deed ook geen moeite. In augustus ging ik naar Nijmegen en toen zag ik haar helemaal niet meer. In een novembernacht in 1984, tegen drieën, in de friettent, dronken en alleen, zei ik tegen drie punkmeisjes ‘dag dames’. ‘Dag Marcel’, zei Marie-José. Geen moeder en geen dode Jos om mij van haar af te slaan.

De rest

De eerste dagen deden ze normaal. Bij het regelen van de dingen, de kaartjes en de krans en tijdens de mis en vlak daarna, merkte ik eigenlijk niets. Pas na een week of drie begon het me op te vallen dat iedereen zo afstandelijk deed, dat ikzelf iedereen alsmaar belde zonder dat iemand mij belde. Ik vroeg aan Gerard wat er aan de hand was. ‘Niets’, zei hij, ‘wat zou er moeten zijn?’ Totdat ik op de plee van 't Pumpke mijn naam las: ‘Marcel Muurens Moordenaar’. Het was het handschrift van Eric, dat wist ik zeker. Ik liep de kroeg in, liep naar Eric en sloeg. TweedeJos sloeg mij. Gerard sloeg mij. Eric lag op de grond, bloedend aan zijn oor: ‘Moordenaar!’ schreeuwde hij. Ik kreeg nog een paar klappen en vertrok.

Nog steeds zijn er in Geleen wc-deuren in kroegen, muren in kroegen, muren in steegjes, lantarenpalen, telefooncellen en verkeerszuilen waarop, tussen felgekleurde, elkaar verdringende spuitletters, drie zwarte emmetjes staan geschreven.

Mijn vriend Walter

Ze loopt op het eind. Elke dag kan de laatste zijn. Wachten. Een kwestie van geduld. Een kwestie van dagen tot ze breekt.

Dit is geen kinderspel. Allang niet meer. Het plagen en het pesten zijn we voorgoed voorbij, voorbij het speels gestoei. Uiteindelijk wordt er hier echt gevochten. En Jos doet mee.

‘Hij lijkt een beetje op Jos, vind je niet?’

Ze hoort me wel. Heus. Ze doet alsof ze leest maar ze hoort me wel. Dit is dus haar grote vriend. De eerste keer dat ik hem zie. Walter en zij en nog iemand, met z'n drieën in één botsauto. Walter met iemand, ieder een suikerspin. Walter met geweer, alleen.

‘Vind je niet dat hij op Jos lijkt?’

‘Wat?’

‘Je vriend, Walter, dat hij op Jos lijkt.’

Ze kijkt op, schrikt, staat op en komt naar me toe, rukt de foto's uit mijn handen en smijt ze op de vloer. Tussen mijn duim en wijsvinger nog een snipper, een half hoofd, niet het hare en niet het zijne, zomaar een half hoofd van iemand die ik niet ken. Op mijn vlakke hand reik ik haar het halve hoofd aan en zij grist het weg. Ze draait zich om en verdwijnt, zonder een woord.

Dit is haar grote zwijgen. Weer had ze moeten barsten, krijsen: ‘Hoe kom je aan die foto's!’ Heel lieflijk had ik dan geantwoord: ‘Uit je tas, schatje. Je tas stond open en dus dacht ik dat ik er wel in mocht snuffelen.’ Zij schreeuwen, ik harder schreeuwen, ruzie. Maar ze schreeuwt niet meer. Sinds een paar dagen schreeuwt ze niet meer. Jammer. Graag ook had ik nog wat met haar willen babbelen over Walter en over Jos: ‘Nee echt, serieus, dat haar en die lange kop. Net Jos. Die geniepige oogjes. Een beetje een stiekemerd.’ Zoals dat vroeger ging, pesten, plagen: ‘Wat is er muis? Ik zeg alleen maar dat hij op Jos lijkt en dan doe jij alsof ik iets verschrikkelijks heb gezegd, loop je zomaar weg...’

Het doel ligt vast en zo ook de middelen. Daar valt niets aan te doen, hoe graag ik dat ook zou willen. Het is niet langer aan mij. Zij gaat weg en ik blijf hier, zij is met Walter en ik ben alleen. Zo zal dat gaan. Eind goed al goed.

Ik wil haar hebben, houden. Ik wil haar zoals ik haar lang niet meer heb gewild. Ik ken de weg. Duizend dingen om haar te behouden. Niets van dat alles. Elk woord en elk gebaar een volgende duw in haar rug.

‘Hé, muisje, slaap je al? Hé, dikke, word 'ns wakker!’

‘Wat?’

‘Weet je hoe laat het is?’

‘Wat?’

‘Hoe laat! Of je weet hoe laat het is. Het is bijna drie uur.’

‘Nou en?’

‘En welke dag is 't vandaag?’

‘Weet ik veel... dinsdag... laat me nou slapen.’

‘Woensdag. Het is al woensdag. En welke datum is het dan? Nou?’

‘De achtste, de zesde.’

‘Juist. Prima. Het is woensdag en het is zes november en het is bijna drie uur. En wat is er dan? Nou?’

Nu weet ze 't weer. Gelukkig. Ze slaat een hand voor haar mond, buigt zich over mij heen en tuit haar lippen. ‘Kusje’, glimlacht ze.

‘Nee wacht, we moeten het vieren. Ik pak iets te drinken. Doe het licht 'ns aan.’

‘Nee, laat nou maar, morgen. Okee schat? Morgen gaan we het vieren, gaan we ergens eten? Ja?’

‘Wat morgen? Nu, nu is het feest, kom op. Zes jaar, dat moeten we toch even vieren. Slapen kun je altijd nog.’

‘Asjeblief, laat me nou. Jij kunt lekker uitslapen maar ik moet om zeven uur op. Laat me nou slapen asjeblief.’

‘Jezus, zes jaar verkering en mevrouw wil slapen. Nou, gezellig, welterusten.’

‘Hou nou op.’

‘Ik? Moet ik ophouden? Waarmee? Jij moet ophouden! Als het je toch allemaal niks meer waard is, kun je beter ophouden. Ga maar lekker slapen, toe maar, ik vermaak me wel. Zes jaar en muisje wil slapen. Ga je gang maar, toe maar. Lekker dromen. En morgen hoef ik ook niks te vieren. Vier 't maar met hem, ga maar met hem ergens eten, veel plezier. Gauw slapen want morgen is 't weer vroeg dag.’

‘Welterusten.’

Ze zucht en zwijgt, slaapt. Haar kan het allemaal niets meer schelen en mij ook niet. Maar vieren kunnen we het niettemin en vieren zullen we het. In de koelkast staat nog een halve fles witte wijn en er ligt nog een flink stuk Camembert. Die moet je eigenlijk op kamertemperatuur laten komen maar daarmee nemen we het deze keer niet te nauw. Gezellig. Zij doet alsof ze slaapt, doet haar best om daadwerkelijk te slapen, en ik zit naast haar in bed met een glas wijn en een stuk kaas, een slokje en een hapje, en ik fluit een lied. Zomaar een liedje, steeds hetzelfde en steeds iets harder. Eens kijken hoelang dat duurt.

Wij vieren vandaag dat we zes jaar verkering hebben, Bertram en ik. Samen zitten we gezellig in De Haan. Marie-José zit thuis. Of bij hem. Wie zal het zeggen?

‘Hoe is 't met de literatuur?’

‘Kut.’

‘Dat klinkt positief.’

‘Gewoon kut. Niks meer geschreven. Te veel gezeik aan m'n kop.’

‘De liefde?’

‘Wat daar van over is. Problemen met Marie-José, je kent dat wel.’

‘Nee.’

‘Wees dan maar blij. Kom, we drinken er nog twaalf en dan gaan we.’

‘Bon.’

Een meisje komt bij ons zitten, een vriendin van Bertram. Ze heet Judith. Kunstacademie. We kletsen wat. Zij over kunst, Bertram over filosofie en ik over literatuur.

‘O, je schrijft zelf ook?’

‘Ja.’

‘Wat leuk zeg. Ik heb het ook weleens geprobeerd maar ik kan het niet. Taal is te stug voor mij, ik kan er niet mee werken.’

‘Ja, ik begrijp het.’

‘Ik kan het niet kneden, snap je.’

‘Jaja, snap ik.’

‘Ik kan me er niet in uitspreken.’

‘Hm, ja.’

Een heel gedoe. Ik moet iemand hebben en haar zal ik krijgen. Mooi is ze niet maar dat geeft niet. Het gaat hierom de biecht, niet om de zonde: ‘Marie-José, ik moet je iets vertellen.’ Ik zou ook iets kunnen verzinnen, maar goed.

Ik kreeg haar. Ik mocht met haar mee en ik mocht met haar vrijen. Uren later, al bijna licht na wat bloot gestuntel, kroop ik uit bed.

‘Mag ik even bellen?’

‘Nu? Ik denk niet dat er nu nog ergens iemand wakker is.’

‘Wie weet. Mag ik even?’

‘Ja, tuurlijk, in de hal.’

Ze nam niet op. Natuurlijk niet. Je kunt de telefoon niet opnemen als je niet thuis bent. Ik wist het wel. Of hij was er, lag in mijn bed te vozen.

‘En?’

‘Niks. Er neemt niemand op.’

‘Vind je dat gek?’

‘Nee, niet echt eigenlijk. Jij wel?’ Nee, zij vindt het ook niet gek. We vrijen nog maar een keer. Waarom ook niet? Lekker is maar één vinger lang. Straks is het ochtend en is alles weer voorbij. Bedankt en volgende keer bij ons. Of trouwens: laat ook maar. Gewoon bedankt en niks geen volgende keer, we kunnen niet bezig blijven.

In een brede, lange stroom brugklassertjes met enorme schooltassen, peddel ik gezellig mee in de richting van ons huis. Het is mistig. Ooit was dit een loden thuisreis, de ochtend na de daad: ‘Verdomd, wat heb ik nou weer geflikt.’ Vertellen of verzwijgen? Een keer of vier heb ik het verteld. Een hoop gedonder, een heleboel barsten en net geen breuk. Later kwam er vanzelf een einde aan het vreemdgaan en pas toen zij met Walter begon, pakte ik de draad weer op. Vertellen deed ik niks meer. ‘Zij verzwijgt ook van alles’, dacht ik.

Vandaag is het anders. Vandaag ben ik weer eerlijk en biecht ik alles netjes op, elk detail.

Languit op de bank ligt ze te lezen. Ze kijkt even op, zegt ‘dag’ en leest verder.

‘Waar was je?’ Ze geeft geen antwoord. ‘Ik heb drie keer gebeld vannacht en je nam niet op.’

‘Niks gehoord’, zegt ze, starend in haar boek.

‘Nee, dat kan ik me voorstellen.’

Ze reageert niet. Nu moet zij vragen waar ik vannacht was, bij wie, en wat ik met haar heb gedaan. Dan vertel ik alles. Ze zwijgt en leest.

Ik loop naar de slaapkamer. Het beddegoed is afgetrokken en schoon goed ligt klaar op de stoel. Ik wist het toch. Ik loop terug naar de woonkamer.

‘Luister 'ns.’

Traag kijkt ze op, legt het boek in haar schoot en glimlacht.

‘Ik moet je iets vertellen’, zeg ik.

Ze schudt haar hoofd en glimlacht: ‘Doe maar niet.’ Ze neemt haar boek weer op en leest.

Weer terug naar de slaapkamer. Weer terug naar de woonkamer: ‘Ga je het beddegoed verschonen?’

‘Ja’, zegt ze.

Het is stil in huis. Zij leest; ik schrijf.

Schrijven: geen verhaal, geen woorden. Ik heb niets te vertellen. Nooit gehad ook. Schrijver zijn: iets geschreven hebben om te kunnen zeggen dat je schrijver bent.

Dit is ons feest, onze zesde verjaardag. Gezellig is het niet, al een hele tijd niet meer. Maar goed: vandaag is ons zevende jaar begonnen. We gaan er weer iets moois van maken! We hebben mindere tijden gekend, ruzies gehad, allemaal waar, maar niets let ons er een fantastisch jaar van te maken!

‘Niet schat?’

‘Wat?’

‘Dat het een fantastisch jaar voor ons wordt, voor jou en mij. Of niet soms?’

‘Tuurlijk, zeker.’

Ik hef mijn glas: ‘Op ons!’

Zij heft haar glas: ‘Op ons.’

Ik heb met mezelf iets afgesproken: dat het me allemaal niets

meer kan schelen. Ze ziet maar. Ze mag doen wat ze wil en met wie ze wil, met hem of met iemand anders en ze bekijkt het maar. Dat heb ik vandaag besloten, daarnet. Ze zoekt het zelf maar uit en ik zoek het ook zelf wel uit. Ik ga een beetje plezier maken, doen wat ik leuk vind. Ik heb er geen zin meer in. Hij mag haar hebben als hij wil.

‘Wat ga je doen?’

‘Naar de film.’

‘Met hem?’

‘Ja.’

‘Goed, veel plezier, doe maar de groetjes.’

‘Dag schat.’

Zij is uit en ik ben thuis. Wat zullen we 'ns gaan doen?

Ik loop door het huis, pak dingen, bekijk ze, leg ze weer weg. Saai. Hier valt niets te snuffelen. Vroeger, thuis, toen kon je pas snuffelen. Genoeg dingen die niet van mij waren en dus interessant, spannend. Hier is alles van mij, van ons. Van elk ding weet ik waar het ligt of behoort te liggen. Wat nu?

Over twee dagen is 't de Elfde van de Elfde. Alaaf! Het is alweer bijna zover. Wat zal ik dit jaar eens aantrekken? Misschien word ik wel soldaat. Vorig jaar was ik niks en het jaar daarvoor ook niks en het jaar daarvoor ook niks. Ik ben al een heleboel jaren niks meer geweest met carnaval. Zonde eigenlijk. Lekker sjoenkelen door De Kippehof, gezellig.

‘In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, Amen.’ Ik zegen ons bed. Met de wc-borstel, zoals dat hoort. Nu worden we vast heel gelukkig samen, muis en ik. Zal ik me schminken?

Ze maakte me lachend wakker. ‘Leuk zie je eruit’, giechelde ze. Ik begreep 't niet. Ik was op de bank in slaap gevallen. ‘Leuk, alleen heb je je lippen wat te dik aangezet.’ Toen begreep ik het. Ik glimlachte. In de badkamer waste ik de make-up van m'n gezicht. Daarna ging ik naar bed en wachtte op haar.

‘Overmorgen is 't de Elfde van de Elfde.’

‘Leuk. En dan?’

‘Carnaval. De opening van het carnavalsjaar.’

‘Niks aan.’ Ze zucht, draait zich op haar zij met de rug naar

me toe, en ik schuif dichterbij, schuif tegen haar aan, mijn arm om haar middel, m'n mond in haar nek. ‘Treintje’, noemen wij dit. Of: ‘lepeltjes’.

‘Carnaval is leuk. Lekker zuipen en achter de wijven aan. Ik heb fijne herinneringen aan carnaval. Jij niet?’

Geen antwoord.

‘Weet je wat, zullen we overmorgen iets leuks gaan doen?’

‘Iets leuks?’

‘Ja muis, iets leuks. Wij doen nooit iets leuks samen, alleen met anderen.’

‘Wat vind jij dan leuk?’

‘Leuk is bijvoorbeeld dat ik Walter uitnodig om te komen eten en dat we daarna gezellig uitgaan. Is dat leuk of is dat niet leuk?’

‘Doe normaal.’

‘Ik meen het. Echt!’

Ze reageert niet.

‘Lijkt je dat geen leuk idee? Kan ik Walter eens ontmoeten. Jullie gaan al zo lang met elkaar om en ik ken hem niet eens. Dat is toch raar.’

Ze komt overeind en trekt aan 't touwtje, ze wil in mijn ogen kijken om te zien of ik het meen. Ik knipper.

‘Je gaat je gang maar’, zegt ze, terwijl ze zich in haar kussen laat vallen.

‘Okee, doe ik, ik zal morgen even bellen.’

‘Doe normaal, gek.’

‘Ik mocht toch m'n gang gaan?’

Een ruk aan het touwtje en een laatste zucht in het donker: ‘Je doet maar waar je zin in hebt.’

De bel gaat. Dat zal Walter wezen, mijn vriend Walter. Jawel hoor, het is 'm, ik zie z'n rotkop door het raampje. Gezellig.

‘Ha Waltermans, kom binnen vent, gezellig.’

‘Dag. Ik ben een beetje laat, ik moest nog...’

‘Ach nee, ben je gek kerel, precies op tijd. Kom, geef me je jas, loop maar door, ze zit al smachtend op je te wachten, ze weet niet waar ze het zoeken moet, zo ongeduldig is ze.’

Walter knikt. Walter loopt naar binnen en kust mijn vriendin. Ik hang zijn jas netjes over een knaapje en het knaapje aan de kapstok. Dan ga ik naar binnen.

‘Ga zitten Walt, doe alsof je in mijn huis bent.’

Hij lacht, het schaap, gaat zitten.

‘Lust je whisky?’

‘Nou, ja, lekker.’

‘Heb ik helaas niet in huis. Iets anders misschien?’

Marie-José kijkt een beetje boos. Dat kan ik me voorstellen, het is ook geen leuk grapje: ‘Sorry Walter, flauwe grap. Het zal niet meer voorkomen, erewoord.’

‘Geen probleem.’

Leuk eigenlijk, leuk zo met z'n drietjes. Hij is pas twee minuten binnen en het is nu al gezellig. Een prima idee van mij om Walter uit te nodigen.

‘Leuk dat je er bent Walter, echt bijzonder gezellig.’

‘Dank je, ik vind...’

‘Want het is toch eigenlijk van de gekke dat wij elkaar nog nooit hebben ontmoet. Vind je niet? Jullie gaan zoveel met elkaar om en jullie zijn ondertussen zulke goede vrienden geworden en we hebben elkaar natuurlijk weleens gesproken, aan de telefoon, heel kort dan, maar je weet eigenlijk niet eens welke kop erop zit en zo. Dat is toch raar, vind je niet?’

‘Tja, misschien wel ja.’

Of hij een voorafje wil, vraagt Marie-José. En of ik iets wil. Erg attent van haar, dat moet gezegd. Het gesprek valt daarna een beetje stil.

‘Het is een bijzondere dag vandaag, Walter. Weet je dat? Weet je dat het vandaag een bijzondere dag is?’

‘Ik heb geen...’

‘Het is vandaag de Elfde van de Elfde. Weet je wat dat wil zeggen?’

‘Ik...’

‘Dat wil zeggen dat carnaval vandaag begint. Daar moet je Limburger voor zijn, dan weet je dat soort dingen. Hou je van carnaval Walter?’

‘Nou, niet...’

‘Wij wel hoor, Marie-José en ik. Niet muis? Ja, wij wel. Echte Limburgers zijn wij. Jawel, wij houden van carnaval. Nu niet meer zo erg maar vroeger wel. Vroeger hebben we altijd flink carnaval gevierd. Nu niet meer. Weet je waarom we nu niet meer zo van carnaval houden? Weet je waarom?’

‘Geen idee.’

‘Marie-José, muisje, waarom houden wij nu niet meer zo van carnaval? Vertel dat Walter eens.’ Muisje stil. Muisje niet veel pieppiep vandaag. En boos kijken, ook dat nog. Dat is nou toch werkelijk nergens voor nodig.

‘Wil je ophouden!’

Ik probeer haar in de ogen te kijken maar dat gaat niet, ze draait haar gezicht weg. Ook Walter heeft zijn blik afgewend.

‘Leraar dus, net als Marie-José.’

Stilte.

‘Collega's en vrienden, da's mooi.’

Hij grinnikt en zij zucht. Stilte. Daardoorheen gepruttel uit de keuken. Groentesoep. Ik pak mijn aansteker, breng hem naar mijn mond en laat wat gas ontsnappen tegen mijn lippen. Kriebelt. Als je het knopje een heel klein beetje indrukt, dan pruttelt het gas in plaats van te fluiten.

‘Vertel Walter maar eens van je boek. Vertel 'm maar eens hoe schandalig het is dat ze dat niet willen uitgeven.’

Kreng! Vuil kreng!

‘Ja’, zegt hij, ‘je bent schrijver, hoorde ik van Marie-José. Interessant. Je had een boek geschreven maar...’

‘Weet je waar mijn boek over gaat, Walter? Nee, dat weet je niet. Zal ik jou dat eens vertellen? Nou, mijn boek gaat over een oude vriend van mij en van Marie-José, van ons allebei, een hele goede vriend van ons. Jos heette hij, Jos Molders, en die Jos heeft zich doodgereden ergens bij Amersfoort, jaren geleden, met carnaval. Dat is trouwens de reden waarom wij niet meer zo van carnaval houden, muis en ik. Snap je?’

‘Heel triest.’

Die jongen snapt dat soort dingen tenminste, Walter. Marie-José niet. Marie-José loopt gewoon midden in m'n verhaal weg, naar de keuken, slaat met deurtjes en rammelt met servies terwijl ik zit te vertellen.

‘Kan ik je ergens mee helpen, muisje?’

Geen antwoord. ‘Hier Walter, lees maar even de televisiegids, dan ga ik Marie-José helpen. Zet de TV maar aan als je dat wil. Weet je hoe dat werkt, een TV? Heel simpel hoor, probeer maar, je kunt nauwelijks iets stuk maken.’ Zolang je er zelf bij lacht, blijft het een grapje.

‘Kan ik je ergens mee helpen schat?’ Ze zegt niks. Waarom zegt ze nou niks? ‘Is er iets schat? Heb ik iets verkeerde gezegd?’ Ze zegt gewoon niks. ‘Kom maar, dan neem ik de borden vast mee, geef maar.’ Doet ze niet. Dan maar het bestek pakken. ‘Ik pak het bestek wel.’ Ik pak het bestek en loop achter haar aan de kamer in. Zij zet de borden op tafel, drie stuks, en ik leg het bestek er netjes naast. Zo doen wij dat, Marie-José en ik, altijd alles fijn samen. En samen lopen we weer naar de keuken, zij neemt de pannen en ik de onderzetters - want bij ons komen gewoon de pannen op tafel en niet van dat deftige gedoe met schalen, daar houden muis en ik niet van - en zij wacht rustig totdat ik de onderzetters heb neergelegd en dan zet zij de pannen erop. Altijd alles samen. En weer terug naar de keuken: zij de glazen en ik de wijn. ‘Rood of wit, Walter?’ Hij wil rood. Wij ook.

Het was niet bijzonder gezellig vanavond. Niet echt geslaagd. Maar ja, wat wil je ook? Ik mag hem niet en hij mag mij niet, ik vind haar een kut en zij vindt mij een lul en de enige twee die elkaar mogen, zijn muis en Walt. Niet zo gek dat het dan niet gezellig wordt. Als zij dan ook nog eens kwaad op me is en de hele tijd niets tegen me zegt behalve ‘dankjewel’ en ‘asjeblief’ bij het inschenken van de wijn en het doorgeven van de boontjes, tja... Nee, dan ben ik ook niet meer de gezelligste. Dan zeg ik gewoon helemaal niks meer, tegen niemand. Dan ga ik na het eten lekker een boek lezen of televisie kijken en dan zoeken ze het maar uit. Zelf heb ik daar niet de minste moeite mee. Bijna net als heel vroeger: dan was je ziek en lag je op de bank in de huiskamer een beetje te doezelen en in de achterkamer hoorde je de mompelstemmen van vader en moeder, je probeerde te verstaan wat ze tegen elkaar zelden en dat lukte niet en dus probeerde je nog beter te luisteren maar je werd zo moe van de inspanning - je was toch al zo slaperig van de koorts - en uiteindelijk zakte je, heel langzaam, steeds dieper weg in een dikke wattenwolk en alles werd stiller en liever totdat je er helemaal in was en sliep. Zo ging dat vanavond: met mijn boek op de bank alsof ik las en ondertussen luisteren en maar half verstaan, beter luisteren en nog minder verstaan. Een zacht zoemen en af en toe een snik, het snuiten

van een neus, huilsnot, alles steeds stiller - zo moe van alles - steeds vermoeider, wegdoezelen, wegzakken, stiller en liever, diep zinken in een wolk.

Misschien een minuut of drie had ik geslapen. Zoiets, niet langer. Als je wakker schrikt, denk je dat je uren bent weggeweest maar dat is niet zo. Een minuut of vijf hooguit. Ze hadden het niet eens gemerkt.

Om half elf vond hij het ‘de hoogste tijd’ want morgen was het weer ‘vroeg dag’ en dus ‘drukte hij zijn snor’. Enfin, hij ging weg. ‘Dag Walter’, zei ik nog, ‘bedankt voor de gezellige avond en we komen het gauw eens bij je terughalen.’ ‘Doen’, zei hij, de sukkel, en reed weg. Toen waren we weer alleen, gezellig met z'n tweetjes, muis en ik.

Zwijgend ruimden we de tafel af en zwijgend deden we de afwas. ‘Afwassen of afdrogen?’ probeerde ik nog. Zij zei niets, pakte de afwasborstel en begon. Daarna ging ze op de bank zitten, trok haar benen op tot onder haar kont, nam het boek van tafel, dat niet zij maar ik aan het lezen was, en las. ‘Dat is mijn boek’, wilde ik nog zeggen. Ik bedacht me. Ik liep naar de slaapkamer, trok mijn kleren uit en stapte in bed. Bijna net als heel vroeger: dan lag ik in mijn blote kont boven in bed te wachten op het piepen van het tuinhekje, op haar stem tegen vader of moeder in de keuken, de stem van mijn Anja mijn duifje, en dan was ik al bijna of helemaal klaargekomen wanneer ze eindelijk mijn kamerdeur opengooide en ‘betrapt!’ riep en vervolgens bovenop mij sprong.

En zo lig ik nu hier: wachtend op het piepen van mijn muis.

Het is na tweeën als ze de slaapkamerdeur opent.

‘Schuif op.’

Ik schuif op en zij kruipt naast me. Terwijl ze gaat liggen, trekt ze aan het touwtje en is het donker. Op haar zij gaat ze liggen, met de rug naar me toe. Ik kruip tegen haar aan en sla mijn arm om haar middel. Zij pakt mijn arm en duwt'm weg. Ik sla mijn arm om haar middel en zij laat 'm liggen. ‘Wat is er toch schat?’ vraag ik. Ze antwoordt niet. Dichter kruip ik tegen haar aan, mijn kruis stevig tegen haar kont, en ik fluister in haar oor: ‘Ben je boos?’ Ze blijft stil. ‘Zeg 't dan toch!’ En ze zegt niets. Stik maar, denk ik, en draai me om.

Jammer dat ze niet snurkt. Zo weet ik dus niet of ze wakker is of slaapt, of ze denkt of droomt. Zelf denk ik momenteel, ik slaap niet en ik droom niet maar lig wakker naast mijn lief en denk... aan alles... aan van alles...

Zin in seks! Je kunt beter 's ochtends ruzie maken of vroeg in de middag, seksueel gezien. Dan heb je de hele dag de tijd om het een beetje bij te leggen en zo hou je het in bed tenminste nog gezellig. Dit is natuurlijk ook niks.

Ik kruip weer tegen haar aan, sla mijn arm om haar middel en fluister: ‘Slaap je al schatje?’

Ze zegt niets, doet alsof ze slaapt.

‘Heb je zin om te vrijen?’

Stilte.

Ik druk mijn kruis stevig tegen haar kont, een stijve inmiddels, schuif mijn hand over haar buik omlaag tot aan haar bovenbenen, tot waar het nachthemd eindigt en de naakte huid begint, warm, zacht, mijn hand onder haar nachthemd op haar buik, omhoog, een auto op weg naar haar borsten, vroemvroem tot bijna aan een tepel...

Rustig neemt ze mijn hand in haar hand en duwt 'm weg. Rustig staat ze op, stapt uit bed en trekt aan het touwtje. Het is licht, fel licht. Met toegeknepen ogen kijk ik naar haar: hoe ze de kleren die over de stoel hangen kalm aantrekt - heel gek: eerst één voet in haar panty, dan een trui over haar hoofd, de andere voet in de panty en dan de rest - en hoe ze de kast opent en wat kleren bij elkaar zoekt, een bloes boven een rok op de stoel om te kijken of het bij elkaar past, hoe ze wegloopt naar de kamer en weer terugkomt met haar bordeauxrode weekendtas die ze opent, kleren erin, kast dicht, tas dicht, wegloopt, zich omdraait en zegt: ‘Ik kom nooit meer terug.’ Deur zachtjes dicht. In de woonkamer nog een paar geluidjes die ik niet herken. De voordeur open. De voordeur dicht. Weg.

Van slapen zal nu wel niet veel meer terechtkomen, denk ik. Ik sta op en loop naar de woonkamer.

Mijn stoel. Mijn shag.

In de stoel in de woonkamer zit ik te roken. Ik heb het koud - ik ben naakt.

Foto: Ralph Schmitz
Marcel Maassen, geboren in 1965 te Geleen, studeerde Nederlands aan de universiteit van Nijmegen.